

KASIM 1992, SAYI 21

8.000 TL (KDV dahil)

KAVGA

DÜNDEN GÜNE GÜNDEN YARINA

R. Yürükoğlu'nun Amersfoort Alevi-Bektaşî Derneği'nde yaptığı konuşma

ALEVİ TOPLUMUNUN DERLENİŞ YOLLARI

SBKP 20. TÜM ÜLKE KONFERANSI TOPLANDI

İLYAS GÜNEŞ

SORUYORUM

Bizler bin yıl boyunca iz sürüp bugüne gelmiş, ezilmiş, hor görülmüş bir toplumuz.

Tarihte, Selçuklu'ların Baba İlyas'ı Amasya'da öldürmesinin, daha sonra Osmanlı'nın Pir Sultan'ı asmasının ve yakın geçmişte de Dersim katliamının sebebi, sadece ve sadece Alevilerin devlet düzenine karşı çıkmalarıydı.

Osmanlıların fetvayla Alevi kellesi peşine düşmeleri üzerine, Aleviler de o dönemlerde dağlık yerlerde ve hatta mağaralarda yaşamlarını devam ettirmeye mecbur kalmışlardır. Dikkat edin, Alevi köyleri gerçekten dağlık ve kayalık yerlerdedir. Suyu yok, yolu yok, okulu yok...

Şimdi soruyorum, bunun sorumlusu kimdir? Açıkça belli ki, bu bir devlet politikasıdır!

Düne kadar Alevi köylere cami yaptırıyorlardı, herhalde Sünni kültürün özgürlüğü için! Şimdi ise devlet Hacıbektaş'a sahip çıkmaya çalışıyor.

Bunların hepsi birer devlet politikasıdır. Perde arkasında bizlere oyun oynanıyor. Bunların oyunlarına gelmemeliyiz. Tüm canlar ve işçiler bir olmalıyız.

ARZU HELVACIOĞLU, İZMİT

GERİCİLİK AZDI

Yemekten, içtiğimiz sudan tutun da, TV'de seyrettiğimiz filme, çizilen karikatüre kadar çevremizdeki herşey sosyalist sistemin çökmesiyle girdiğimiz karşı-devrim ve gericiilik döneminin altında. Örneğin, bir zamanlar *Cumhuriyet* okuyan, eskiden DİSK üyesi olan birini - ve daha nicelerini - *Zaman* gazetesi okumaya, mücadelelen elini eteğini çekmeye itebiliyor.

Yine bu gericiilik dönemi ki, son dönemlerde sosyal içerikli filmler çevrilmesini engelliyor, sağcı yönetmenlerin yapıtları filmlerin ise "gişe rekorları" kırmasına olanak sağlıyor. İşte 22 Ağustos 1992 tarihli *Bugün* gazetesinden bir haber: "Sinemadan, kılıç kalkan ve ezan sesleri geliyor", "sol sinema öldü, sağ sinema atağa geçti."

Durum gerçekten de böyle. TV'de kanalları karıştırıyorsun, birinde namaz kılıp dua eden biri, diğerinde tarihte Türklerin yaşadıkları zulümleri anlatan bir senaryo, bir başkasında ise sosyalizm düşmanı konuşmalar... Burjuvazinin en önemli propaganda araçlarından biri olan TV'deki bu

görüntüler elbette ki Türk milliyetçiliğini azdırmaya, insanları dine çekmeye yönelik!

Burjuvazinin egemenliğini sürdürebilmek için kullandığı kozlardan biri de din. Din, devletin belkemiği. Dinci gericiilik aldı başını gidiyor. Hemen her semtte "Milli Gençlik, Kültür ve Sanat Vakfı"na rastlamak mümkün. Zaman geçmiyor ki, yeni bir kuran kursu açılmamış, yeni bir cami yapılmamış olsun.

Sol örgütler darmadağın oldu. İşçi sınıfının iktidarını kurma gibi bir amacı olmayan, milliyetçilik ve Sünni-Şafii İslam temelinde örgütlenen, ideolojisiyle burjuvaziye yardım etmekten, Türk-Kürt emekçisini bölmekten başka bir işe yaramayan Kürt hareketi, ve de küçük burjuvazinin bireysel terörizmi var gözönünde.

Öte yandan Türkiye'de dev boyutlara ulaşan işsizlik, işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarının daha da kötüleşmekte oluşu, Türkiye'de toplumsal kızgınlığı büyütüyor. Yani, gericiilik azgınlıkla, ardından gelecek sol dalganın şiddeti de büyüyor.

Böyle bir dönemde işçi sınıfı devrimcilerine düşen görev, devrimi yapacak tek güç olan işçi sınıfına güvenmek, Marksizmi kaynağından öğrenmek, Alevilikle sıkı sıkıya bağlanmaktır.

Z.ERDOĞAN, GAZİANTEP

RUHİ SU

Derginizin özellikle aydınlarımız hakkında verdiği bilgiler, yaşamlarını anlatmanız, o kişi hakkında bilgi edinmemizi sağlamanız çok güzel. Eylül 1991 tarihli sayıda Ruhi Su hakkında yazdığınız aydınlatıcı bilgiler dolay size teşekkür ediyorum. Acaba Ruhi Su'nun piyasa çıkmayan eseri ve kasedi var mı?

ETHEM IRMAK

KÖLN

Köln ve Çevresi Alevi Kültür Merkezi, 17-18 Ekim arasında "Alevi Kültür Günleri-2" adlı bir etkinlik düzenledi.

Birinci gün, Köln-Deutz Spor Salonu'nda yapılan "Alevi Kültür Şenliği"nde Arif Sağ, Yavuz Top, Sabahat Akkırız, Canan Başkaya, Gül Sorgun, Talip Şahin, Mahmut Demir, François İkili, Güvercinler İkili, semah ekibi ve koro sahneye çıktı. Arada yayın satışı yapıldı.

Saat 17'de başlayıp beş saate yakın süren şenlikte kalabalık

izleyici topluluğu Alevi deyişleri ve semahlarla coştı. Civil civil geçen gece Arif Sağ'la sona erdi.

Ertesi gün, bir okulun konferans salonunda "Aleviliğin dünü, bugün" konulu bir açık oturum düzenlendi. Dört saat süren açık oturumun konuşmacıları Nejat Birdoğan, Rıza Zelyut, Fikret Otyam ve Musa Ağacık idi.

İlk konuşmayı yapan Nejat Birdoğan, kısaca Aleviliğin kökeni üzerinde durduktan sonra Aleviliğin tapınma kurumlarının bugününe, eğitim ve siyasetteki duruma değindi.

Rıza Zelyut, Alevi toplumunun içinde bulunduğu dağınkılığa işaret ederek, Türkiye'deki sınıf savaşında Alevilerin yerinin işçi sınıfının yanı olduğunu vurguladı.

Fikret Otyam'ın Alevi toplumunun yaşantısını ve ezgisini gazetecilik anılarıyla dile getirmesinden sonra, gazeteci Musa Ağacık, kamuoyu oluşturma ve Alevi toplumunun sorunları üzerinde yoğunlaşan ülke çapında gazete gerekliliği üzerinde durdu.

Sorular ve yanıtlar bölümünde Alevi toplumu içindeki farklı eğilim ve görüşler ortaya çıktı. Tartışmalar, farklı görüşlerin Alevi topluluğu içine canlılık getirdiğini gösterdi. Ama, devrimci hareketin yaşadığı bölünmenin yine "aynı" kafadaki devrimciler eliyle Alevi toplumu içine sokulması tehlikesinin olduğunu da anlattı.

Bence doğru tutum, Alevi toplumundaki zenginliği koruyarak, onun yüzyıllardır diri kalmış bir inanç ve yaşam biçimi olduğunu gözden kaçırmadan ortak yanları öne çıkartmak, anlaşmazlık noktalarının çözümünü Alevilikteki hoşgörü sınırları içinde *zamana* bırakmaktır. Bu şenlik gibi, etkinliklerin artırılması, içeriğinin zenginleştirilmesi buna yardımcı olacak. Alevi aydın ve sanatçıların halkla kaynaşmasına katkı yapacaktır.

KAVGA-İZMİT

İZMİT'TE YANGIN

İzmit, patlamaya hazır bir saatli bomba gibi. Son olarak, Plajyolu'ndaki Transtürk Holding Erkim Kimya Sanayi Depolama Tesisleri'nde 23 Ekim günü saat 12.30'da bir dizi patlama oldu ve yangın çıktı. İzmit yeni bir tehlike atlattı.

Erkim Kimya Sanayi'ne gelen bir tankere hegzan gazı doldurulurken meydana gelen patlamaya aşırı basıncın neden olduğu sanılıyor.

Tankerin patlamasıyla birlikte

ÇIKIYOR

Teorik dergi

kaynak

GERÇEĞİ VE DOĞRUYU SAVUNUYOR

Teorik Dergi KAYNAK, sosyalizmin ve Türkiye işçi-devrimci hareketinin canalcı sorunlarını Marksizmin teorik gücüyle ele alacak, inceleyecek ve sonuçlarını işçi sınıfı aydınlarının kullanımına sunacaktır.

İşçi-devrimci ve Alevi geleneğimize dayanacak olan Teorik Dergi KAYNAK, tarihin karanlıkta kalan, yalana boğulmuş yönlerini aydınlatacak, gerçekleri ortaya çıkaracaktır.

KAYNAK, işçi-Alevi yol musahibliğine hizmet etmeye, dünyamızın sosyalist geleceğinin kurulmasına gönül vermiş Türkiyeli ve yabancı tüm araştırmacılara kucak açıyor.

çıkan yangın kısa sürede hegzan ve tiner tanklarına sıçradı ve iki büyük patlama daha oldu. Patlamaların olduğu fabrikanın yanında Koruma Tarım'ın deposunun olduğunu bilen halk "Koruma yanıyor" diye telaşlandı.

İzmit, Körfez, Gölcük, Hereke, Gebze, Adapazarı ve Karamürsel itfaiyelerinin kontrol altına alamadığı yangını söndürmek için Donanma Komutanlığı, Tüpraş, Petkim, Kordsa, Petrol Ofisi ve Seka'dan yardım istendi. Köpükle söndürülebilen yangında ağır yaralanan 3 işçi İzmit SSK Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

İGSAŞ'ta amonyak kaçağı, PETKİM'de tank patlaması ve son olarak da ERKİM KİMYA'daki büyük yangın gösteriyor ki, İzmit halkı ölümlerle burun buruna yaşamaktadır. Son yangını güç bela söndürdüler ama tüm İzmit tam 2,5 saat yanan 90 ton gazı ve zehirli buharı teneffüs etti. Eğer yangın bitişikteki Koruma Tarım'a

sıçramış olsaydı binlerce insanın ölmesi işten bile değildi.

İzmit'in bir saatli bombaya dönmekle sorumlu, işçi ve çevre sağlığını gözetmeyen, "kâr"larını yüksek tutmak amacıyla güvenlik önlemlerine yeterli yatırım yapmayan özel-devlet işverenleridir. Halkın yaşamını düşünmeyen devletin vurdumduymazlığıdır.

İşte, ERKİM KİMYA'da çalışan 11 işçi sendikası, sağlık hizmetlerinin görüleceği bir yer, sağlık görevlileri yok! Parlayıcı ve patlayıcı gazların depolandığı bu işyerinde koruyucu önlem alınmamış! Yangın söndürme araç-gereçleri yetersiz!

Atılan tehlikenin sorumluları şimdi geçmiş olsun mesajlarıyla olayı örtbas etmeye çalışıyorlar. Ama yağma yok. İzmit halkı adına soruyoruz:

Bu ve benzeri işyerlerine KİM, NASIL İZİN VERDİ? Bu gibi tehlikeli işyerlerinde eğitimsiz ve önemsiz

işçi çalıştırılmasına hangi devlet organları göz yummaya devam ediyor?

İzmit'teki sendikaların ve İSD'nin İzmit halkı adına duruma el koymasını istiyoruz. Bize toplu ölümler hazırlayan kapitalizmin yakasına yapışalım. ●

KAVGA'YI İSTANBUL'DA SATIN ALABİLECEĞİNİZ BAZI BAYİLER

ALİBEYKÖY

● Özlem Kırtasiye - Namık Kemal Caddesi
BAYRAMPAŞA

● Bayrampaşa Birleşik Dağ. Gameda Baş Bayi

BEŞİKTAŞ

● Zeki Bolukbaşı - Üst Geçit yanı Gazete Bayi

● Metin Cunar - Gima Yanı Gazete Bayi

BEYAZIT

● İstanbul Üniversitesi Önü Gazete Bayi

BEYOĞLU

● Atilla Yıldız Gazete Bayi - Küçükparmakkapı Sokak

● Dünya Sineması Kitabevi - İstiklal Caddesi
BOSTANCI

● Tur Gıda Pazarı - Cami Sokak (İstasyon)

● Ali Rıza Erol - İstasyon Arkası Kitapçısı

CEVİZLİ

● Mini Büfe - Cevizli Tahirhane Durağı

ÇAĞLAYAN

● Muzaffer Bakal - Bakan Caddesi

● Pak Tavuk Tic.Ltd.Şti. Şevket Paşa Caddesi

● Hüseyin Boyrak Gazete Bayi -

Kağıthane Caddesi

ÇAĞALOĞLU

● Papius Kitabevi

ÇEMBERLİTAŞ

● Sosyal Yayınları

EMİNÖNÜ

● Ali Güner - Mısır Çarşısı Önü Gazete Bayi

EYÜP

● Rahmi Şeker - Eyüp Cami Meydanı

GAZİ MAHALLESİ

● Gazi Mah. Baş Bayi - Zübeyde Hanım Mah.

GAZİOSMANPAŞA

● Hüsamettin Durak - Cumhuriyet Mah.

KADIKÖY

● Kadıköy Kültür Merkezi

● Nezih Kitabevi

● Akyüz Kitabevi

● İskele Akyüz Kitap/Dergi

● Cemil Urtenus - Eminönü İskele Bayi

● Osman Şen - Kadıköy İskele Bayi

● Erkan Çakar - Karaköy Rıhtım İçi

KANARYA

● Kanarya Gazete Bayi - Güvercin Caddesi

KARTAL

● Karadeniz Gıda - Yakacak Yolu -

● Ziya Aydın Gazete Bayi - Hamam Sokak

● İskele Hürriyet Büfesi - Cafer Dere

● İstasyon Şahin Büfe

LEVENT

● Suat Ulupınar Gazete Bayi - Durak Yanı

● Murat Topçu - Sular Cad Gazete Bayi

MALTEPE

● Bahar Market - Atatürk Caddesi

● Belediye Yanı Gazete Bayi - Cafer Bilgin

MECİDİYEKÖY

● Mecidiyeköy Köprüaltı Gazete Bayi

PANGALTI

● Ziya Okan Bayi - Ergenekon

PENDİK

● İstasyon Gazete Bayi

OSMANBEY

● Yusuf Sağlık - Osmanbey Otobüs Durağı Bayi

SARIGAZİ

● İnci Günay/Bakkal - Maçka Caddesi

SULTANAHMET

● Fırat Yayınları

ŞİŞLİ

● Nejat Akyüz Gazete Bayi - Şişli Cami Yanı

● Necati Tuncer Gazete Bayi - Abide-i Hürriyet Cad.

● Ömer Öztürk Gazete Bayi - Halaskargazi Cad.

● Salih Aslan - Şişli Açık Kitap Sergisi

TAKSİM

● Taksim Gazete Bayi - PTT Yanı

● Taksim Tramvay Durağı Bayii

TARLABAŞI

● Ayhan Yıldırım - Yeşilçam Sokak Bayii

TOPKAPI

● Köprü Ayağı Gazete Bayi

ÜSKÜDAR

● Üsküdar İskele 1 Nolu Bayi

ÜMRANİYE

● Palatlar Market - İhlamurkuyu

● Valkon Kırtasiye - Yukarı Dudullu

Siz kirlettiniz, siz temizleyin!

H.A. ANDIRIN

İzmir'de çevre kirliliği had safhaya vardı. Yazın İzmir'e girer girmez rahatsız edici, ekşi kokuyu hissediyorsunuz.

Durum artık o kadar ağırlaştı ki, sonunda İzmir'de valilik bir kampanya başlattı. İzmir'in her tarafı afişlerle donatıldı, önemli yerlere pankartlar asıldı. Körfezi temizleme kampanyasına katılmak için halka çağrı yapılmaya başlandı. Halkın katkı koyması istendi. Kampanyanın sloganı ise, "körfezi biz kirlettik biz temizleyelim!"

İzmir Körfezi'nde kirliliğin büyük boyutlara vardığı doğru. Vanılan noktada körfezin temizlenmesinin geniş halk yığınlarının sağlığı ve doğal çevrenin korunması bakımından şart olduğu da doğru. Fakat kampanyacıların hiç üstünde bile durmaya gerek duymadıkları, oysa işin esaslı olan konu, körfezin temizlenmesinin önündeki en büyük engelin *kapitalizm* olduğudur. Devletin, belediyenin bu gayriciddi, baştan savma yaklaşımı da çözümü engellemektedir.

Derme çatma projelerle körfezin temizlenmesi olanaklı değil. Körfezi temizleyebilmek için uzmanların ciddi bir proje hazırlaması, endüstriyel atıkların nasıl ortadan kaldırılacağı/ya da nasıl değerlendirileceği belirlenmeli, bunun da kısa ve uzun vadede çevrede nasıl bir değişiklik yaratacağı değerlendirilmelidir. İşe ondan sonra başlanmalıdır. Yoksa, daha önce yapıldığı gibi yalnızca körfezin çamuru çıkarılır, götürülüp başka bir yere (büyük bir olasılıkla geçen sefer yapıldığı gibi körfezin ağzına) dökülür. Temizlik derken yeni bir kirlilik daha yaratılır, bu arada belli firmaların sahipleri milyarder edilir.

Bugün görünen o ki, nedenleri açıklayan, sonuçları değerlendirilen böyle bir hazırlık ortada yoktur. Yalnızca "körfezi biz kirlettik biz temizleyelim" adı altında bir kampanya başlatılmıştır. Buradan açıkça şu sonuç çıkmaktadır: Kapitalistlerin "daha fazla kâr" elde etme

çabasıyla kirlettiği körfezin temizlenmesi görevi İzmir'in işçi ve emekçilerine yüklenmek istenmektedir.

Siz kirlettiniz, siz temizleyin!

KAMPANYACILAR, "körfezi biz kirlettik biz temizleyelim" diyorlar. Kentte yaşayan herkese bu çağrı yapılmaktadır. Burada, kirliliğin nedeni ve sorumluluğu kimlerin üstlenmesi gerektiği konusunda açık bir hedef sapırması vardır.

Körfezin kirlenmesinin nedeni kapitalizmdir, "kâr"ından başka hiçbir birşey gözetmeyen ve bu nedenle de işçi ve çevre sağlığına önem vermeyen **kapitalistlerdir**. Sloganınız yanlış! Körfezi biz kirletmedik. SİZ kirlettiniz, kirlitiyorsunuz!..

Örnek mi? Daha önce defalarca basına yansıdığı gibi, bir arıtma tesisiniz var. Ama "pahalı olur" gerekçesiyle katkı maddeleri kullanmıyorsunuz. Böylece atıklar, gerçekten *arıtılmadan* denize ulaşıyor. Keskin kokunun nedeni budur.

Öte yandan, bugünkü işçi sağlığı-çevre sağlığı konusunda çıkartılmış yasa, karamame, tüzük, yönetmelik vb. mevzuatın gereklerini de yerine getirmiyor, tınmadan çevreyi kirlitemeyi sürdüren işletmelere yaptırım uygulamıyorsunuz. İşte Sümerbank, Pamuk Mensucat, işte Turyağ ve benzerleri, işte irili ufaklı yüzlerce kapitalist işletme! Bu fabrikalar atıklarını doğrudan denize ulaştırıp "kurtuluyorlar"!

Durum bu kadar açıkken körfezi halk kirletmiş gibi göstermek, suçluları gizlemek, suçun işlenmesine resmen, dolaylı ve dolaysız olarak ortaklık etmektir.

Bu yönüyle kampanya hem kapitalizmi temize çıkartmaya hizmet ediyor, hem de kampanyaya - verdiği zararın yalnızca çok küçük bir bölümünü karşılayacak kadar - para bağışında(!) bulunacak kapitalistleri topluma "yardımsever, toplumu ve çevreyi düşünen(!) sanayici" olarak gösterecektir.

Burada bize, İzmir'in işçilerine, işçi sendikalarına, meslek kuruluşlarına, *İşçi Sağlığı Derneği* gibi örgütlere düşen görev nedir? Körfezin temizlenmesi ve bu yönde bir kampanya elbette gerekiyor. Sınıfımızın sağlığı ve çevresinin korunması açısından, tabii ki körfezin kirliliğini istemiyoruz, *mutlaka* temizlenmeli. Ama slogan şu olmalı: "Körfezi siz kirlettiniz, siz temizleyin!"

Biz yaşamı üreten insanlar olarak yaşamın en iyisini, insan-casını istiyor, bunu kazanmanın kavgasını veriyoruz. İzmir Körfezi'nde, havada ve topraktaki çevre kirliliğinin nedenlerini, yattığı sorunları aydınlatacak bilimsel her çaba sonuçta bizim yararınadır.

Bu nedenle valiliğin düzenlediği, nesnel olarak pisliği boyayıp temiz göstermeye, pisliklerin yaratıcısı kapitalizmi allayıp pullayıp "cici" göstermeye yarayan bu kampanyayı sergilemeliyiz. Tüm halka doğruları anlatmalı, gerçekleri göstermeliyiz.

İzmir ve çevresindeki tüm işçi sendikalarına, meslek kuruluşlarına *büyük* bir görev düşüyor. Bu fırsat değerlendirilmeli, çevre kirliliğinin asıl suçluları belgeleri ve fotoğraflarıyla sergilenmelidir.

Türk Metal, Petrol-İş, Deri-İş, Teksif, Çimse-İş, Belediye-İş, Dokemi-İş, Tarım-İş, Tekgıda-İş başta olmak üzere tüm sendikalar, işe bulundukları işkollarında tek tek *tüm işyerlerinin işçi sağlığı ve çevre kirliliği açısından yaptıklarını ve yapmadıklarını* açıklayarak başlamalıdır.

İşçi sendikaları, *İşçi Sağlığı Derneği*, işçi sağlığı-çevre sağlığı uzmanları, hukukçular olarak, körfezi temizleme kampanyasını işçi sınıfı çizgisinde yerine oturtduğumuz zaman, burjuva kampanyaların ipliği pazara çıkacak, maskesi düşecektir.

Körfezi onlar kirletti ve kirlitiyor. Onlar temizlemeli ve temizliğin bedelini ödemeli! ●

DÜNDEN GÜNE

GÜNDEN YARINA

KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına H. Yılmaz ■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Semih İra ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Piyerloti caddesi, 17/4, Çemberlitaş, İstanbul. Tel: (1)516 84 64 ■ Temsilcilikler: Adana: Ünal Akbulut, Kiremithane Mah. 1304 Sok. No:36, Yüreğir ■ Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ Antakya: Ali Koyun, Yeşilova Mahallesi, Ümit Sokak, No:10 Serinyol. ■ Antalya: Ahmet Aydın, Özgürlük Mah. Reisi Kaplan Cad. Toros Apt. No:47/B. ■ Bursa: Ender Can Genç, Çakırhamam Temiz Cad. Sütmen İşhanı, kat 3, No:39 ■ İzmir: Adnan Ayhan, 3.Beyler Yaparsoy İşhanı, kat 5, No:505, Konak ■ İzmit: Muradiye Yılmaz, Yüksel İşhanı, İstasyon Cad. Yavuz Sok. No:24 Kat 4 ■ Mersin: Mehmet Yılmaz, Bahçelievler Mah. 346 Sok. Dinçer Apt. No:3/7 P.K.3, Pozcu ■ Silifke: Cihangir Akdemir, Say Mah. 535. Sok. No:33, Silifke ■ Söke: Av. Mustafa Açıcı, Yağcılar İşhanı, Kat:2, Söke ■ Turgutlu: Nerman Karabulut, Altay Mah. Akgün Sok. Kat:1 No:2, Turgutlu ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, Londra N1, İngiltere. ■ Diğer yurtdışı temsilcilikleri: Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsruhe. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Hollanda: Tayfun Hüseyin Keleş, Postbus 5856, 3008 AW Rotterdam ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: Dinç Ofset ■ Dağıtım: ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■

■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 80 000TL, İngiltere: 17 Sterlin, Almanya: 80 DM, Fransa: 200 FF, Hollanda: 60 HFL, İsviçre 65 Sfr, Amerika 53 \$ Avustralya: 53 \$ ■ Havaleler: Yapı ve Kredi Bankası, Aksaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

4 SENDİKAL HAREKETTE GELİŞMELER
Disk Nakliyat-İş Tümtis'e katıldı / Harb-İş'te sendika-içi demokrasi / Son gelişmeler ve Deri-İş / Sendikal birlik

8 KAVGA'NIN SÖYLEŞİSİ
Hamburg Anadolu Alevileri Kültür Birliği başkanı *Mehmet Zülküf Kılıç*

12 ALEVİLİKTE YOL AĞZI
R.Yürükoğlu'nun Amersfoort (Hollanda) konuşması: "Alevi toplumunun derleniş yolları"

14 ALEVİ KURULTAYI
Önce geniş tartışma, *Lütfi Kaleli*

16 HACİBEKTAŞ SOHBETLERİ
Hacı Bektaş Veli Sevgi ve Dostluk Derneği başkan yardımcısı *Rıza Engin* ve Araştırmacı-yazar *İlhan Cem Erseven*

18 KOCA ÇINAR
Hüsniye Çınar büyük Alevi sanatçısı *Feyzullah Çınar Dede'yi* ve mücadelesini anlatıyor

19 DERSİM KARTALI
İdamının 55.yıldönümünde Seyit Rıza'yı sevgiyle anıyoruz

20 KAVGA RUSYA'DA
SBKP MK üyesi *A.Prigarin*'le görüşme / SBKP 20.Tüm Ülke Konferansı belgeleri / TKP'nin SBKP'ye mesajı

24 KAVGA'NIN ADI KERVAN OLUYOR
Kavga'mız Kervan'la sürecek

Harb-İş'te sınıf sendikacılığının zaferi

Kavga muhabiri S.Rıza Güven yazıyor

Türk Harb-İş 40 bin kadar üyeli, Türk-İş'e bağlı bir sendikadır. Savunma sanayi denilen garabet işkolunda ve İstanbul, Ankara, İzmir, Eskişehir, Diyarbakır, Gelibolu, Adana, Çorlu, Sinop, Erzurum vb. merkezlerde kurulu askeri işyerlerinde örgütlüdür.

Bu işyerlerinde işverenin sivil işçilere dayattığı askeri disiplin altında sendikal mücadeleye vermek, sendika-içi demokrasiyi yükseltmek uzun yıllar "zor iş" oldu. Ancak, son sıralarda işçiler zorun belini kırdılar, Harb-İş'in şube genel kurullarında Ankara, Eskişehir, Diyarbakır, Gelibolu, Çorlu şube yönetimleri firesiz, toptan değişti. İstanbul şubede 27 yıllık sendika yönetimi de, 27 Eylül'de yapılan kongrede aday dahi olamayarak alaşağı edildi.

Tırnakla kazanılan zafer

İstanbul'da muhalefet örgütlenmesi en az 6 yıllık bir geçmişe sahip. Altı yıl önce 1 otobüsle düzenledikleri "kır gezisi"ni en son yıl 15 otobüsle, panelli eğitim çalışmaları yaptılar. İlk etapta işyerlerinde işyeri komiteleri kurmuşlar. 7600 civarında üyeye sahip bu şubede en önemli işyerleri Taşkızak tersaneleri, 1 nolu Kara Kuvvetleri Dikimevi, Tuzla jeep fabrikası, Zeytinburnu Ağır Bakım ve Deniz dikimevi.

Muhalefetin temel bilgileri - sınıf sendikacılığının ilkeleri olan - sendika-içi demokrasi, kolektivitte, eğitim, militan eylem, tabanla kaynaşma ilkeleri temelinde değişim idi.

Çalışmalarında 26 milyon harcamışlar. Harcamaları tutanaklı, dosyalı. İliklerine kadar örgütlü mücadele vermişler. Nihayet, 27 Eylül günü düzenlenen ve eski yönetimin aday dahi olamadığı kongrede ezici bir çoğunlukla yönetimi aldılar. Şube başkanlığına Orhan Çatur, 2.başkanlara Sadık Türkoğlu ve Niyati Sonyürek, genel sekreterliğe Nuri Ağçıçek, mali

sekreterliğe ise Hamit Polat getirildiler. Dişle tırmakla kazanılmış bir zafer. Hayranlık duyduk. Kendilerini dergimiz adına çiçek vererek kutladık.

Bu değişimin ardından, Harb-İş İstanbul şubeye bağlı işyerlerinde şubenin kuruluşundan bu yana ilk kez temsilcilik seçimleri gerçekleştirildi. İşyerlerindeki işçi arkadaşlar oylarını "özgürlük güzel şey", "demokrasi bize yakışıyor" nidaları ile attılar. Tabanda kıpır kıpır bir sevinç var.

Sohbet ettiğimiz yeni şube yöneticileri "varsa yoksa sendikal birlik

ve değişim" diyorlar. Nasıl bir değişim diye sorduğumuzda, "Disk'ten gelenlerimiz var, ama Disk'in ne geçmişini ne de bugününü yeterli buluyoruz. Varsa yoksa demokrasi, kaynağına ineceğiz, işçiye güveneceğiz. Her boyda kolektivitteyi artıracakız, işçi için okul olan sendikayı hep birlikte yaratacağız" diyorlar.

12 yıllık işçi olan bir yönetici dost, sendikanın Yalova'daki eğitim ve dinlenme tesislerini ilk kez geçenlerde, toplantı nedeniyle gördüğünü belirtiyor ve "orayı eğitim-dinlenme yuvası yapacağız, işçiyi ayırmadan" diyor, "TİS'inden tutunda, örgütlenmenin her aşamasına kadar fabrikalarla diyalogu koparmayacağız, uzak fabrikalarla yakın bağ kurmak için Kartal'da temsilcilik açacağız".

Genel merkezin tümünden değişmesi konusunda şube başkanlarının kararı var. Sendikanın 32 yıllık genel başkanı Kenan Durukan artık aday "olmayacakmış". Harb-İş üyelerini, burjuvazinin işçileri "yeni" Disk eliyle bölmeye çalıştığı şu dönemde, "sendikal birlik, sendika-içi demokrasi ve militan eylem" anlayışıyla dostla düşmana örnek olarak sürdürdükleri mücadelede kazandıkları başarıdan ötürü kutlarız.

İşçiler birlik olursa devlet devirir, devlet kurar... 32 yıllık yönetim de ne ki! ●

*Ankara,
Eskişehir,
Diyarbakır,
Gelibolu, Çorlu ve
İstanbul şube
yönetimleri değişti.
Şimdi sıra genel
merkezde*

Nakliyat, ambarlar, kum depoları ve her türlü kara taşımacılığı işyerlerinde 12 Eylül öncesinde verdiği mücadele ile tanınmış olan DİSK'e bağlı Nakliyat-İş sendikası 4.olağan genel kurulunu İstanbul Aksaray'da Demiryol-İş sendikası toplantı salonunda yaptı.

Kongrenin gündeminde divan seçiminin ardından, Türk-İş'e katılmanın gerekçelendirilmesi, **DİSK'ten ayrılma ve TÜMTİS'e katılma** vardı. Bu arada, mali raporun görüşülmesi de gündeme alındı.

Gündemin "Türk-İş'e katılmayı gerekçelendirme" bölümünde söz alan Nakliyat-İş genel başkanı Şemsi Ercan şöyle konuştu:

"12 yıl önce askeri faşist diktatörlük tarafından kapatılan sendikamızın üyeleri hiçbir zaman hiçbir koşulda mücadeleyi, sendikal geleneklerini terk etmemişlerdir. Hepinizle gurur duyuyorum. Eğer yıllar sonra bu gündem maddesi ile, hiçbir maddi destek olmadan buraya Ankara'dan İzmir'den geldiyse, bu, geleceğimize, becerdiklerimize olan inancımızdır."

Saygı duruşundan sonraki görüşmelerde başkan Şemsi Ercan'ın sendikal birlik üzerine sözleri öğreticiydi:

"Biz sadece militanlığın yetmediğine, birliğin esas olduğuna artık inanıyoruz. Tek çözüm **sınıf sendikacılığıdır**. Onun için TÜMTİS'e

Yaşasın sendikal birlik

**DİSK-Nakliyat-İş,
Türk-İş'e bağlı
TÜMTİS'e katıldı**

gidiyoruz. DİSK Nakliyat-İş'te başlattığımız mücadelemizi önce *Disk'ten ayrılarak*, daha sonra *TÜMTİS'e katılarak* sürdüreceğiz. "İşçilerin bulunduğu her yer değişir, değişmek zorundadır. Başka yol yok. Bu konuda TÜMTİS'de dev adımlar var. **Birliği sağlayarak daha da güçlendireceğiz**. Bizim Tümtis'e katılma gereksinimimiz tartışılmaz bir gerçektir. Türk-İş daha ileri, daha mücadeleci tutuma girecektir. Sıvri ve sorumsuz tutumlara girmeden, *Türk-İş'in değişimine katkıda bulunacağız*."

Bu güzel konuşmanın ardından mali defterler görüşüldü. Bankalarda Nakliyat-İş'e ait 1 milyar 48 milyon vadeli ve 10 milyon vadesiz hesap, iki otomobil ve çeşitli demirbaşlar olduğu görüldü. Tüm mal varlığı ve harcamalar onaylandı.

Nakliyat-İş genel kurulunda

harcamalar görüşülürken Şemsi Ercan'ın 1 yıllık kıdem tazminatı alması, patronların DİSK'inde 10-12 yıllık kıdem farklarını almak için milyarlık faturalar çıkartan "sendikacı"ları sergilemesi açısından çarpıcıydı. "Yeni" DİSK'teki "sendikacı"lara örnek tutumundan ötürü Şemsi Ercan'ı kutlarız.

Mali raporun oybirliğiyle onaylanmasından sonra "DİSK'DEN AYRILMA" önerisi 1 red oyuna karşı oyçokluğuyla kabul edildi, "TÜMTİS'E KATILMA" kararı oybirliğiyle alındı. Delegeler kararı coşkuyla alkışladılar.

TÜMTİS GENEL KURULU Nakliyat-İş'in katılmasını izleyen günlerde Tümtis'in de 22. genel kurulu toplandı.

Yapılan seçimler sonunda Tümtis genel başkanlığına Sabri Topçu, genel sekreterliğe Yurdal Şenol, genel teşkilatlanma sekreterliğine Muastafa Okumuş, genel eğitim sekreterliğine Hüseyin Seyrek ve genel mali sekreterliğe de Mehmet Gönültaş getirildi.

Tümtis genel başkanı Sabri Topçu, genel kurulundan ardından Kavga muabirine, "sonuçlar bize, sınıf sendikacılığı ilkelerini daha da geliştirmek gerektiğini gösterdi" dedi. Tümtis'in yeni yönetimine mücadelelerinde başarılar dileriz. **KAVGA**

**TÜMTİS'in
militanlığı ve
sendikacı-işçi
kaynaşması
tüm sendikalar
için başarılı
bir örnektir.
Muhabirimiz
Nazım Başcan
yazıyor**

Ambar şubesine ziyaret

İSD üyelerinden bir grup arkadaşla Tümtis sendikasının Ambarlar Şubesi'ni ziyaret ettik. Kısa sürede sendika lokal işçilerle doldu.

Kısa bir tanışmadan sonra sohbete başladık. Konuşmaların ana halkasını işkolundaki meslek hastalıkları oluşturdu. İşin ağırlığından ötürü işçilerin hemen hepsine *belfitüğü* teşhisi konmuş. Bunun yanında işyerlerinin sağlıksız koşulları, romatizmal hastalıkların çok sık görülmesine neden oluyor.

İşçilerin dertleri bunlarla

bitmiyor. Ambarlar sitesinde kanalizasyonlar bozuk, lokantalar sağlıksız suyla yemek yapıyorlar... İşçilerin meslek hastalıklarından sonra en çok şikayet ettikleri konu, lokantaların İSKİ'nin arabalarla dağıttığı ve üzerinde "içilmez" yazılan sudan yemek yapmaları.

Tüm bunlar işçilerin sağlığını tehlikeye atan etkenlerdir. Sendika yaşanan tüm olumsuzlukları biliyor ve sorunların üzerine gitmekte kararlı. İşçiler de sendikalarına güveniyorlar. Hem işçilerin hem de sendika

yöneticilerinin sendikal anlayışları açık: Birlikten güç doğar. Anlatım çok yalın ve net.

Ziyaret sırasında sağlık sorunlarının, sendikal birliğin yanısıra SSK gibi konuları da ele aldık. Sıcak bir ortamda birlikte saz çaldık, türküler söyledik.

Ambarlar şubesinden, TÜMTİS'in militanlığının ve sendikacı-işçi kaynaşmasının tüm sendikalar için başarılı bir örnek olduğunu bir kez daha anlamış olarak döndük. Karayolu taşımacılığı işkolunun militan işçilerine selam! ●

Deri-İş sendikası'nın 24.Olağan Kongresi 3-4 Ekim'de yapıldı. İki gün süren kongrede çeşitli sendika başkanları, deri işçileri, kundura işçileri konuşmalar yaptılar. İkinci gün yapılan seçimlerde, sendikanın uzun yıllardır genel başkan vekilliğini ve teşkilatlandırma sekreterliğini yapan Munzur Pekgüleç ve Mehmet Kılıçaslan, yeni yönetime giremediler. Eski yönetimin öteki üyeleri yeni yönetime girerken, Munzur Pekgüleç karşısındaki adayla eşit oy aldığı seçimi kurada kaybetti. Mehmet Kılıçaslan ise bir oy farkla yönetim dışında kaldı. Sonradan yayılan bir söylentiye inanmak gerekirse, seçimi kaybedenler İlerici Deri-İş'e geçeceklermiş.

Kazlıçeşme'nin militanlığını sendikaya taşımış ama şimdi demokratik bir süreçte aktif yönetim görevi dışında kalmış bu arkadaşların böyle bir talih-siz girişimde bulunmayacakları umulur. Sendikalarının sendikal birlik ve militan savaşında deri işçilerine başka yollarla yapacakları katkının sınırı yoktur. Ayrıca, delegeler oy vermedi diye yıllarını verdiği sendikaya düşmanca tutum almak, kimsenin kabul etmeyeceği bir nankörlük olurdu.

Nereden nereye!

Deri-İş kendi işkolunda 13 küsur bin üyeye sahiptir. Resmi kaynaklar, Türkiye çapında işkolundaki sigortalı işçi sayısını (yalnızca deride) 50 bin dolayında veriyor.

Deri-İş özellikle devlet sektöründe, Sümerbank işyerlerinde örgütlü. Özel sektörde ise, (şimdi ortadan kalkmakta olan) Kazlıçeşme'de, İzmir'de Maga Deri'de, İzmir ve çevresindeki deri fabrikalarında örgütlü. Ama deri işyerleri şu an Tuzla, İzmit, Balıkesir, Manisa, Turgutlu, Salihli, Kula, Uşak, Adana, Çorlu, Niğde gibi çeşitli merkezlerde toplanmış durumda. Bu saydığımız yerler deri sektöründe, özellikle zik, videla gibi ham deri işleme ve konfeksiyonda yer alırlar.

Aynı işkolunda bir de ayak-kabı-kundura sektörü var ki, Kundura İşçileri Derneği (KİD) genel merkezinin sağladığı bilgilere göre bu sektörde 600-700 bin dolayında işçi çalışıyor. İstanbul Gedikpaşa-Beyoğlu kunduracılığın merkezi durumunda. Bu semtte küçük atelyelerde binlerce işçi karın tokluğuna günde 14-15 saat çalışıyor. İşin ilginç, burası sendika genel merkezine ve de Beyoğlu şubesine 200-300 metre uzaklıktadır.

Son gelişmeler ve Deri-İş

S. RIZA GUVEN

Ben Kazlıçeşme'de çalıştım, ortamını biliyorum. Kazlı işçisi militandır. 87 grevleri belleklerimizde yerini koruyor, taptaze. Herkesin "bu yasalarla grev yapılmaz" dendiği bir dönemde, gerçekten komünist yerel bir sendikal önderlikle deri işçileri 100 günü aşkın savaşım verdiler ve kazandılar. Ancak, toplu sözleşmenin hemen ardından sermaye ile işçi arasında eskisinden daha keskin bir kavga başladı. O dönemde yılda 3-4 kere işten atılan işçiler tanıyordum.

Nihayet, belediyenin "Kazlıçeşme'yi kaldırma"sı gündeme geldi. Sendikada bu konu defalarca tartışılmış olmasına karşın, Kazlıçeşme "kendi haline" bırakıldı. Bu, sendikasızlaşma ve tensikat noktasında sermayenin işine geldi. Tuzla'ya taşınmalar başladı. Şu anda Türkiye deri sektörünün %60-70 kapasitesi Tuzla'da. Deri-İş Kazlıçeşme şubesi orada 5-6 ay önce bir temsilcilik açtı. Ama, Kazlıçeşme'de ciddi kan kaybeden sendika, yeni alanlarda yirtıcı örgütlenmeyi başa almayınca, sürekli üye kaybı ve işçi kıyımı Deri-İş'i bugünkü zor duruma getirdi.

Sınıf sendikacılığı bu mu?

Dünya çapında esen gerici rüzgarı doğal olarak Türkiye'yi de etkiliyor. İçi boş, kof slogancılıkla ve "nerede hareket orada bereket" vb. tutumlarıyla kemikleşen "sol" sendikal anlayışlar bu durumdan Deri-İş'te

de nasiplerini aldılar.

Öte yanda işçiler, yenilenmekte, değişmekte olan ve gittikçe aleyhlerine işleyen bir süreçte çare istiyorlar. Örneğin bilimsel- teknolojik devrimin deri sektörüne etkileri var. Bundan birkaç yıl önce, Kazlıçeşme'de "35 saatlik iş haftası" önerimize birçok sendikacı "mantıklı olun"(!) diye yanıt veriyordu. Şimdi durum iyice öne çıktı. Kaveleta makinası son 2-3 yılda teknolojik anlamda gelişti. Deri boyama, traş makinası artık çok daha az bir emekle, az işçi ile üretimi (dolayısıyla 35 saatlik iş haftasını önerisini, daha da yakıcı biçimde) gündeme getirdi. Buna karşılık deri işçileri hâlâ 45 saat çalışıyor. Bu sorunlara çare gerekiyor.

*Deri işçileri,
yenilenmekte,
değişmekte olan
ve gittikçe
aleyhlerine
işleyen sürece
sendikanın çare
bulmasını
istiyorlar*

İşte "sol" sendikacılığın açmazı burada. Derinlemesine hareketi geliştiremedi. Panellerde vb. boy gösterdiler de, deri işçilerinin çok temel, yaşamsal önem taşıyan sorunları üzerine düşünemediler. Hele, sınıf sendikacılığının yürüyüşünün ve sendikal birliğin önünde ciddi engel olan "yeni" Disk ile flört, tam bir ikiyüzlülüktü. İşçinin böylelerinden soğuması garip değildir.

Başka, ayrıntı konular da var. Sözleşmelerde, eşit işe eşit ücreti gözetmek, sosyal "yardım"ları ücrette katıp işçinin bilincini ilerletmek varken, yok havlu parasıydı, yok sabun parasıydı vb. "yardımlar" korundu. Yerel yöneticiler gün boyu fabrika fabrika, havlu sabun peşinde koşar oldular. Bu onları angarya işlere boğdu. Adeta ağaçlardan ormanı seçemez, işkolunun canılcı sorunları ve çözüm yolları üzerine düşünmeye zaman ayıramaz oldular.

Bunun bir sonucu, yeni alanlarda örgütlenme perspektifinin yokluğudur. Adana, Kula, Uşak'ta deri sektöründe kölelik düzeni var. Sendikal örgütlenme neden buralarda odaklaştırılmıyor? Hadi oraları "uzak" diyelim. Ya İzmir, ya Tuzla. Onları bırakın, Deri-İş genel merkezinin 300 metre ilerisinde, 500 üyeli, birçok eylemde rüşünü ispatlamış, duyarlı ve militan önderliğe sahip bir Kundura İşçileri Derneği (KİD) var.

KİD yöneticileri, sendikanın kapısını defalarca aşındırdılar, sendikalaşma için merkeze başvurdular. Yanıt: Sendika şoförünün KİD'e gönderilmesi. Hani yayın, salon, eğitim yarıdımı? Hani sendikal örgütleyiciler? İşte size örgütlenme alanı, işte yeni bir damar, olanak! Üstüne üstlük, sendikanın Beyoğlu şube başkanı İlerici Deri-İş'in genel başkanını alıp KİD'e gidiyor. Akıllarınca işçiyi patronların Disk'ine peşkeş çekecekler. Bu, sendikaya ihanettir. Yanıtını da KİD yöneticilerinden kongrede aldılar: "Biz işçinin sendikal birliğinden yanayız. Sayın Nebioğlu boş lafları bıraksın. Türk-İş'e katıl-

sın. Birlik böyle olur. Birlik olursak devletler kurar devletler yıkarız. Biz işçiyiz."

Patronların Disk'i ile üstü kapalı ilişkiler, Deri-İş'in kimi yöneticilerinin ayıbtır. Devrimci bir yapıya sahip Deri-İş üyelerinin çözüm bekleyen onca sorununa Deri-İş yöneticilerinin kendilerince el atılmamışken, Disk kim oluyor?

Kongreden sonra çıkan istifaya söylentileri özellikle Beyoğlu şubesinde odaklaşıyor. "Zaten 300 üyeye sahip bir şube, geçse ne olur, geçmese ne olur" demiyoruz, kundura işçilerinin Türk-İş'te sendikal birlik çevresinde sendikalaştırılması görevini Beyoğlu şubenin beceriksiz, yarını göremeyen yöneticilerine hatırlatıyoruz. Sendikal birliğe zarar verici katakulliler içine girmenin işverenlerin dışında hiç kimseye yarar getirmeyeceğini biliyor ve uyarıyoruz. Kendilerini gü-lünç duruma düşürmesinler.

Sınıf sendikacılığı

Sınıf sendikacılığı herşeyden önce sınıfın genel çıkarını öznel, dar gurup çıkarlarının önüne koyar. Sınıf sendikacılığı, bugün Türk-İş'te sağlanmış sendikal birliği "sendika-içi demokrasi ve militan eylem"i hayata geçirerek gözbebeği gibi koruyan, örneğin deri işkolunda işten çıkarmalara karşı "35 saatlik iş haftası" istemini kararlılıkla yükselten bir anlayıştır. Bunu, yöneticisi olduğu Deri-İş'te gerçekleştiremeyen, patronların Disk'inde mi becerecek?

Türkiye işçi sınıfının deneyimine, sınıfsal sezgisine güvenmeyi öğrenin. En önemlisi işçi sınıfımızın birliğine ve yaratıcılığına güvenin. Bölücülük bugüne dek hiç kimseye kazanç sağlamadığı gibi, deri işçileri gidenlerin yerine yepyeni, pırl pırl önderler yetiştirdiler, yetiştirecekler. Gerisi boştur. ●

Disk'in tekrar faaliyete geçmesinin ardından burjuvazinin sendikal hareketin gündemine sokmaya çalıştığı konuların başında "sendika seçme özgürlüğü" geliyor.

Sendikalar işçi sınıfının ekonomik, demokratik savaşım örgütleridir. Çerçevesi düzen içinde mücadeledir, ama her ekonomik-demokratik mücadelenin bir de siyasal sonucu vardır. Bu savaşımında işçi sınıfının en önemli bir güç kaynağı sayıdır.

İşçi ne kadar az sendikada ne kadar çok sayıda toplanırsa mücadelede yaptırım gücü o kadar artar. Küçük ve "bağımsız" sendikalarla, fabrika düzeyinde örgütlenmelerle verilen mücadele ya başarısız olmuştur, ya da başarısı kibritle alevi gibi sönmüş, işverene yar olmuştur. Hele kapitalizm gelişip tekeller oluşukça, üretim süreci sınırlar aşan bir karaktere büründükçe, bırakın küçük-yerel örgütlenmeleri işkolu çapında, ulusal çapta örgütlenme bile yetersiz kalmaktadır.

Kapitalizm altında işleyen, işçinin sürekli bölünüp parçalanması ("İşçilerin bölünmüşlüğü, parçalanmışlığı, onların birbiriyle kaçınılmaz rekabeti tarafından yaratılır ve sürdürülür." - Marks) sürecine ek olarak, burjuvazi onun örgütsel bölünmüşlüğüne körüklemeye çalışır. Kimi işçilere fazla para vererek, kimini kıdeminden, cinsiyetinden dolayı, kimini de milliyetinden dolayı ayırıp bölerek işçiyi güçten düşürmek onun işine gelir.

Bu konuda işçiler deneyimlidir ve bu deneyim önlerine çıkan yeni örneklerle zenginleşmektedir. İşte "yeni" Disk'in bölücülüğü!

Türk-İş'e saldırdığı yetmiş yormuş gibi, asıl yeri Petrol-İş'in yanı sıra olan bağımsız Laspetkim-İş'e de saldırmaması, "yeni" Disk yönetiminin nesnel konumunu güzel sergiliyor. K.Nebioğlu'nun Türk-İş ile ayrı siyasal görüşleri olduğunu, kendilerinin birlikten yana olduğunu ama bu nedenle(!) ayrı örgütlendiklerini söylemesi ise, bölücülüğün ikiyüzlülüğünü ortaya seriyor.

Bir kez, işçilerin sendikal birliği için "aynı siyasal görüş" gerekmiyor. Sendikalar işçi sınıfının en geniş yığın örgütleridirler, içlerinde dini, inancı, siyasal anlayışı, dili vb. farklı ama işçi milyonlar örgütlenir. Kaldı ki, Nebioğlu'nun belirttiği "ayrı"lık, pratikte patronların Disk'i olarak ortaya çıkmalarında kendini gösteriyor. İşçilerin Türk-İş'te birliği tam da bu yüzden, yüzbin kere daha gereklidir. İşçiler bir yanda milyonların Türk-İş'i, bir yanda patronların Disk'i olsun istemiyorlar!

Bölücülük ihanettir

Ali Haydar Gül'ün yazısı "yeni" Disk'in bölücülüğünü ele alıyor ve sendikal birliğin önemini vurguluyor

Özal'ın "sendikal rekabet iyidir" sözünü işçiler ciddiye almadılar. Nebioğlu'nun "biz ayrı siyasal görüşteyiz" sözünün de ciddiye alınacak bir yanı yoktur. Geriye kalıyor, sıkı sıkı sarıldıkları "sendika seçme özgürlüğü" denilen kof slogan.

Ne için, kim için özgürlük?

"Özgürlük" güzel bir istemdir. Ama ona anlamını veren, içeriğidir. Özgürlük, ama neyin özgürlüğü? İşçinin birleşme ve işverene karşı mücadeleyi tek sendikada "tek bir yumruk gibi" sürdürme özgürlüğü mü, yoksa işverenin işçileri dilim

dilim böldürme özgürlüğü mü? Hangisinden konuşuyoruz?

Kapitalizm altında bölünmüşlüklerinin sürekli yeniden yaratıldığını öğrendikçe, işçiler buna bir noktada "dur" demek üzere, birleşme özgürlüğünün ifadesi olarak, sendikaları yarattılar. Bugün aynı özlüm "tek sınıf, tek sendika, tek parti" isteminde billurlaşıyor. Birliğin içini dolduracak olan "sendika-içi demokrasi ve militan eylem"dir.

Bugün sendikal işçilerin %80'inden fazlası Türk-İş'te birleşmiş, sendikal birlik sağ-

lanmıştır. Bu ortamda, "yeni" Disk'in, sol bile sayılmayacak görüşlerle ve "siyasal ayrılık" bahanesiyle "sendika seçme özgürlüğü" diye tutturması ne anlama geliyor? Sınıfın birlikte, toplu mücadele özgürlüğü anlamına gelmiyor, çünkü işçi milyonlar Türk-İş'te birleşmiş. Sendika-içi demokrasi kavgası da (Hava-İş, Liman-İş, Harb-İş gibi en yeni örnekleri hatırlayalım), militan mücadele geleneği de Türk-İş'te sürüyor.

"Yeni" Disk'in şu sıralar verdiği mücadeleyi(!) iyice incelersek, savunduğu "sendika seçme özgürlüğü"nün işçiye değil işverene ait bir özgürlük

olduğunu görürüz. Örnek mi? Genel-İş'in, işçilerin sözleşmeyle kazanılmış haklarını bile ödemekten yana olmayan belediye işverenleriyle işbirliği içinde yaptığı bölücülük, bu özgürlüğün(!) hayata geçirilmeye çalışılmasıdır.

Sen kalk bir sendikayı böl, bunu da "özgürlüğe" sığınarak yap. Bu sahtekarlığı kimse yutmayacaktır.

İşçi, Çemişkezek pazarından mal seçecekmiş gibi, "şu ya da bu sendikayı seçeyim" demez, birliğini ister, çünkü işveren karşısında güçlü olmanın temel yolu budur. İşçi sendika-içi demokrasi ister, örgütünü iletirmek, geliştirmek için. Militan eylem ister, hak almak, alınan hakları da korumak için...

Anlıyoruz, tek bölücü siz değilsiniz. Sizin gibi başkaları da var: Engin Ardic vb. gibi burjuvazinin has adamları, "özgürlük" meraklısı bağıri yanık liberal küçük burjuvalar, derinliğine düşünmeyen kimi iyi niyetli sendikacılar, bir de aklı kısa "sol"lar. Ama bunların hiçbirinden işçi sınıfının öğreneceği birşey zaten yok ki! Tersine onların "işçilerin tek toplumsal gücü onların sayısıdır, bununla birlikte sayısal güç bölünmüşlük yüzünden kırılır" diyen Marks'tan, Marksizmden öğrenecekleri çok şey var.

Marks'ın pırl pırl görüşleri işçi sınıfının önünü aydınlatıyor. Biz işçi sınıfımızın yarın yeniden yükselecek ve kasırgalar estirecek mücadelesinde sendikal birliğin canalcı önem taşıdığını bilincindeyiz. Bu nedenden ki, 14 yıldır Türk-İş'te birliği kayıtsız koşulsuz savunuyoruz. Türk-İş'in değiştiğini ve değişebileceğini savunuyoruz. En son Harb-İş'te yaşananlar görüşlerimizin bir kez daha doğrulanmasıdır.

Sendikaları bölmek işçi sınıfına ihanetten başka birşey değildir. Genel-İş bunu yapıyor ve verdiği örnek, işçiler için on kitaptan daha değerli bir deneyimdir. Nakliyat-İş'in TUM-TİS'e katılması da aynı şekilde öğretici olmuştur.

Sınıf düşmanları istediğini söylesin, işçi doğru yolda sekmeden yürüyor. "Hak-İş'in de Disk'in de Türk-İş'ten ayrı varlıkları gereksizdir" diyor. Deri-İş kongresinde KİD genel sekreteri Süleyman Longurlar'ın da söylediği gibi, "sayın Nebioğlu süslü birlik edebiyatını bıraksın, pırlı pırlısını toplayıp Türk-İş'e gelsin. İşçi Türk-İş'tedir, birlik Türk-İş'tedir. Devrimci sendikacılığı yaratan bu işçilerdir. Biz işçiyiz. Birlik olursak devletler kurar devletler yıkarız. Sendikalar da neymiş? Yeter ki birlik olalım!"

Özgürlük ve demokrasi birleşmiş işçilerin militan mücadelesiyle gelecek! ●

EMEKCİYSENİZ,
SÖMÜRÜYE DUR DEMEKTEN, GERÇEK DEMOKRASİDEN,
1000 YILLIK GELENEĞİ GELECEĞE TAŞIMAKTAN
YANAYSANIZ, KAVGACIYSANIZ, KAVGA TEMSİLCİSİ OLUN!

Devrim ve demokrasi kavgasını işçi sınıfının dünya görüşüyle yükselten

KAVGA
temsilcilikler açmaktadır

İstekli okuyucularımız, özgeçmişlerini, ad ve adreslerini içeren yazılı başvurularını 2 fotoğraf(6x9) birlikte, aşağıdaki adreslere taahhütlü olarak postalayabilir, telefonla ya da şahsen başvurabilirler.

Türkiye: KAVGA Merkez Bürosu: Piyerloti Caddesi, No: 17/4, Çemberlitaş, İstanbul.
Telefon: (1) 516 84 64

SENDİKAL HAREKET

Belediye-İş sendikası
İzmir Tansaş şube yöneticilerinden
Hasan Kaya yazıyor

Sorunlara çözüm bulmak zorundayız

İşçi sınıfının toplumsal yaşamda etkin bir rol oynaması için sendikaların işlevlerini yerine getirmesi gerekir. Bu olmadı mı gerileme, çürüme örgütsel yapıyı felce uğrattır. Bugün Türkiye sendikal hareketinde oldukça olumsuz bir durum vardır. İşçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşımını zaafa uğratan bu olumsuzlukları gidermek yaşamsal öneme sahiptir.

İşçi sınıfı hareketindeki yaşama, sendikalarındaki tikanıklık, dünya ve Türkiye'deki nesnel koşullardan bağımsız değil. "Reel" sosyalizmin yıkılışıyla azan gericilik ve dünya kapitalist ekonomisindeki kriz, sendikalardaki geri kayışın başlıca etkenlerindendir.

Diğer yandan, hem bunaların tüm dünyada toplumsal huzursuzlukları artırması, hem de bugün gerçek anlamda bir dünya işçi sınıfının varlığı, önümüzdeki yıllar içinde gelecek uluslararası çapta, yeni ve

büyük atılımların güçlü kaynakları sayılmalıdır.

Bunların yanı sıra, Türkiye işçi hareketinin gelişme göstermesine sekte vuran bir dizi öznal yanlışlık var. Sendikaların bugün izledikleri gününbirlik politikalar bugün kurtarmadığı gibi, yarını da tehlikeye atmaktadır. Bunlar düzeltilirse işçi sınıfının önünü açacak sendikal siyasetler ortaya konulabilir.

Önemli olan zincirin ana halkasını yakalayabilmektir. Örneğin son yıllarda yaygınlaşan *mütahit ve taşeron kullanımı*, işverenlerin sendikasıyla ilişkiyi ve ucuz işgücü kullanma hilesidir. Tersanelerde, belediyelerde yaygındır, yaygınlaşmaktadır. Bu soruna acil ve doğru çözüm bulmak ve savaşımı bu çözüm yolu etrafında örnek zorundayız.

Yine, üretici güçlerin gelişmesine denk düşen *35 saatlik iş haftası* istemi, sendikal hareketin bilincinde yeterince yer etmemiştir. *Sendika-içi*

*İşçiler sorunlara
işçi sınıfının
çıkarları
açısından
bakamayan
sendikacılardan
hızla kurtulmak
zorundadırlar*

demokrasinin geliştirilmesi için sendika içi süreçlerin yeniden gözden geçirilmesi, tüzüklerin bu yönde değiştirilmesi konusunda da birkaç tekil örnek dışında sendikacılardan fazlaca çaba gelmemektedir.

Bugün işçi sınıfımızın küçük bir azınlığını örgütleyebilmiş olan sendika yönetimlerinin, *sendikalaşma* ve *işsizleri, işli-*

işsiz dayanışmasını örgütleme yönündeki çabası çok yetersizdir. Ama sendikal rekabet için olanca çaba göstereni var. Şimdi "yeni" Disk'e kapağı atanların İzmir'de Tansaş işvereni ile anlaşarak başlattığı girişim yüzünden işçiler Tansaş'ta sözleşme yapamıyor.

Sorunların bu denli büyümesinde sendika bürokrasisinin büyük rolü vardır. İlerlemek için sendikal hareketteki bürokratik deformasyonun aşılması, sendikacılığı ayrıcalıklı bir "ekmek kapısı" olarak gören anlayışlara, üyeleri bırakın yönetim kurulu üyesinin bile kararların alınmasına katılamadığı uygulamalara karşı kararlı bir savaşım verilmesi gerekmektedir.

İşçiler, sorunlara işçi sınıfının çıkarları açısından bakamayan, kendisini işçi sınıfına adamayan sendikacılardan hızla kurtulmak zorundadırlar. Bu, düzgün bir sendika-içi demok-

rasi işleyişini aşağıdan yukarıya yükselterek sağlanabilir. İşçi sınıfının kolektif bilinci ve sendika-içi demokrasiye sahip çıkma kararlılığı bunda belirleyici rol oynayacaktır.

Bir noktaya daha dikkat çekmek gerekiyor. "Yeni" Disk, burjuvazi tarafından işçi sınıfına yöneltilmiş bir tehlikeydir. Bugünkü haliyle işçi sınıfının birliğini parçalamak için kullanılan zokanın ucundaki yeme benzetmektedir. Burjuvazinin, Belediye-İş üyelerini SHP'li belediye işverenlerinin desteğine sahip Genel-İş'e geçirme oyunu bozulmalı, Belediye-İş'te (ve öteki sendikalarda) sağlanmış sendikal birlik *kıskançlıkla korunmalıdır*.

Yılların kayıplarını ortadan kaldırarak sendikal hareketi toplumsal yaşamda eskisinden daha etkin bir güç konumuna yükseltmek ve kazanımlarımızı güvenceye almak, bir üst düzeye sıçratmak istiyorsak, böyle yapmalıyız. ●

“YENİ” Disk, 26 Eylül Cumartesi günü saat 16.00’da İzmit’te “Demokrasi Mitingi” yaptı.

Saat 4’de alanda 500 kişi kadar vardı. Beşe doğru bir sunucu mikrofondan konuşmalar yaptı, şiir okudu, “demokrasi istiyoruz, referandum istiyoruz, herkesin istediği sendikayı seçme özgürlüğü olsun istiyoruz” gibi sloganlar attı.

Alana ilk Eğit-Sen korteji girdi. Daha sonra öteki yürüyüş kolları alanda yerlerini aldılar. 50-100 kadar genç - ki çoğunluğu İstanbul’dan gelen Dev-Yol’culardı - “askere gitme” sloganının yanı sıra “insanlık onuru işkenceyi yenecek”, “yaşasın halkların kardeşliği” vb. sloganlar attılar.

İstanbul’dan otobüslerle gelen Dev-Yol’cular alana girerken polislerin iki kişiyi kimlik yüzünden almaları üzerine, yürüyüş kortejindekiler yere otu-

İşte öyle bir miting

İzmit-Kavga muhabirlerinden Melih Kara bildiriyor

rup yolu tıka dılar. Disk görevlileriyle aralarında kısa bir tartışma geçti. Daha sonra polislin arkadaşlarını bırakacağı sözü üzerine kortej yeniden yürüyüşe geçti.

3500 kadar bir katılımanın olduğu mitingde Türkiye’nin içinde bulunduğu kötü durumu,

sendikasızlaş-tırma uygulamalarını vb. ele alan bir konuşma yapıldı. Bu arada, “çingeneler bu ülkeden gitmeden ülkede iyileşme olmaz, çingeneler gidecek ki bu ülke düzelsin” şeklinde konuşan bir kadının çevreden ilgi topladı. Belki kadının akli dengesi

yerinde değildi, ama Disk mitingine katılan akıllılardan ilgi toplaması ibret vericiydi.

Miting sırasında alanda Disk’in Sesi adlı gazete ile Perinçekçilerin “İşçi Partisi’nde örgütlenelim” başlıklı bildirisi dağıtıldı. Mitingin dağılışı beklenirken iki öğretmen Disk’li konuşmacı tarafından nişanlandırıldı. Herkes nişanlıları alkışladı. Ardından E5 yoluna kadar bir kortej halinde yürünerek dağıldı.

“Yeni” Disk’in bu ilk mitingine işçi sendikalarının genel ilgisizliği dikkat çekti. Bu arada Disk afişlemesi yapan bir Dev-Yol’cu, kendisiyle konuştuğumuzda miting için afişlemenin “parayla yapıldığını” itiraf etti. Böylece Disk yöneticilerinin tasarruf ettiği işçi paralarının nerelere harcanıldığı konusunda bir bilgi sahibi daha olduk. ●

Dost, kendinizi tanıtır mısınız?

A dım Mehmet Zülküf Kılıç. 1953 yılı, Diyarbakır merkez Şarabi köyü doğumluyum. Bismil'de ortaokulu, Diyarbakır'da liseyi okudum. 20 yıla yakın zamandır Almanya'dayım. Bir fabrikada çalışmaktayım. Şu an Hamburg Anadolu Alevileri Kültür Birliği'nin (HAAKBİR) başkanayım.

Yetiştığınız bölge geneliyle Şafi. Böyle bir çevrede Alevi kültürünü nasıl canlı tutunuz?

Diyarbakır nüfusunun büyük kısmı Sünni Şafi Kürtlerdir. Alevi nüfus çok azınlıktır. 7 Alevi köyü var. Bismil ilçesinin de bazı mahalleleri Alevi Türkmen. Kürtçeyi alışveriş yaparken öğrenirler.

Gençler kendilerini ister istemez Alevi mücadelesinin içinde bulurlar. Çünkü Alevi köylerine, Alevi oluşlarından dolayı ağır baskı vardı. “Kızılbaş” denilerek kötü muamele yapılıyor, kültürümüz yokedilmeye çalışılıyordu. Dolayısıyla, Alevi köyleri, ozanın dediği gibi “yarın yanağından gayri herşeyde, hep beraber” diyerek, sıkılı bir yumruk gibi, kültürümüz gereği, kin gütmeden Alevi kültürünün kalıcılığını çevreye kabul ettirme mücadelesi vermişler. Çevreye sevgiyle, olgunluk içerisinde bakmışlar. Böyle olunca, Aleviliği her yönüyle iyice bilmek gerekiyor.

Bugün bu baskılar kesilmiş değil, ama ortam ve konum değişti. 15-20 sene önce baskılara direniyor, tarlalarımızı işleyebiliyorduk. Sebzelelimizi gece-gündüz 12 km. uzaktaki şehire götürebiliyorduk. Günümüzde durum daha zor, köyden gidenler evlerini arazilerini Sünnilere sattı. Daha önce yalnız Aleviler yaşarken şimdi Sünni Kürtler de köye yerleşti. Hava kararınca 12 km.lik yolda şehirden köye, köyden şehire arabayla gidilemiyor, korkudan. Bu yüzden bizim köyde nüfus çok az kaldı, diğer Alevi köylerinde de nüfus azalıyor.

Bana gelince. Bismil'de ortaokulu okurken babamın dayılarının evinde kalıyordum. Bunlar Alevi geleneğine sıkıca bağlı, okuyarak kendilerini aydınlatan bir aile. Babaannem ve dedeme çevrede Alevi düşüncesi ve bilgilerinden dolayı “şeker nine”, “şeker dede” diye hitap edilirdi. Yılın belli aylarında çevredeki Sünni köylerden köyümüze gelenlerle toplantılar olur, burada ninemle çevreden gelen din bilginleri arasında büyük tartışmalar yapılırdı. Biz, kendimizi bu ortamın içerisinde yetiştirmeye çalıştık.

Alevilik sizce nasıl bir yol ve öğretilidir?

Alevilik, doğruluğu, eşitlikçiliği, insan sevgisini kendisine ilke edinmiş, Hz.Muhammed, Hz.Ali, onikiimamlar, Hacı Bektaş ve Pir Sultan'lardan günümüze kadar gelmiş bir yol, inanç ve kültürü kapsayan bir yaşam biçimidir.

İslam'ın kurallarına bağlı bir inanç mı?

Aleviliği ben yalnız bir din olarak görmüyorum. Cem bir inanç olayıdır, ama içerisinde kültürümüzün diğer bölümlerini de görebiliyoruz. Saz kültürel etkinliğin bir parçasıdır, ama ibadetimizin içerisinde. Cemde söylediğimiz düvazımaamları sazla söylüyoruz. Yani inancımızı kültürümüze katarak, *yaşam biçimine* dönüştürmüştüz.

Alevilik, İslam sürecinde Hz.Ali ile başlar. Bu yönüyle İslamın bir kolu olarak görebiliyoruz. Ama, kültürümüz içerisinde İslamdan beş bin yıl önce yaşamış kültürlerin parçalarını da görüyoruz.

Alevilik İslamı hiçbir zaman Sünni

kesim gibi yorumlamamıştır. Müslümanlığın “şartlarından” hiçbirini yerine getirmemektedir. Bu anlamda, İslamın bir kolu *değildir*. Beş rekat namazı ve ramazan orucunu hiçbir zaman kabul etmedi, doğru da bulmuyor. Ama Sünninin ibadet biçimini de onun kendi bileceği birşey olarak kabul eder.

Bize yapılan baskılar sonucu namaz kılan, oruç tutan Aleviler de olmuştur, ama bizim cemi-miz vardır. Bu ibadetimizde, varsa suçlu-suçsuz sorgusu da yapılır, ceme katılan toplumun ortak düşüncesi oluşturulur. Cemde kültür yaşatılır.

Alevinin Kuran'a bakış açısı da farklıdır. Onu kutsal bir kitap olarak görüyoruz, ama içeriğini kabul etmiyoruz. Başta kadın-erkek eşitliği olmak üzere tartışılacak çok yönü vardır. (Kuran'da kadına kesinkes yer yoktur.) Kuran hakkında birçok olgu ele alınıp yanlışlar eleştirilmelidir.

O halde Alevilik için “din”, “mezhep” tanımlamasını kullanamayız.

Alevilik ne din ne de mezhep *değildir*. Kaldı ki mezhepler, İslamın çıkışından ve İslam içindeki ilk ayrılıklardan çok sonra, Abbasiler zamanında şekillenmiştir.

Aleviliği bir din ya da mezhep olarak nitelemek, bu öğretinin çağdaş, demokrat, ilerici düşünce yapısını zayıflatır. Toplumumuza zarar getirir.

Aleviliğin tarihten günümüze getirdiği, uğruna ölüme gittiği hedefleri olan müthiş bir mücadele geleneği var. Alevilik tarihte ne istiyordu, bugün ne istiyor?

Bindörtüyz yıldır baskılarla, zulümle mücadele eden Alevilik, gizlilik koşullarında da olsa, insanlığa hiç ayırım gözetmeksizin birşeyler vermek, kültürünü, kendi yaşamında uyguladığı düşüncesini dünya insanlarıyla paylaşmak istemiştir. Bunun özü eşitlikçiliğe, kadın-erkek eşitliğine, insan sevgisine dayalı, insanlar arasında ırk, din, dil, mezhep farkı gözetmeyen bir barışın kurulmasıdır.

Alevi düşüncesi ne tarihte ne de bugün çağdaş görüşlerin gerisinde olmamıştır. Hatta, Alevi düşüncesi bugün ilerici görüşümüz düşüncelerden yüzyıllar önce ortaya çıkmıştır. Sosyalist düşünce, Alevi felsefesinden çok şeyleri kendisine katmıştır. İkisi arasındaki fark, dönem ve zaman farkıdır.

Alevi toplumundaki dağınıklık yanında yoğun bir hareketlilik var. Bunu nasıl değerlendirmek gerekir?

Ortaya çıktığından bu yana baskı ve zulüm altında yaşayagelmiş ve başkaldırı içinde kendisini günümüze taşımış olan kültürümüzde bugüne kadar (legal) bir kurumlaşma olmamıştır.

Sünni kesimin ise diyanet işleri başkanlığı, 63 binin üzerinde cami, 90 binin üzerinde “din görevlisi” vardır. Diyanetten çıkan bir mesaj köydeki camiye kadar iletiliyor. Bu bir örgütlülüktür, kurumdur. Hem de devlet kanalıyla ve yardımıyla.

Bugün dağınıklıktan ziyade bir arayış süreci var. Alevi toplumu haklarını elde etmek için mücadele veriyor, örgütlülüğünü sağlamaya doğru gidiyor. Kurumlaşma

“Alevilerin Başarısı, Tüm Ezilenlerin Başarısıdır”

Kavga-İzmir muhabirleri, temmuz ayı içinde

Hamburg Anadolu Alevileri Kültür Birliği (HAAK-BİR)

başkanı Mehmet Zülküf Kılıç'la görüştüler

arayışı içerisinde. Bu sürecin daha başında iken değişik düşüncelerin, yaklaşımların oluşu da çok doğaldır. Anadolu'da yaşayan Aleviler bir inanç içindedirler, ama farklı yöntemlerle günümüze kadar gelmişlerdir.

Bugün değişik isimlerle demekler çıkıyor ortaya. Bilim adamları kitaplar yazıyorlar. Ele aldıkları kaynaklar değişiktir. Ortaya atıkları bazı düşünceler de değişik olabiliyor. Bunlardan korkmamak gerekiyor. Alevi kültürü üzerine uzun yıllar büyük oyunlar oynanmıştır. Ozanlarımızın, bilim adamlarımızın yazdıkları kitaplar, kaynaklar bir bir *yok edilmiştir*. Tüm demeklerin, yazarlarımızın daha objektif kaynaklara dayanarak yapacakları çalışmalarla, güzel kültürümüzün tüm yönleri doğru bir zeminde ortaya çıkarılacaktır.

Farklılıklar Alevilikteki büyük zenginliği gösteriyor. Ancak, belli temel noktalarda görüş netliği sağlanması açısından, Çelebilerin, Hacı Bektaş'ın görüşlerini bilen bilim adamlarının birlikte çalışması Alevi toplumunun daha hızlı toparlanmasına yardımcı olmaz mı?

Birlik beraberlikten kuvvet doğacağı inancındayım. Bazı görüş farklılıkları olsa da diyalog işletilmeli ve biraraya gelinmelidir. *Ortak sorunlar* görüşülmeli, üzerinde anlaşılan konularda somut çalışmalar yapıp somut programlar üretilmelidir. *Ardından da* anlaşma sağlanamayan konular üzerinde durulup bunlar bertaraf edilmelidir. Birliğin sağlanması için çaba harcanmalıdır.

Hacı Bektaş Veli, Alevi felsefesini geliştirmede ve teoriden pratiğe geçirmede büyük çaba harcamıştır. O, Suluca Karahöyük'e geldiği zaman otuzbeş yaşlarında ünlü, olgun bir toplum öncüsüydü. Bilime, fazilete yönelik çalışmalar yaptı. Tanrıya korkudan ziyade sevgiyle ulaşmayı öneren felsefi bir yaklaşım getirdi. Çağın gelişen

ve değişen koşullarına ayak uydurmayan mutaassıp düşüncelerden arınmaya doğru köklü bir reform geliştirdi. Toplum, onun öğrettiği “eline, diline, beline sahip olma” düşüncesini kabul etti. Kin ve kavganın yerini dostluk ve yardımlaşma, kardeşlik ve sevgi aldı. Hacı Bektaş Veli'nin çağdaşlığı kadın-erkek eşitliğine verdiği büyük önemden de bellidir.

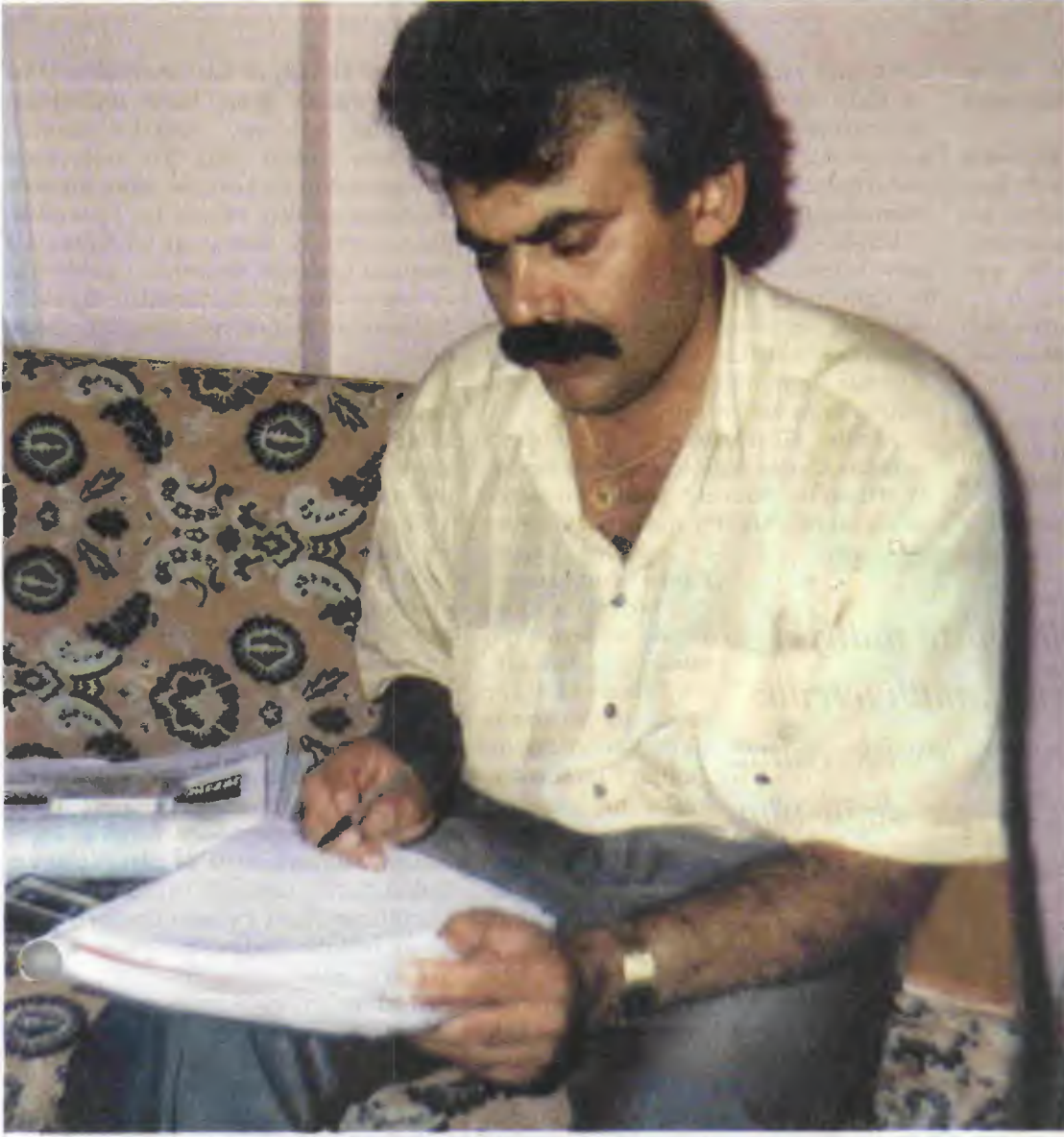
Bu düşüncelyi iyi bilen Alevi aydınları ve Hacı Bektaş'ın soyundan gelen insanlar etraflı görüşüp, tartışmalı.

Hacı Bektaş soyundan gelen Çelebi'lerle (bugünkü Ulusoy'lar) Almanya'da, Hamburg ve diğer şehirlerde bazı toplantılarda karşılaşılıyor. Bazıları yalnız ev ziyaretleri yapıyorlar. Bunlar Aleviliği böyle bilimsel ve kültürel yönüyle ele almıyorlar. Aleviliği 20 sene, 30 sene önceki gibi görüyorlar.

Bir toplumun geleceği, gençlerinin o toplumun kültürünü benimsemesiyle mümkündür. Bugünkü genç nesil, Aleviliğin 20-30 sene önceki gibi yürütülmesini istemiyor. Çağımızda, özellikle son zamanlarda hızlı gelişmeler oldu. Çağdaş ve ilerici Alevi toplumu, bu koşullarda ileri saflarda yer tutmazsa, bu konumunu kaybedebilir.

Ulusoy'lardan çağdaş insanlar da vardır. Velayettin Ulusoy bunlardan birisidir. Kendisiyle Frankfurt'ta görüşüp tanıştık. Benim kendisine bir panelde sorduğum bir soru vardı: “Anadolu'da Aleviliğin merkezi olan Hacıbektaş ve Hacıbektaş'taki bugünkü Ulusoylar, Aleviliğin sorunlarına çözüm getirebilecek bir durumdalar mı?” Kendisi bunu çok güzel yanıtladı ve “bugün demekler vardır, artık aile olarak, kişiler olarak bu olayların üstünden gelmek mümkün değildir, bizi dışlamaz, bu derneklerin çalışma süreci içinde görürseniz iyi olur” dedi.

Bu insanlar dışlanmamalı. Ama onlar da gönüllü olarak, diğer demeklerdeki çalışanlar gibi, kimsenin çağırmasını beklemeden gidip çaba harcamalılar. Araştırmacılar,

bilim adamları, aydın Dedeler, dernek yönetici ve temsilcileri, hep birlikte Hacı Bektaş düşüncesini, felsefesini ele almalı ve günün koşullarına göre tekrar yorumlamalı ve Aleviliğin şartlarını, ilkelerini sağlam temellere oturtmalıdırlar.

Bu, kısa zamanda çözülecek bir sorun değil, ama hemen ele alınıp ileriye yönelik programlar yapılması gereken konulardan biridir.

Netleşme gerektiren bir konu da, Diyanet'in lağvedilmesi üzerine...

Alevi toplumu, düşüncesi ve yaşamıyla laikdir. TC devleti laik midir? Buna diğer ülkelerin durumunu da ele alarak yanıt verilirse daha olumlu olur.

Türkiye'de bir "diyanet meselesi" vardır. Diyanete devlet bütçesinden her yıl 3 trilyon liranın üzerinde maddi imkan sağlanmaktadır. Almanya'da böyle bir konu yoktur. *İsteyen vatandaş* kendi aylığından kesilen bir tür vergiyle devlet eliyle kiliselere bir miktar para aktarabiliyor. Türkiye'de böyle bir olanak yok. Devlet dini kendisi finanse ediyor.

Laikliğin koşulu dinle devletin birbirinden ayrılmasıdır. Ama bizde dini TC devleti kendisi örgütlüyor. Demek ki Türkiye laik bir noktaya gelmiş değil.

Diğer bir nokta ise, diyanetin Sünni kesimi temsil ettiği gerçeğidir. Oysa Türkiye'de 20 milyonu aşkın, hatta 25 milyon civarında Alevi insan vardır. Bunlar askerliğini yapıyor, vergisini veriyor. Ama bunlara bugüne kadar bir cemevi yapılmadı, bir Dedenin aylığı ödenmedi...

Peki ne olmalı? Diyanet bunlara da yardım etmeli mi? Benim düşünceme göre *etmemeli*. Biz Aleviler diyanette temsil edilmeyi değil, *diyanetin ortadan kaldırılmasını, lağvedilmesini* istiyoruz. Devlet işiyle din birbirinden ayrılmalı. Sünni vatandaşlarımız istiyorlarsa kendi ibadette-

ri için, kendi maddi imkanlarıyla olanak sağlar, camilerini kurarlar. Alevi vatandaşlarımız da aynı şekilde yaparlar...

Alevileri Sünnileştirme çabaları konusunda düşünceleriniz nedir?

Baskı zulüm bitmiş değil, Kahramanmaraş olayları daha dün oldu. Şimdi diyanetin bilinçli ve örgütlü çalışmaları var. Bunların başında da, video kasetle Alevi köylerini dolaşıp Alevileri Sünnileştirme çabası içerisinde olan A.Kadir Sezgin gelir. Bunu Almanya'da da görebiliyoruz.

Bu gibi kişiler diyorlar ki, "biz de Hz.Ali'yi, Hz.Hasan'ı, Hz.Hüseyin'i seviyoruz. Yezit'e biz de lanet okuyoruz. Alevinin de Sünninin de oruç tutmayı, namaz kılmayı vardır. Bu konularda beraber olalım, namaz kılmaya, oruç tutmaya çaba harcayalım..."

Başka değişik yöntemleri de uygulamaktadırlar. Bunu gizlemiyorlar. Köln'de "Alevi-Sünni barış içinde yaşam" toplantısında Doç.Dr.Süleyman Uludağ, Alevi çocuk ve gençlerini daha okul çağında okullardan alıp imamhatipte, ilahiyat fakültesinde okutarak nasıl yozlaştırdıklarını, Sünnileştirdiklerini, Aleviliğe düşman ettiklerini açıkladı. O kurumlardan geçen bir Alevi genci, kendi anne-babasına, "sen Alevisin, Kızılbaşsın" diye, onların kötü öğretileri doğrultusunda karşı çıkmaktadır. Böylece Aleviyi Aleviye karşı getirmeye çalışıyorlar.

Alevi toplumu tüm bunları bilmeli, gerici-faşist ve Alevi düşmanlarının "dost" görünüp Aleviliği kullanma girişimlerine karşı uyanık olmalı, kanmamalıdır. Burada derneklere, Alevi bilim adamlarına, hatta Sünni aydınlarına, demokrat araştırmacılarına büyük görev düşüyor. İyi bilinmelidir ki Alevi toplumu yozlaştırılırsa, Türkiye'de şeriata bağlı teokratik bir yapılanma gerçekleşirse, Sünni aydınının da yaşama şansı kalmaz.

Aleviliğin verdiği mücadele "Alevi-Sünni kavgası" mı?

Sünni kesimde, kendi iktidarlarını korumak için insanları yok etme düşüncesindekiler buna "Alevi-Sünni kavgası" diyorlar. Olayın başlangıcını ele almak, konuyu o tarihteki insanların yaşam koşulları ve kültür düzeyleriyle birlikte değerlendirmek gerekiyor. Ondan sonra, o zamanla yaşadığımız çağı karşılaştırmalı ve yorum yapmalı. Bir de "Alevi-Sünni kavgası" yorumunu yapanların hangi konumdan konuştuklarına bakmalı.

Konunun ekonomik-politik yönleri olduğu apaçıktır. O zamanda, herşey din içerisinde yürüyor. İslam düşüncesi, daha önceki düşüncüyü yok edip yerine yeni bir düzen getirme çabasında. Eski gelenekler ortadan kaldırılmaya çalışılıyor. Bu Emevilerin işine gelmiyor. Ama zaman içerisinde, o karşı çıktıkları İslamı kontrollerine alıyor, kendi sermayedar düşüncelerini orada uygulamaya çalışıyorlar.

Buna karşı ezilen kesimin haklarını Hz.Ali, oniki imamlar savundukları için katliamlara uğramışlardır. Hz.Ali'nin

yaşayış tarzına bakın, Sünni kaynaklar da yazıyor. Aleviliğin eşitlikçi düşüncesinin Ali'den kaynaklanması doğaldır. Ali eşitlikçi, özgürlükçü düzen için çaba harcamıştır. İmam Hüseyin bu haklı davaya baş koyarak yalnızca Alevi toplumunun değil tüm insanlığın unutulmaz onuru olmuştur.

Böyle ele aldığımız zaman görüyoruz ki, ortada Alevi-Sünni çekişmesi değil, düzen kavgası vardır. *Ezilenin ezenle, sömürülenin sömürülenle kavgası* vardır. Alevi kesimi devamlı ezilenin yanında yer almıştır. Alevi felsefesinde en büyük değer insana verilir. Onun ille "Alevi" olması gerekmiyor. Alevi kültürü din, dil, ırk farkı gözetmez.

Anadolu'daki Alevi ayaklanmaları da ekonomik koşullarla bağlıdır. Halk haksızlıklara ve fazla vergiye başkaldırıyor. Yalnız Aleviler değil, Sünniler de oradadır, Hristiyanlar da vardır. Demek ki *Alevi düşüncesi tüm ezilen insanların haklarını aramanın bir yolu, başkaldırısıdır*.

Solda birçok hareketin "Alevilik" dendiğinde irkilmesini neye bağlıyorsunuz?

Aleviliğin hareketlenmesinden korkanlar mevcuttur, hatta bunlar Aleviliğin demokrasinin önünü kestiği(!) kuşkusundalar. Bu eksik, yanlış bilgidir kaynaklanmaktadır.

Devrimciler, ilericiler Aleviliğin gelişmesinden korkmamalı, onu ve tarihini incelemeli, öğrenmelidir. Alevilik, demokrasi gelişiminin karşısında olmadığı gibi, tam tersine, tarih boyunca göstermiştir ki *demokrasi mücadelesinin ta kendisidir*.

Alevilikteki uyanıştan rahatsız olanların gecelerinde bu kültüre yaslanmaları çelişki değil mi?

Konuyu iyice öğrenirlerse çelişki içinde olduklarını zaten göreceklerdir. Gecelerinde yer verdikleri Alevi aydınları, ozanları, halkın sözünü-sorununu sazla sözle dile getiren ve mücadelenin içerisinde yer alan insanlardır. Bu da *Alevi yaşantısıdır*.

Bazı Kürt hareketlerinin de, Alevilik konusunun öne çıkmasına "Kürtleri bölmek içindir" dediği duyuluyor...

Biz tüm insanların dillerine, dinlerine, ırklarına, uluslarına saygı duyarız. Nasıl Filistin halkını, ezildiği ve yerinden yurdundan edildiği için destekliyorsak, nasıl Afrika'nın büyük baskı ve sömürü altındaki insanlarını destekliyorsak ve ezilen, hakları kısıtlanmış toplumların haklarının elde edilmesi için destek veriyorsak, Kürt kardeşlerimizin haklarının elde edilmesi için de destek veriyor, bunu insan olmanın koşullarından biri olarak görüyoruz.

Ancak, Kürt kardeşlerimizin örgütleri acaba Sünni ideolojisinin, irticanın gelişmesinden ne derece kaygılıdır? 63 bin cami ve 90 binin üzerindeki diyanet kadrosuna ne derece kuşkuyla bakıyorlar? Alevi toplumunun kendi kültürüne, kendi bütünlüğüne sahip çıkması, laikliği kesin kes savunması onları niçin rahatsız ediyor? Bunlar üzerinde durulması ve tartışılması gereken *önemli* konulardır.

İnsanlarımız Türk-Kürt diye, Alevi-Sünni diye kesinlikle birbirlerine düşürülmemelidir. Türk ve Kürt birbirine saygı duymalı, sevgi duymalı. Alevi ve Sünni birbirini olduğu gibi kabul etmeli.

Biz, Kürt toplumunun ağırlıkta yaşadığı bölgeden (Diyarbakır) geliyoruz. Alevi toplumu üzerinde Osmanlılar, Selçuklular, hatta TC döneminde günümüze kadar devlet tarafından büyük baskılar var. Ama Kürt bölgelerinde bu baskılar Kürt vatandaşlarımız tarafından da yapılmıştır. Biz bunu yıllarca yaşadık. Ama, kültürümüz gereği Kürt kardeşlerimize devamlı sevgiyle, saygıyla baktık.

Bu vatandaşların Alevi toplumundaki gelişmelerden korkmaları gereksizdir. Çünkü kültürümüzde onların ulusuna da saygı, ezilenlerin yanında olma var.

Aleviliğin işçi sınıfına yaklaşımı nedir, ne olmalıdır?

Aleviliğin kültürü, insanların özgürce düşüncelerini açıklamalarından, eşitçe paylaşımdan ve barış içinde yaşamalarından, herkesin emeğinin karşılığını almasından yanadır. Aleviliğin özünde, tüm insanların kendi haklarını alma yolunun *kendi ellerinde* olduğu, dertlerine kendilerinin çare bulacağı vardır.

İşçi sınıfıyla Alevi toplumunun kültür ve yaşamsal biçimini birbirinden soyutlamak mümkün değildir. Alevi toplumu işçi haklarına, emeğe önem verir ve emeği başta eder.

R.Yürükoğlu Okunacak En Büyük Kitap İnsandır adlı kitabında, "günümüzde Alevilik ancak işçi sınıfına yaklaştığı ve onunla kaynaştığı ve onun dostu olduğu oranda, kapitalizm altında da devrimciler ve yeni bir devrimci ömür ve işlev kazanır, bu olmazsa Alevi düşüncesi içinde milliyetçilik, gericilik ve devlete saygıcılığın giderek yükselmesi ve bunun ele geçirmesi kaçınılmazdır" diyor. İşçiyle Alevinin *musahibliği görüşünü* getiriyor...

Sayın R.Yürükoğlu'nun kitabını gözden geçirdim. Yararlı bir kitap olduğu, bilhassa Aleviliği tanımayan devrimci kesime bazı yanıtlar verdiği düşüncesindeyim.

Aleviliğin yaşam biçimi, *devrimci* yaşam biçimidir. İmam Hüseyin haksızlığa başkaldırıyor, Pir Sultan düzene başkaldırıyor. Hacı Bektaş Veli halkı düzene karşı örgütlüyor, mücadele veriyor. Nesimi'nin bu yolda derisi yüzülüyor. Onun için ►

◀ kavramları Alevi toplumunun devrimci yaşam biçimi içerisinde aramak bence mantıklıdır. İşçi sınıfı da Alevilik içerisinde yerini almalıdır. İşçi kesimiyle Alevi toplumu, aynı düşünce doğrultusunda oldukları için elbette devamlı *elele, omuz omuza* olmalıdır.

Milliyetçilik konusuna gelince, Alevilikte *milliyet ayrımı yoktur*, milliyetçilik yoktur. Bu konuda işçi sınıfı ve Alevilik birlikte yol alırsa, tüm ezilenler için, demokrasi ve laiklik isteyenler için en büyük nimetlerden biri olur. Ve bu, Türkiye'nin geleceği bakımından, eşitçe-hakça bir düzenin oluşumu için *gerekli ve zorunludur*.

Alevi toplumunun Atatürk'e tutumu nedir?

Alevi toplumu devrimcidir, çağdaş, yenilikçi ve ilerici düşünceye sahip çıkar. Atatürk'ün getirmiş olduğu yenilikleri de benimseyen bir toplumdur. Kurtuluş mücadelesinde Alevi toplumu kendine düşen görevi yerine getirmiştir.

Cumhuriyetin oluşumundan sonra Aleviler gerçekten haklarını alabilmişler midir? Bence alamamışlardır. Bu ayrıca üzerinde durulması gereken bir konudur. Biz geleceğe yönelik çalışmalarımızı ön planda tutmalı, geçmişten ders çıkarmalıyız. Bunun ötesinde sık sık Atatürk konusunu tartışma gündemi yapmaya gerek yoktur, kimseye birşey kazandırmaz.

Dedelerin bugün içinde bulundukları durumu nasıl buluyorsunuz?

“Dede” bence toplumun önderi demek. Okulda öğretmen öğrencilerine karşı sorumluydu ve ne derece eğiticiyse, Dede de Alevi toplumunda Alevi kültürünü geliştirmek, yaşatmak ve toplumu eğitmek için öğretmenlik vazifesi yapmaktadır.

Alevi kültürünün baskılar dolayısıyla gizlilik içinde günümüze kadar gelmesinde Alevi Dedelerinin, Alevi aşık ve ozanlarının büyük rolü olmuştur. Ama maalesef günümüzde Alevi Dedeleri çoğunlukla çağın gereklerine uygun, yeterli bilince sahip değillerdir.

Dedeliği çağın gereklerine uygun hale getirmek üzere Dede ve Dede çocuklarının eğitimi için bir enstitü kurulması önerisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Burada yalnızca Alevi Dedeleri ve çocukları değil, Dede soyundan gelmeyenler de eğitim görmeli ve bu kültüre hizmet edecek yeterliliğe geldiklerinde Dedelik görevi yapabilmelidirler.

Dedelik kurumunun günümüze kadar üstlendiği bir sorumluluk vardı, ama günümüzün modern toplum koşullarında demokratik bir şekilde örgütlenme başta gelir. Demokratik kurallara göre örgütlenmelerde toplumun kabul edebileceği kişiler yönetici olur. Eğitilmiş Dedeler, Alevi toplumu içinde aynı şekilde görev üstlenebilirler. Dernekler, bilim adamları, araştırmacılar, bu konu üzerinde kafa yormalı, toplumun görüşünü almalı ve Alevi toplumu da, gelecekte kendisi için yeterli eğitimi verebilecek Dedeleri şimdiden hazırlamalıdır.

Kurulmaya başlanan Cemevleri'nin işlevi ne olmalıdır?

Alevi gelenek ve göreneklerinde cemin büyük yeri vardır. Cem

Aleviliğin anayasasıdır. Cemde sosyal içerik önemlidir. Cemevinde toplumumuz aydınlatılmalı.

Diğer taraftan, musahibliğin Alevilikte büyük yeri vardır. Bugün ülkemizde barışın, kardeşliğin oluşumu ve gelişimi için musahiblik konusunun önemi anlatılmalı, bu yapılırken efsanevi yönünden çok bilimsel, kültürel yönleri vurgulanmalı.

Gençlerimizin cemevlerine yoğun gelmesi için, kültürümüzü onların anlayabileceği bir dille aktarmamız gerekiyor.

Basında yeni anayasa beklentisi görülüyor. Alevilerin anayasa değişikliğinden beklentileri ve önerileri neler olabilir?

Öncelikle tüm anti-demokratik maddelerin çıkartılması gerekiyor. Anayasa yalnız Alevi toplumunun değil, Türkiye'de yaşayan tüm insanların sorunlarına çözüm getirecek bir içerikte olmalı, çağın demokratik taleplerine cevap vermelidir. Böyle bir laik-demokratik anayasada Alevi toplumu da haklarını elde etmelidir.

Şeyh Bedreddin'e Anıtmazar Yaptırma Kampanyası'nı nasıl karşılıyorsunuz?

Toplumumuza hizmet sunmuş Şeyh Bedreddin için oluşturulan bu kampanya elbette desteklenmeli, destekliyoruz. Hacı Bektaş Veli, Pir Sultan, Nesimi gibi birçok bilim adamı ve ozanımız, aydınımız, kendisini topluma adanmış bu insanlar anılmalı. Kişiliklerinden ziyade düşünceleri ön plana alınmalı.

Bizi HAAKBİR'in çalışmaları hakkında bilgilendirir misiniz?

1987-89 arası üç yılı, grup çalışması ve tabandan katılım sağlamak için kültürel çalışmalarla geçirdik. Derneğimiz resmen kurulmadan önce ve sonra, gerek Almanya'da, Hamburg ve çevresinde gerekse Türkiye'de kültürümüze imkanlarımız dahilinde katkı yapmaya çalıştık.

Yıllık çalışma programlarıyla çalışmayı ilke edindik, çalışmalarımız kültürel ve sosyal çerçevede programlandı. 1992 programımızda her pazar Alevi kültürünü içeren seminerler yapmak, ayrıca Alevi kültürünü içeren ders kitabı çıkarmak girişimlerimiz

var. Çeşitli yazarlarla, düşüncelerini almak ve kitap için oluşturulan komisyonlara katılmalarını sağlamak için irtibata geçtik. Komisyonlarda yer almak, bilgi ve birikimlerini aktarmak isteyen araştırmacı, yazar ve bilim adamlarına açtık.

İleride - Alevi olsun olmasın - gençlere Alevi kültürüyle, bu kültürün ana ilkeleriyle ilgili bilgi veren kitaplar çıkartma hedefimiz de vardır. Alevi çocuklarına bu öğretinin ana ilkeleriyle ilgili yeterli bilgiyi aktarmak üzere düzenlediğimiz hafta sonu seminerlerine katılım büyük oldu.

Anneler Günü'nde Anadolu kadınının sorunları üzerine değişik seminerler verdik. 11 Nisan'da Kerbela şehitlerini anma programımız oldu. Program panel, konser

ve cemden oluştu. Canlar uzun zamandır böylesi çağdaş yapıda bir cemin yapılmadığını ifade ettiler. 7 Haziran 1992'de büyük bir programla Hacı Bektaş Kültür Şenliği düzenledik. başka bir gecemiz daha oldu.

Bir diğer düşünce-miz de Berlin'de örneği olan Alevi ticari kuruluşumuzu kooperative, vb. oluşumlar bünyesinde bir araya gelerek Hamburg'da oluşturmaktır.

Alevi kültürünü öteki ülkelerin insanlarına da aktarmak, tanıtmak üzere Hamburg yerel televizyonunda video kasetler hazırlama çalışmaları

yapmaktayız. Almanya'daki Alevi dernekleriyle de sıkı diyalog içerisindeyiz.

Alevi Birlikleri Federasyonu ile ilişkiniz ne düzeyde?

Federasyonun 3.genel kuruluna katıldık.

Federasyon önceki çalışmaları tartışma götürür çalışmalardı, bazı örgütler ve federasyon arasında büyük çelişki vardı. Katıldığımız toplantılarda çelişki ve çatışmaların giderilmesi için çaba harcadık ve bir çatı altına gelinmesinin gereğini vurguladık. Bu ilgi gördü ve üçüncü kurultaya giderken dışarıdaki diğer dernekler federasyona katılma başvurusu yaptılar. Federasyon yönetimi yeni başvuran derneklerin bazılarını kabul etmedi. Biz tüm isteyen derneklerin federasyona alınmasını ve genel kurula o şekilde gidilmesini istedik.

Genel kurulda da bazı aksaklıklar oldu, bazı demekler genel kurul toplantısını terkettiler. Ardından, “yeni bir oluşum” geliştirme eğilimi çıktı. Biz acele karar verilmemesini, bu konunun sonra üzerinde durmamız gereken önemli bir konu olduğunu, çağdaş ve demokratik bir federasyon oluşması için çaba harcamamız gerektiğini ve bugün Almanya'da bir Alevi Birlikleri Federasyonu'nun mevcut olduğunu savunduk.

Önümüzdeki dönemin en büyük sorunlarından biri, aradaki çelişkilerin ne şekilde kaldırılabilceği ve mevcut federasyon yapısının ne şekilde çağdaş bir konuma ulaştırılabileceğidir.

Bizce işleri aceleye getirmemek gerekiyor. Bunlar doğal karşılanmalı. Aleviliğin 1400 yıldan günümüze gelen sorunlarını kısa sürede çözmek mümkün değildir. Sabırla ve zaman gerekir. Tartışmalar, toplantılar yapılmalı, en sağlıklı yöntem bulununcaya kadar sürdürülmelidir.

Federasyon içerisindeki ve dışındaki demekler, birlikler, anlaşamadıkları sorunları değil de *anlaşabildikleri konuları* ön plana alıp üzerinde durmalı ve birlik olanaklarını geliştirmeliler. Birbirini suçlamanın Alevi toplumuna ve Alevi kültürüne katkısı olacağı kanısında değilim. Olsa olsa yüzyıllardır Alevi toplumu üzerinde uygulanan baskılar nedeniyle açılan yaraları yenilerini ekler.

Türkiye-Avrupa Kurultayları gibi öneriler de gündeme geliyor. Aceleye getirip büyük tartışmalara, anlaşmazlıklara yol açmak pek doğru olmaz. Onun için kurultayda ele alınacak sorunları *önceden* görüşüp değerlendirmek gerekiyor.

Alevi kamuoyuna son bir mesajınız var mı?

Almanya'da 40'a yakın dernek kurulmuş ve yenileri oluşuyor. Bu kimseyi korkutmamalı, daha fazla dernek olmalı. Alevi toplumunun düşünce ve kültürü bu kuruluşlar vasıtasıyla her tarafa aktarılabilir, büyük hizmetler götürebilir.

Türkiye'de de aynı çalışmalar sürüyor. Buna seviniyoruz. Eğer Alevi kimliği Türkiye'de tanıtılacaksa, bu Türkiye ve Avrupa'daki demeklerin, birliklerin elele vermeleri, aktif ve somut programlar ortaya koymaları ile olacaktır.

İktidarların, partilerin okşayıcı laflarına kanmamamız, sorunlarımızı kesin kararlılıkla ortaya sürmemiz ve hak aramaktan korkmamamız gerekiyor. Biz Pir Sultan'lardan, Nesimi'lerden, Hz.Ali'lerden, İmam Hüseyin'lerden kanı daha az kırmızı insanlar değiliz. Tarihte yüzbinlerce insan bu kültürü, bu güzel ideolojiyi, felsefeyi yaşatmak için baş vermiş, bugün de birkaçımız aynı şekilde baş koyarsak çok büyük bir olay sayılmaz. Bu yola can, baş koyulmalı. O zaman haklarımızı ergeç alacağız. Hakkımızı savunurken ilk başta *demokrasi ve laikliği* tavizsiz ve ön planda tutmamız gerekiyor.

Biz, yalnız kendimiz için değil, *tüm Türkiye'deki ezilen sınıflar için* mücadele ediyoruz. Alevilerin haklarının elde edilmesi tüm ezilenlere de ferahlık getirecektir. Tüm dostları, tüm canları Aleviliğin gelişme sürecine katılmaya, destek vermeye, hareketin içinde yer almaya çağırıyorum.

Bütün canlara dostça selamlar. ●

İKİ KASET TANITIYORUZ

ADI GÜZEL ALİ'YLE - Ali Murtaza Dede
İsteme adresi: LONDRA TÜRK HALK MÜZİĞİ
ÇALIŞMALARI MERKEZİ, 86 Balls Pond Road
London N1 4AJ, ENGLAND

DERTLİ DİVANİ - Diktiğimiz Fidanlar
Şenol Kasetçilik ve Dağıtım

KASETÇİNİZDEN İSTEYİN

"KAVGANIN ANAHTARI DOĞRU BİLİNÇTİR"

ALEV YAYINLARI

**HASAN KIYAFET
KOMÜNİST
İMAM**

OKUNACAK EN RÜYÜK KİTAP
İNSANDIR
TARİHTE VE GÜNÜMÜZDE ALEVİLİK
R. YUNUKOĞLU

ANADOLU ve BALKANLARDA
ALEVİ YERLEŞMESİ

Rıza Zelyut
OSMANLI'DA KARŞI DÜŞÜNCE
ve
İDAM EDİLENLER

ANADOLU'DA
ALEVİLİK
Battal Pehlivan

Savaşlı Yıllar 1
SON GÖRGÜ CEMİ

**POSTTAN
DOSTA**
Ali Hıdayat Celasun Dede
KONUŞMALAR

musahiblik

Ali Özsoy Dede

**İSTANBUL
HEMŞERİLERİ**
İsmail Bilen

ÇORUMLU HALK OZANLARI
HÜSEYİN ÇIRAKMAN

**BİR DOST BİR POST
YETER BANA**

**METAL İSKOLUNDA
SENDİKAL BİRLİK SORUNU
VE
TÜRK METAL'DE BİRLİK**

UMUT ÇİÇEĞİ
HASAN KIYAFET

**BENİ AVUÇLARINIZIN
İÇİNE YAZIN**

**FASİZM VE
BURJUVA
DEMOKRASİSİ**

**MARKSİZM'DE
İŞÇİ SINIFININ KAPSAMI
VE TÜRKİYE**

ROMANYA'DA KARSİ-ÖFÜRİM
Sannasınlar hesabı sorulmayacak,
Doktorleri kan yerde kalmayacak

**Türkiye Komünist Partisi
8. KONGRE
(1992)
BELGELER**

**Türkiye Komünist Partisi
PROGRAM**

ALEV YAYINLARI PIYERLOTI CAD. 17/4 ÇEMBERLİTAŞ-İSTANBUL TEL: 516 84 64
DAĞITIM İSTANBUL: C.K.K., ARKADAŞ, BARIŞ, PAPIRÜS, SAY, TÜMDA
ANKARA : ADAŞ, DOST İZMİR : İLERİ

ALEV YAYINLARININ KİTAPLARINI KİTAPÇINIZDAN BULABİLİR, TOPLU, ÖDEMELİ
VE İNDİRİMLİ KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN BİZİMLE DOĞRUDAN İLİŞKİYE GEÇEBELİRSİNİZ.
YAYINEVİMİZ, İŞSİZLERE % 40 İNDİRİM UYGULAMAKTADIR.

Alevi toplumunu

Değerli Canlar. Son iki yıldır Alevi toplumunda, hepimizin izlediği önemli bir hareketlenme, toparlanma var. Bugün bu hareketlenme bir doyum noktasına, bir yol ağzına geldi. Bazı eğilimler, bazı yanlışlar ortaya çıktı. Bu varılan noktada, söyleyecek sözü olanın söylemesi gerekir.

Dolayısıyla, bu toplantıda, varılan noktadan ileriye doğru Alevi toplumunun ne yapması gerektiği konusundaki düşüncelerimi söyleyeceğim. Şuna derinden inanıyorum ki, bugün Alevi toplumu gerçekten bir yol ağzına gelmiştir. Bundan sonra atacağı adımlar, onun, tarihimizdeki eşsiz yeriyle orantılı bir yeri günümüzde de alıp almayacağını belirleyecektir.

Alevi toplumunda son yıllarda, özellikle Avrupa'dan gelen geri bir takım rüzgarlara rağmen, (işin ilginç yanı da bu, Avrupa daha ileri, daha demokratik bir bölge olduğu halde böyle oluyor), genel olarak çok olumlu bir süreç yürüdü. Bu sürecin vardığı nokta "15 Ağustos Toplantısı" oldu.

15 Ağustos'ta Hacı Bektaş'ta, Türkiye ve Avrupa'daki Alevi kuruluşlarının bir ortak toplantısı yapıldı. Bu toplantıda, Alevi toplumuna yüzyılların baskısıyla dayatılan örgütsüzlüğün doğurduğu farklılıklar, siyasal bakışta ve örgütlenme anlayışında kendini gösterdi. Fakat, toplantı sonucunda egemen olan eğilim, Alevi toplumu için yeni bir başlangıç sayılmalıdır.

Bu toplantıda, toparlanma sürecini, diyanete, devlete, milliyetçiliğe çekmeye çalışan yanlış görüşler teşhir edildi. Yollarının yanlışlığı son yılların pratiğinden ortaya çıkmış kişilerin, (sizlerin de yakından bildiğiniz kişilerin), özellikle İzmir Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma Demeği'nin yerinde uyarılarıyla, etkileri kırıldı. Bu gelişme Alevi halkının her türlü geriliğe karşı aldığı tutumun, yöneticileri eliyle ortaya konması anlamına geldi.

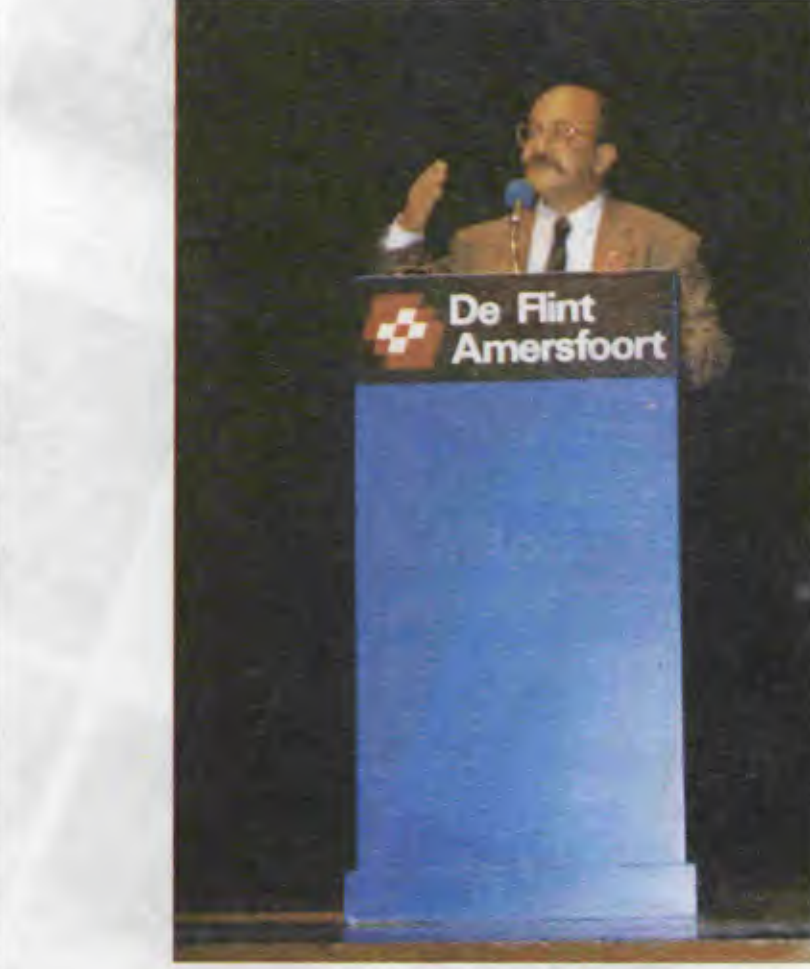
Alevi toplumu bugün örgütlülük istiyor. Sünni Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 63 binin üzerinde camisi, 90 binin üzerinde "din görevlisi" var. Diyanetten çıkan bir mesaj köydeki camiye kadar gidiyor. Bu örgütlülüktür. Aleviliğin bugüne kadar böyle bir örgütlenmesi olmadı.

Alevi toplumu örgütlenmeye gidiyor. Sürecin başlarında, farklı yaklaşımların olması doğaldır. Anadolu Aleviliği inanç birliği içindedir ama farklı süreçlerle günümüze gelmiştir.

Bugün çok sayıda dernekler var. Örneğin, yalnızca Almanya'da 40'a yakın demek var ve her gün bir yenis kurulu-yor. Türkiye'de de çalışmalar aynı hızla sürüyor. Bunlardan korkmamak gerekiyor. Alevilik düşüncesi ve kültürü bu dernekler aracılığıyla geniş çevrelere tanıtılabilir, büyük hizmetler yapılabilir.

Yine bugün çok sayıda kitap yazılıyor Alevilik üzerine. Ortaya atılan bazı düşünceler yanlış olabiliyor. Bunlardan da korkmamak gerekiyor. Çalışmaların sürmesiyle, güzel kültürün tüm yönleri mutlaka tam olarak ortaya çıkacaktır.

Demekleşme-federasyonlaşma konusunda bugün gelinen noktada bence ele alınması gereken en önemli sorun, demek-

Hollanda'daki Amersfoort Alevi-Bektaş Derneği'nin 11 Ekim 1992 tarihinde düzenlediği "Dostluk ve Sevgi Günü"nde R. Yürükoğlu'nun yaptığı konuşma

ler arasındaki ilişkilerin ne şekilde ortadan kaldırılacağı, birlik sürecinin ne şekilde geliştirileceğidir. Bildiğimiz birşey var, aceleye getirmemek, zorlamamak gerekiyor. Bin yıldır gelen sorunları kısa sürede çözmek olanaksızdır. Bunun için sabır ve zaman gerekiyor. Dernekler anlaşılmadıkları değil, anlaşılmaları konuları öne almalı, ortak çalışma ve birlik olanaklarını geliştirme yönünde davranmalıdırlar. Bunu ben bir devrimci olarak, devrimci harekette yaşadığımız acı deneylerin sonuçlarını içererek söylüyorum.

Örneğin, Türkiye-Avrupa kurultayları gibi girişimler var. Hemen sorular akla geliyor. Ve bu sorular Alevi toplumunun geniş çevrelerinde soruluyor. Kim topluyor? Bu girişimi kim, ne adına yapıyor? Nasıl bir temsil yeteneği var? Bu gibi son derece meşru sorular bir yana, bu çeşit konuları aceleye getirmek önemli bir yanıttır. Büyük anlaşmazlıklar, kapanması zor yaralar açar.

ÖRGÜTLENME MODELİ

"Diyanet"

Aleviliğin önümüzdeki örgütlenme modeli üzerine, birkaç yıl önce oldukça etkili olan bir görüş vardı: "Alevilere de Diyanet'te yer verin!" Bugün bu görüş bitmiştir. Belki şurada burada hâlâ savunan insanlar vardır ama Alevi toplumu, tabandan tavana, bu görüşü reddetti. Bugün kimse kalkıp insanların önünde açıkça, "Diyanette Alevilere

de yer verin" diyemez. Bu tartışma bitmiştir.

Bakin, İzmir Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma Demeği, açıklamasında ne diyor: "Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bugünkü yapısı ve işlevi bizleri huzursuz etmekte, toplumsal huzuru da bozmaktadır. Laik cumhuriyet devletinin din örgütü olmaz. Din işleri devlet işlerinden ayrılmalıdır. Din hizmeti verecek olan kurumlar ve bütçeleri kendi inanç gurupları tarafından oluşturulmalıdır."

Bakin, Alevi-Bektaş kuruluşları 15 Ağustos Hacıbektaş toplantısı sonuç bildirgesi ne diyor: "Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bugünkü yapısı ve işlevi toplumumuzun huzurunu bozmaktadır. Laik devletin resmi dini olmaz. Din işleri devlet işlerinden kesinlikle ayrılmalıdır. Din hizmeti verecek olan kurumlar ve bütçeleri kendi inanç kurumları tarafından oluşturulmalıdır."

Bakin, Pir Sultan Abdal Demeği genel başkanı Murtaza Demir ne diyor: "Diyanet lüzumsuzdur, zararlıdır ve toplumun sırtında gereksiz bir yükür... Diyanet'i kaldırmadan (en azından küçültmeden) ülkede laikliğin sağlanmasını ve demokrasinin kurulmasını olanaklı görmüyorum."

Bugün Alevi toplumu Diyanet'te yer alma önerisini reddetmiştir, bunun ötesine geçmiştir.

Bugün bu konuda, şöyle bir görüş var: "Diyanet'in bütçesinde, bizim verdiğimiz vergilerin de payı vardır. Öyleyse, gerçek

bir laik düzen gelene kadar, Diyanet'in bütçesinden Alevi toplumuna da para ayrılmalıdır." Bence bu öneri de yanlıştır. Çünkü, bir yanda laikliği doğru tanımlamak, ama öte yanda devletten pay almaya kalkmak bir çelişkidir. İnanıyorum, bu da değişecektir.

Dedelik

Dedelik konusu bugün Aleviliğin en önemli sorunlarından biridir ve Dedeliğin durumu gerçekten kötüdür.

Günümüzün Alevi toplumu, özellikle de genç nesil, Aleviliğin 40-50 yıl önceki gibi yürütülmesini istemiyor. Çağımızda, özellikle son zamanlarda hızlı ve büyük gelişmeler oluyor. Alevilik, bu hızla değişen dünya içinde konumunu ilerletmek zorunda.

Durum böyleyken, herkesin okuması, daha çok okuması gerekirken, Dedelerin büyük çoğunluğu, görevlerini kulaktan dolma bilgilerle, efsanelerle yerine getirmeye çalışıyorlar. Bu bilgiler, tabii ki günümüz insanını doyurmuyor.

Bu noktaya kadar herkes anlaşıyor. Dedelerin zamanın gerisinde kaldığı, bugünün insanını doyurmadığı noktasına kadar herkes anlaşıyor. Ama bu noktadan sonra, bu durumdan kalkarak öne sürülen bazı fikirlerde ciddi yanlışlıklar var.

Alevi aydınlarının çoğunluğu, varolan durumdan kalkarak, gelecek gelişmelerde Dedelere yer vermiyor.

Örneğin, Pir Sultan Abdal Demeği genel başkanı Murtaza Demir, "... Dedelik kurumunu, üniversitelerde kürsüler oluşturarak, ve ayrıca örgütler yoluyla özlenen ölçülere getirmeye çalışmak daha doğru bir yaklaşım gibi geliyor bana" diyor. Dedeleri üniversitelerde yetiştirme fikri eşyanın tabiatına terstir. Dedeleri demeklerde yetiştirme fikri eşyanın tabiatına terstir. Bunlar olmayacak, olamayacak şeylerdir. Dolayısıyla bu öneri, pratik olarak, yıllarda Dedelere yer tanımayan bir öneridir.

Hamburg Anadolu Alevileri Kültür Birliği başkanı Zülküf Kılıç da, "Dedelik kurumunun günümüze kadar üstlendiği belirli bir sorumluluğu vardı, ama günümüzde modern toplum koşullarında, demokratik bir şekilde örgütlenme başta gelen konudur. Demokratik kurallara göre örgütlenmelerde, toplumun kabul edebileceği kişiler yönetici olur" diyor. Murtaza Demir'in sözleri, Dedeliğe pratik olarak yer tanı mıyordu ama hiç olmazsa düşüncesinde Dedelik diye bir şey vardı. Zülküf Kılıç ise Dedeliği bir kurum olarak yokediyor.

Şunu anlamak zor değil: Belli bir tartışma içinde, saatin rakkası gibi bir o yana bir bu yana, bir o aşırıya bir bu aşırıya doğru gidilir. Bu tartışma süreci içindeki somut bir anda rakkasın durduğu yere fazlaca inanmayın, sonunda rakkas orta yerde (bu örnekte orta yer doğruyu temsil ediyor) duracak-

ın derleniş yolları

tır. Çünkü, Alevi aydınlarının çoğunluğunun taşıdığı bu “Dedelere yer vermeme” düşüncesi, leğendeki pislenmiş suyu dökmeye çalışırken, leğendeki bebeği de dışarıya dökmek anlamını taşıyor. Gerilikleri aşmaya çalışırken, iyiyi, güzeli de yok etmek anlamını taşıyor. Dedeleri çağdaşlaştırmak doğru bir düşüncedir ama Dedeleri silmek derin bir yanlışır.

Bu eleştirdiğimiz tutumda bir de ciddi tutarsızlık vardır ve bu tutarsızlığı açıklayacak hiçbir şey bugüne dek söylenmemiştir. Bir yanda, Alevilik ilerici, Alevilik demokratıktır diyoruz. Öte yanda, Dedeler geridir, Dedeler cahildir, Dedeler iyicidir! Peki ama, bu hep birlikte övündüğümüz Alevi düşüncesi, gökte bulut gibi dolaşan birşey miydi? Bu ilerici düşüncüyü bugünlere kim getirdi? Beğenmediğimiz Dedeler getirmediyse, kim getirdi?

Demekler ve aydınlar, Dedelere gereken önemi vermediklerinden, cemevi de açmıyorlar. Bir derneğin ilk yapması gereken iş nedir? Bir Alevi derneğinin, kusura bakması değil, dostlarını, ilk yapması gereken iş cemevi açmaktır. Açmıyorlar. Bilinçli bilinçsiz, farkında olarak ya da olmayarak, açılmamasının getirdiği sonuç şudur: O çok konuştuğumuz, Dedeleri çağdaşlaştırmak hedefinin önüne bir büyük engel dikmek!

Ülkenin her yanında ve Avrupa’da her yerde cemevleri açılırsa, Dedelik çağın koşullarına uymuş, uyacak demektir. Çünkü bugün Narlıdere’de, Kartal’da, Köln’de ya da Amersfoort’da sizin karşınızda cem yürütecek Dede, sizin sorularınıza yanıt vermek durumundadır. Yanıt bulamadığı zaman, gidecek öğrenecek, bir yanıt getirecek size. İşte Dedenin çağı yakalaması! Bir yanda Dedeler geri kaldı diyoruz, öte yanda ilerlemeleri için üstümüze düşen görevleri yerine getirmiyoruz.

Bu yanlış yaklaşımların da, toplumu ilerletme isteğinden kaynaklandığına inanmam. Ama, özel istekleri, nesnel gerçeklerin yerine koymak anlamına geliyor. Ve yalnızca yanlış olmakla kalmıyor, son derece tehlikelidir de.

Neden? Çünkü Alevilik bir siyasal öğreti değildir ki, onu bir siyasal parti gibi örgütleyebilesiniz. Tek hedefli bir toplumsal baskı gurubu değildir ki, dernekler içinde örgütleyebilesiniz. Derneklerin yapacağı çok önemli işler var, ama Alevi toplumu

derneklerle örgütlenemez. Tamam, Alevilikte siyasal yönler de, çeşitli konularda baskı gurubu olma özellikleri de vardır. Ama Alevilik, en başta bir inanç sistemidir. Din demiyorum, ama bir inanç sistemidir. Bir yanlışla mücadele ederken, bir başka yanlışla düşmeyelim. Alevilik bir inanç sistemidir. Gurur duyduğumuz, onur duyduğumuz, güzel bir düşünce sistemidir. Bu inanç sistemi demek yoluyla örgütlenemez. Nasıl bir olguyla karşı karşıya olduğumuzu Alevi aydınları benden çok daha iyi bilmek durumundadırlar. Bu bir inanç sistemidir. Dün buna göre örgütlenmiştir, bugün ve yarın da buna göre örgütlenecektir. Dedesiz Alevilik düşünülemez.

İşte böyle olduğu için, çoğunluk Alevi aydınının düşüncesi yanlış ve tehlikelidir. Bu görüşlerin ilerletilmesi, toplumu bir daha kolay kolay biraraya gelemeyecek şekilde böler. Alevi aydınları toplumundan soyutlanır, kendi yazar kendi okur iktidarsızlar topluluğu olur. Aydınlarından ayrı düşen toplum da geri, hatta gerici düşüncelerin etkisi altına girebilir.

Şimdi, Dedelik konusuna yaklaşımı da içine alan, günün temel sorununa gelmek istiyorum.

Örgütlenme Modeli Konusunda Üç Görüş

Alevi toplumu nasıl örgütlenmelidir konusunda yürüyen tartışmalarda 3 temel eğilim belirdi. Yani 3 tane yol önerisiyle karşı karşıyayız.

Birinci öneri, hem yapılan işlerden, hem de yazılanlardan bellidir, Alevi aydınlarının çoğunluğunun getirdiği öneridir: Alevi toplumu demekler eliyle örgütlenir.

Alevi aydınlarının ve derneklerin, Alevi düşüncesinin geliştirilmesinde sonuç belirleyici bir katkısı olacaktır. Çok yararlı, çok önemli bir katkısı olacaktır. Ancak, Alevi toplumu demekler eliyle örgütlenemez. Bir inanç birliği olan Aleviliği kendi kurumları içinde ele almak zorundayız. Talibi Dedenin, müridinden ve dergahından koparan her girişimin sonu ihanete varır. Ayrıca 22-25 milyonluk bir kitle zaten dernek-parti gibi biçimler içinde örgütlenemez.

İkinci bir öneri vardır, üzerinde en az yazılan öneridir, gelenekçi kesimin savunduğu görüştür: Toplum, eski yöntemlerle Dedeler eliyle örgütlenmelidir.

Bu öneri, çağın getirdiği gelişmeleri yansıtmayan, tam anlamıyla eski yöntem-

lerle girişilecek bir toparlanmaya işaret ediyor. Oysa, böyle bir “toparlanma” da toplumu böler. Alevi aydınlarını koparır uzaklaştırır, en dinamik ve ileri kesimlerle araya küslük sokar.

Üçüncü öneri, birinci ve ikinci önerilerin birlikte ele alınmasıyla, ve Dergahı herşeyin ortasına oturarak yapılacak bir örgütlenmedir. Dedeler, Alevi aydınları ve orta yerde Dergah. Biz bundan yanayız. Halkla yakın ilişkisi olan Alevi aydınları bundan yana. Çelebilerin de buna çok benzer bir model düşündüklerinin işaretleri vardır. Kavga’nın 19.sayısında, Timurtaş Ulu-soy’un röportajını dikkatle okuyalım, orada çok önemli ipuçları var. Aleviliğin bugünkü örgütlenmesi konusunda devrim sayılması gereken önemli görüşler var.

Şimdi bu üçüncü öneriyi biraz açmak istiyorum. Söyleyeceklerim, 4 yıl önce *En Büyük Kitap İnsandır*’ı yazdığımızda söylediklerimden öze farklı olmayacaktır. Fakat 4 yıl içinde tartışmalar konunun bir başka yanını vurgulamaya başladığı için ben de o yana yanıt vermeye çalışacağım.

GÖNÜL KERVANINI DERGAHA YÜRÜTÜN

Şimdi canlar, soru şudur: Alevilik nasıl toparlansın, nasıl örgütlenir ki, bu örgütlenme Aleviliğin ilerici özüne yarasın, Alevi emekçiye yarasın, işçi sınıfına yarasın, dolayısıyla tüm topluma yarasın? Bu soruya ancak bazı temel doğruları unutmadan yanıt verilebilir:

1. Ne yaparsak yapalım, zorlamasız, iteklemesiz yapmak, ikna gücüne dayanmak zorundayız.

2. Çelebileri ve Hacı Bektaş Veli Dergahı’nı yok sayarak hiçbir yere varılmaz.

3. Alevi aydınını, sanatçısını yok saymak da çiftteyi kendi ayağımıza sıkamak olur.

Demek ki, ne yapılacaksa, bu söylediğim 3 doğruyu birleştiren bir çerçeve içinde yapılması zorunludur. O zaman, bunları birleştirince, toparlanma için şöyle bir öneri tablosu ortaya çıkıyor:

1. Anadolu Alevilerinin ser çeşmesi Pir Hacı Bektaş Veli’nin yerleşip yaşadığı Hacıbektaş ilçesi, ALEVİ KÜLTÜRÜNÜN MERKEZİ olarak kabul edilmelidir.

2. Hacı Bektaş soyu Çelebilere tüm toplum tarafından saygı gösterilmeli ve bu ailenin, Aleviliğin manevi lideri olduğu kabul edilmelidir.

3. Alevi toplumunu Hacı Bektaş düşüncesiyle uyumlu bir zeminde geliştirmek için, en tepede, danışma nitelikli bir kurum oluşturulmalıdır. Yıl içinde belli aralarla Hacıbektaş’ta toplanacak olan bu **Danışma Kurulu**’nda, her biri bir ocağı temsilen gelen 12 Dede, Bektaşiliği hakkıyla bilen bilim adamları, Alevi özünü dinsel çarpıtmaya boğmadan yaymakta olan ünlü halk ozanları, Postnişin Efendi’nin manevi liderliği altında yer almalıdır. Bu kurul, kendi içinde sürekli bir örgütlenmeye ve işbölümüne sahip olmalı, düşünsel ve örgütsel konularda, topluma raporlar, öneriler sunulmalıdır.

Bu danışma kurulu çeşitli biçimlerde oluşturulabilir. Bizim önerimiz, tüm ocak-

lardan, tüm derneklerden ve tüm yerleşim birimlerinden temsil ettiği sayıya oranlı olarak 5 yıllığına seçilecek kişilerden oluşmalıdır.

Bu süreç nasıl başlayacak? Bu süreci başlatma görevi sayısız tarihsel, güncel ve moral nedenlerden dolayı Çelebilerindir. Bu, onların tarihe, bugüne ve Alevi toplumuna karşı tarihsel sorumluluklarıdır.

Doğaldır ki böyle bir kurulun önerisinin gücü dehşetli olur. Ama yine de zorlama yoktur, önerilere uyma gönüllüdür. Bu, Aleviliğin fikir yapısındaki zenginlikle de uyumludur. Aleviliğin tarihinde dayatılmış tek ses yoktur. Alevilik felsefesindeki, yaşam biçimindeki farklara hoşgörülle bakmıştır. Zorlamadan, iteklemekten, böyle bir kurulun ortak rızaya dayalı çalışmasıyla, zaman içinde birliğe ve teklığe gidilir.

4. Bu tepe örgütlenmenin altında, Dedelik kurumunun durumu geliyor. Bir kere cemevlerinin açılması mutlaka hızlandırılmalıdır. Tüm dernekler, kim neredeyse cemevleri açmalıdır. Bu, Dedeliğin de canlanması demek olacaktır.

5. Dedelik kurumunu çağın gereklerine uyarlamak için, Hacıbektaş’ta Danışma Kurulu’na bağlı olarak çalışacak bir **Eğitim Enstitüsü** kurulmalıdır. Dedeler ve Dede çocukları burada eğitilmelidir. Burada Dede soyundan gelmeyenler de eğitim görmeli ve bu kültüre hizmet edecek yeterliliğe geldiklerinde bunlar da Dedelik yapabilmelidirler.

6. Bu çatı altında eğitilen Dedeler daha sonra maaşlarını Alevi toplumundan almak koşuluyla maaşlı görev yapabilmelidirler.

7. Hizmet yapan Dedeler, her yıl yenilenmek yoluyla icazet almalı ve talip üzerine öyle gitmelidirler. İcazet almaya gelen Dedelere icazet, Postnişin tarafından, yani bir kişi tarafından değil, Eğitim Enstitüsü’ne bağlı olarak Dergahta kurulacak olan **Eğitim Kurulu** tarafından, önce o Dedenin bilgi düzeyi tartılarak verilmelidir.

8. HacıBektaş’ta Danışma Kurulu’na bağlı olarak, bir de **Yayın Kurulu** oluşturulmalıdır. Bu kurulun temel görevi, Aleviliğin her yönünü araştırmak ve geliştirmek üzere bilimsel çalışmaları desteklemek, öncelik taşıyan konuları belirlemek ve bu konularda araştırma bursları vermek olmalıdır.

9. Türkiye’deki ve Avrupa’daki tüm dernekler geniş görüşlü, zorlamacılıktan uzak, sabırlı ve ardıcıl bir tutumla çalışacak bir **Genel Koordinasyon Kurulu** altında toplanmalıdır. Bu kurul, ayrılık noktalarından çok, ortak noktaları öne çıkararak çalışmalıdır.

10. Bu Genel Koordinasyon Kurulu tarafından tüm derneklerin önüne şu üç çalışma alanı temel görevler olarak konmalıdır:

1. Cemevleri açmak,
2. Arası belirli süreyi geçmemek koşuluyla paneller, konferanslar düzenlemek,
3. Alevilik konusunda bilimsel araştırmaları somut olarak teşvik etmek.

Bunlar Aleviliği candan seven insanlar olarak bizim, Alevi toplumuna önerilerimizdir. ●

Hollanda’nın Amersfoort kentinde Alevi-Bektaşî Derneğinin düzenlediği gece her yönüyle coşkulu ve başarılı oldu.

ALEVİ KURULTAYI

Önce geniş tartışma gerekir

Alt yapısı oluşturulmadan kurultaya gitmek Aleviliğe birşey kazandırmaz.

Kurultay sözcüğü, "bir kurumun temel işlerini konuşmak için belirli zamanlarda veya gerektiğinde yapılan genel toplantı" anlamına gelmektedir. Örneğin, Dil Kurultayları bu anlamda yapılmıştır.

Osmanlı döneminde Farsça ve Arapçadan sonra gelen Türkçe, Atatürk'le başlatılan dil ve kültür hareketiyle bir ulusun kendi kimliğini bulmasını sağlamıştır. Bu anlamda kurulan Türk Dil Kurumu çok önemli hizmetler vermiş, Türk dilini yabancı diller boyunduruğundan kurtarmayı başarmıştır. (Ne acıdır ki, günümüzde yeniden Türkçeye yabancı dillerin boyunduruğu vurulmaya başlanmıştır.)

Ne yapıyordu o Dil Kurumu?

Değerli dilcilerin ürettikleri Türkçe sözcüklerin, yazar, gazeteci, öğretim üyeleri, tiyatro ve sinema adamları tarafından kullanılması

sağlayarak toplumda tartışma ortamı yaratıyordu. Ve daha sonra, bu çalışmaların genel değerlendirilmesini yapmak ve geleceğe yönelik yenilikler saptamak üzere bir kurultay yapıyordu.

Burada Dil Kurultayı örneğini şunun için verdim: Herhangi bir kurultayın yapılabilmesi için, önce ele alınan konunun alt yapısının oluşturulması gerekir. Kurultay öncesi birçok toplantı, seminer, panel düzenlenir. Herşey enine-boyuna tartışılır, olgunlaş-

Semah Kültür Vakfı yöneticilerinden yazar *Lütfi Kaleli*, *Cem* dergisi çevresinin "Alevi Kurultayı" toplama girişimi üzerine görüşlerini açıklıyor

tırılır ve kurultay nihai karar mercii olur. Böyle bir çalışmadan geçmeyen kurultay, sıradan bir toplantı olmaktan öteye gidemez. Alevilik

adına yapılacak böyle sıradan bir toplantı ise Aleviliğe birşey kazandıramaz.

Son bir kaç yıldan beri Aleviliği inceleyip araştırıyorum. İşlenmesi gereken o denli çok konu var ki, bunların herbiri ayrı bir kurultay konusu olacak yoğunluktadır.

Örneğin, kurultayı gündeme getiren *Cem* dergisinin geri plan yönlendiricisi Sayın İzzettin Doğan, "Ben Mürşid-i Kamil'im, son sözü söyleyenim" diyerek tam Aleviler üzerinde "son

sözü söyleyen" izlenimi vermektedir. Oysa, Ağuçan ocağından olan Sayın Doğan, diğer Ağuçan kolları tarafından bile kabul görmüyor. (Yakında çıkacak olan kitabımızda bunun ayrıntıları verilmektedir.) Dedelik, Rehberlik, Pirlik ve Mürşidlik bir "baş" a bağlı çalışmıyor. Çok dağınık. Peki ne olacak bu durum?

Bırakınız Alevilerin güncel ve geleceğe dönük sorunlarını, sadece bu Dedelik müessesesi bile başlı başına işlenmesi gereken önemli bir konudur.

Öyleyse önce bunlar tartışılmalıdır.

Son olarak şunları söylemek istiyorum: Adına ister "Alevi Günleri", ister "Alevi Haftaları", ya da herhangi bir ad koyunuz, ama mutlaka konuları önce bu toplantılarda tartışınız ve olgunlaştırınız, sonra kurultaylara gediniz. ●

İNSAN HAKLARI VE ALEVİLİK

"Alevidir, sakıncalıdır"

Osmanlılarda reayanın dil, din, mezhep ve ırkları bakımından eşitlikleri sorunu padişah Abdülmecit'e dek uzanır. Bu halife-sultan, 1839'da uyruklarının yasal eşitliğini onaylar. Tanzimat, Islahat, 1. ve 2.Meşrutiyet'lerle birlikte başlayan "özgürlük ve eşitlik" sorunu, Türkiye Cumhuriyeti'nde Kemal Atatürk'le sürdürülmüş ve günümüze dek gelmiştir.

Osmanlılar'da padişahlar fermanları, Kanuni Esasi'leri imzaladılar, "Islahat"lar yaptılar. Türkiye'de de seçilmiş yöneticiler, darbeci generaller yeni anayasalar yaptılar ve uluslararası sözleşmeleri onayladılar. Hatta bu anlaşmaları, anlaşma metinlerini yazan ülkelerden önce onaylayarak Batı'nın gözüne girmeye çalıştılar.

Genelde Aleviler özelde Arap Alevileri, yasalarda ve uluslararası anlaşmalarda yazılan "eşitlik" ilkesinin hükümlerine onaylandığını görünce sevinmiş ve kendilerini "insan" gibi hissetmeye başlamışlardı. Uygulamaların onaylanan yasa ve sözleşmelere uymadığını görünce, düş kırıklığına uğramışlardır.

Osmanlı Arap Alevileri, 1876 Kanuni Esasisi'ndeki 17.maddeye dayanarak, imparatorlukta Hristiyanların bile kullandığı haklardan kendilerinin de yararlandırılmalarını istemişler, 2.Abdülhamit bu "eşitlik" isteklerini geri çevirmişti.

İnsan Hakları Derneği Hatay şubesi üyesi *Cevdet Rende* yazıyor

Bu insanlar ırkları, dilleri ve mezhepleri yönünden her zaman ayrıma uğradılar. Devletin yasal yurttaş statüsünden sayılmadılar. Hiçbir zaman diğer yurttaşlarla eşit tutulmadılar. Sonuçta da, bunlar bugüne dek "insan" olamadılar. Osmanlılar zamanında 3.sınıf yurttaş (Yahudi ve Hristiyan reayadan daha düşük) olarak görülen Aleviler için günümüzde değişen, sadece görüntülerdir. Yani Alevilerin eşitlik sorunu günümüzde de hâlâ sürmektedir.

Bakın, İskenderun'da yayınlanan *Ses* gazetesinin 26 Eylül 1992 tarihli sayısı şu haberi veriyor: "Aleviler sakıncalıdır." Haberin özü şudur:

İskenderun Devlet Hastanesi'nin bir doktoru pasaport almak ister. Sağlık Bakanlığı

Personel Daire Müdürlüğü'nce, 19 Ağustos 1991 tarihinde rapor tutulur. Raporu hazırlayanlar pasaport isteyen doktor hakkında yaptıkları araştırmada, doktorun "Arap Alevilerinden olduğu, sol görüşü benimsediği" gerekçesiyle "sakıncalı" olduğunu yazarlar.

"İnsanların eşitliği"ni onaylayan 1789 Fransız Devrimi'nden günümüze 203 yıl, insan hak ve özgürlüklerini temel alan İnsan Hakları Bildirgesi'nden bu yana 54 yıl geçmesine rağmen, Türkiye'de Aleviler için "insan hakları" sorunu hâlâ gündemdedir.

Bu insanlar için değişim nedense(!) çok yavaş oluyor. Osmanlılar zamanında kaldırımda yürüyemez, ancak hayvanlarla birlikte yolda yürüyebilirlerdi. Şimdi ise "allaha şükür" kaldırımda yürüyebiliyorlar!

Yurt birliğinden bahsedenler, bu birliğin yurttaşlar arasındaki eşitlikten, bunun titiz uygulamasından geçtiğini unutmamalıdır. İnsanların eşitliği ve kardeşliği ile yurt birliğini isteyen bir yurttaş olarak, insanlarımız arasında ırk, dil, din, mezhep ve politik görüş bakımından ayırım yapılmasını onaylamıyorum. Bu nedenle yurttaşlar arasındaki birliği bozmaya neden olanları, ayırım yaptıranları/yapanları ve ayırmacı politikaları uygulayanları kınıyorum. ●

LAİKLİĞE ÇAĞRI

Cevdet Rende

Eşitliğin, insan haklarının, din ve vicdan özgürlüğünün var olduğu ülkelerde insanlar, dinsel inançları bakımından, diledikleri herhangi bir dine/mezhebe inanma veya inanmama, inananlar da kendi dinsel görevlerini yerine getirip getirmemekte özgürdürler. Böyle bir ülkede devlet herhangi bir din ya da mezhepten yana olamaz, yurttaşların inançları ne olursa olsun onlara eşit davranır.

Böyle bir ülkede devlet, kendi yurttaşlarına, eşitlik ilkesinden dolayı aynı uzaklık ya da yakınlıkta olur. Yasa ve uygulamalarda eşit olan yurttaşlar, kendi ülkelerinde birinci ya da ikinci sınıf olamayacakları için hiçbir zaman yurtlarına karşı olamazlar. Böyle bir ülkede yurttaşlar, dinsel inançları bakımından kendi isteklerine göre topluluklara ayrılırlar, her topluluk da kendi dinsel gereksinimlerini kendisi karşılar.

Yurdumuzdaki uygulamalarda çelişkili olgularla karşılaşırız.

Çağdaş(!) Türkiye Cumhuriyeti'nin yaptığı anayasalarla (biri hariç) ve imzaladığı uluslararası anlaşmalarla (Birleşmiş Milletler Anlaşması, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, AGİK, vb.) yurttaşların eşit ve özgür devletin de laik olduğu onaylanmıştır.

Bütün bu yasa ve anlaşmalara rağmen, biz kendimizi eşit ve özgür, devleti de laik görmemekteyiz. Devlet, görünüşte, din ve devlet işlerini ayrı tutuyorum diyorsa da, gerçekte ve uygulamada, yazılı olmayan bir dini ve mezhebi vardır. Kendisini eşitçi ve laik(!) gösteren devlet, gerçekte belli bir din ve mezhebin yandaşı ve uygulayıcısı konumundadır.

Yazdıklarımın tanıklığını Diyanet İşleri Başkanlığı, yüzlerce Kuran kursu, imam-hatip okulları, İmam-Hatip Anadolu Liseleri, camiler, mescitler ile burada çalıştırılan imamlar, hocalar, vaizler, din öğretmenleri, öğretim üyeleri, denetçiler ve bütçeye ayrılan trilyonlarca lira yapar. Bu din ve mezhep istibdadının en kötü yanı, çocuklarımızı bu beyin yıkama makinasına "zorunlu olarak" vermemizdir. (Zorunlu din eğitimi.)

Bu nedenlerle, insan haklarına, düşünce, inanç ve vicdan özgürlüğüne, insanların eşitliğine inanan bizler, hükümetin geçmiş yanlış tutum ve davranışları sürdürmesini onaylamıyoruz. Bizce her dinsel topluluk (cemaat), istiyorsa kendi olanaklarıyla kendi ayakları üzerinde durmalıdır.

Sonuç olarak devletin, din ve vicdan işlerine *karışmamasını*, yurttaşlar arasında ayırım yapmamasını diliyoruz; dinsel eğitimin de devlet eliyle *değil*, isteyenlere, cemaatler aracılığıyla yapılmasını istiyoruz. ●

Öğrenelim, öğretelim

Lütfi Kaleli vakfın son etkinliklerini anlatıyor

Ülke içinde örgütsel çalışmalarını sürdüren Semah Kültür Vakfı, Mersin'de ve Çorum'da etkinlikler düzenledi.

MERSİN

25 EYLÜL'de başlayıp dört gün süren Mersin etkinliğinin ilk günü, saat 10'da Mersin şube başkanı Hüseyin Atılğan'ın şube binasının açılışında yaptığı konuşmayla başladı. Ardından Lütfi Kaleli ile Battal Pehlivan kitaplarını imzaladılar.

Öğleden sonra Ramada otelinde yapılan, "Devlet, Demokrasi ve Laiklik" konulu açık oturuma konuşmacı olarak Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği genel başkanı Prof. Dr.Türkan Saylan, yazar Lütfi Kaleli ve Dr.Yaşar Yılmaz katıldılar.

Araştırmacı yazar Nejat Birdoğan'ın yönettiği açık oturumda konuşan Prof. Dr. Türkan Saylan, Atatürk'ün getirdiği ilkeleri, özellikle laikliği savunduğu için Bahriye Üçok'un öldürülmesinin önemli olduğunu vurguladı, devletin "çağdaş ve laik olmasını" istedi. "Devlet ve toplum laik olursa, demokrasi ve özgürlük peşinden gelir" diyen konuşmacı, sözlerine şunları ekledi: "Laikliği dinsizlik gibi algılayıp ondan uzaklaşırsak, çağdaş olamayız; insan hak ve özgürlüklerini koruyamayız."

Laikliğin olmadığı yerde demokrasi-nin de olamayacağını belirten toplantı yönetmeni Nejat Birdoğan, "Demokrasi ve laiklik birbirini tanıyan öğeler olduğunu", insanlarımızın mutluluğu açısından bunların "dengeli, birarada olması" gerektiğini vurguladı.

Lütfi Kaleli de, konuşmasında, ülkede yaşayan insanların kendi kimlik ve kültürlerini açık biçimde ifade etmeleri gerektiğini vurgulayarak, "çağın gereği, demokrasinin gereği olarak insanlarımız artık özgür düşünceli sivil bir toplum istiyor, o nedenle devletin demokratikleşmesinde laiklik kavramına gereken önemi vermek zorundayız" dedi.

Dr. Yaşar Yılmaz, Avrupa'da yaşamış bir insan olarak demokrasi ve laiklik kavramlarını karşılaştırmalı olarak yorumladı, laikliğin demokrasinin ayrılmaz bir parçası olduğunu, özgür bir toplumun ancak demokrasi ile yaratılabileceğini anlattı.

Salondan gelen sorulara verilen yanıtlarla sona eren açık oturumun ardından, Arif Sağ ile Musa Eroğlu'nun dinletileri ve semah ekibinin gösterile-

riyle toplantı sona erdi.

Semah Kültür Vakfı Mersin Etkinlikleri'nin öteki günlerinde, Susanoğlu'n-daki Atılğanlar Apart Otel'de seminer düzenlendi. Seminere bildiri sunan konuşmacılar şu konuları işlediler:

Araştırmacı yazar Nejat Birdoğan - Doç. Dr. Atilla Erdem: Anadolu kültürleri ve resmi İslam ideolojisinin Aleviliğe bakış açısı. Yazar Lütfi Kaleli - Av.Necdet Yıldırım: Semah Kültür Vakfı'nın ulusçuluk anlayışı. Vakıf genel başkanı Selim Kazak: Semah Kültür Vakfı'nın örgütsel şeması. Pir Sultan Abdal Derneği genel başkanı Murtaza Demir: Günümüz Aleviliğinin sorunları. Yazar Ali Balkız: Çağdaşlaşma ve Alevilik. Gazeteci-yazar Battal Pehlivan: Semah Kültür Vakfı'nın kül-

türel faaliyetleri. Dr. Yaşar Yılmaz: Türkiye'de ve dünyada Alevilik. Arif Sağ: Alevi örgütlenmeleri ve siyasi partiler. Musa Eroğlu: Aleviliğin kadın ve gençliğe bakış açısı.

ÇORUM

ÇORUM etkinliği, 3 Ekim 1992 Cumartesi günü saat 19.00'da

Çorum Kapalı Spor Salonu'nda, 3 bin dolayında izleyicinin katılımıyla yapıldı.

Hacı Bektaş Veli anısına düzenlenen geceyi, vakfın Çorum şube başkanı Mustafa Kazak kısa bir konuşmayla açtı. Onu genel başkan Selim Kazak'ın konuşması izledi.

Daha sonra kürsüye çağrılan yazar Lütfi Kaleli, Hacı Bektaş Veli'nin özgün kişiliğini ve yaşam felsefesini özetledi. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı başlatan Atatürk'e ilham kaynağı olduğunu, Alevi-Bektaşilerin Atatürk'ü "ikinci Hacı Bektaş Veli" gördüklerini söyleyen konuşmacı, Alevi-Bektaşilerin demokrasiye, laikliğe sıkı sıkıya bağlı olduklarını vurguladı. Alevilerin, Suudi Arap sermayeli Sünni şeriatçılığı ile İran sermayeli Şii şeriatçılığına karşı birlik ve beraberlik ruhunu korumalarını istedi.

Konuşmalardan sonra, saz ve söz sanatçıları çalıp söyledikleri türkülerle ve ezgilerle salonu dolduran binleri coşturdular. Turhal Belediyesi'nin özel olarak gönderdiği semah ekibi ile İstanbul Karaca Ahmet Derneği Semah Ekibi'nin, Alevi-Bektaşî kültürünü iki saatlik bir süre içinde uygulamalı yorumlaması hususuyla izlendi, büyük beğeni kazandı. ●

POSTTAN DOSTA

ALI HAYDAR CELASUN DEDE

Tarih sahnesinde bilim adına ne cinayetler işlendiğini biliyoruz ama yaşadıkça bilmediklerimizi de görebiliyoruz, duyabiliyoruz.

Yer Berlin Anadolu Alevileri Kültür Merkezi. Dinleyici 100 kişi civarında, konuşmacı "Prof. Fuat Bozkurt". Konu, "Bilimsel Alevilik" ve biz dinliyoruz.

Önemli üç bilimsel "tez":

1. Arap milliyetçiliğine karşı Şialık.
2. Osmanlı'nın kuruluş aşamasında Aleviler GAVURLARA, kafiye hücumunda yer alırlar.
3. "Eba Müslim-i Horasani bir katildir." (Salondan yükselen gürültüler üstüne) "Özür dilerim, ben de her insan öldüren katildir."

Şimdilik kendi çalıp, kendi gölgesi ile TANGO çeken bu sözde profa, bilim adına biz de bir iki söz edelim.

Edeleim etmesine de, canım şu bizim Aleviler de her "hıyarım var" diyene tuzunu alıp koşmasınlar.

Onyedi kitap yazdığını söyleyen, hâlâ neyin profu olduğunu açıklamayan, Avrupa'da "Alevi Enstitüsü'nün baş mimarı ve ilk kurucusu olmakla övünen bu adam, bilim adına her paragrafta cinayet işliyor. Daha da ileri giderek, Orta Asya'da trilyonluk ihaleler alan "Veysel aşığı" Amerikan vatandaşı Ali Rıza Bozkurt'un kardeşi olduğunu söylüyor. Kültür Bakanının, TRT'nin, özel TV'lerin peşinde koştuğunu, seri Alevi filmleri yapacağını söyleşisinde açıklarken de *İmparator* adlı romanı aklımıza getirdi.

Prof. Bozkurt sanmasın ki Aleviler kendisini koyun gibi dinlediler, söylediklerini "doğru" bildiler. Bazı noktaları hemen açıklığa kavuşturalım.

1. Sünni-Şii ayrımı ortaya çıktığında da "millet" yoktu ki, Şia Arap milliyetçiliğine karşı ortaya çıkmış olsun. Kaldı ki, Hz.Ali'nin ve Kırklar'ın illegalitesi etrafında toplananlar, Arap kökenli garibanlar, fakirler, ezilenlerdir. Kerbela şehitleri Arap'tır.

Milliyetçiliğin maddi temeli, kapitalizmdir. Milliyetçilik, "ulusal pazar" oluşumu ve uluslaşma sürecinde, "millet" in ortaya çıkışıyla gündeme girer.

Ali döneminin dinsel iktidarlara milliyetçiliği esas *alamazlar*, çünkü egemen ideoloji dindir.

2. Osmanlı'nın kuruluş aşamasında Aleviler nasıl Hanefilerle bir olup da "gavura" saldırabilirler!

Bir kez, Aleviler "gavur", ya da "kafir" sözcüğünü kullanmazlar.

İkincisi, Aleviliğin Hanefilerle, Şa-filerle tarihi kavgası vardır. Selçuklu'da, Osmanlı'da egemenler "mülhid", "kafir" vb. diye tanımladıkları Alevilere saldırmışlardır.

Ve, Sünni Osmanlı'nın Şafi Hamidiye alayları eliyle katlettiği Ermeni "gavuru"nu Aleviler saklamış, barındırmıştır.

bilimde son tango

Fuat çocuğu ne yapmak istiyor?

Neden işçi sınıfının bilimini temel almıyor ve niçin Aleviliği Muhammed Ali sevgisinden, Hüseyin'in ihtilalciliğinden koparıyor? Neden Anadolu Aleviliğini, günümüz Şialığının ve Sünniliğinin REDDİYESİ olarak görmüyor?

3. Eba Müslimi Horasani nasıl

"katil" olabiliyor? Eba Müslimi Horasani'ye "katil" diyebilmek için insanın aklını peynir ekmekle yemiş olması gerekir.

O zaman, savaşa katılan askerler de katil. Onların çocukları katil çocuğu... Profun mantığıyla o zaman Ali de katil, Muhammed de! Haksıza başkaldırıp, sömürüye "dur" diyerek sancağı yükseltenler de katil! Buradan nereye varacak? "Bilimsel Alevilik" açısından ne öğreneceğiz?

Elbette, tarih sahnesinde yaşayan her canlı eleştirilmeli. Fakat ölçü işçi sınıfının bilimi olmalı.

Fuat, Alevileri işçi sınıfından koparmak isteyen bir TANGOCU'dur.

Gelelim bu adamın "abisine".

Fuat, Amerikan vatandaşlığına geçmenin yemin merasiminden habersiz.

Ali Rıza Bozkurt, Amerika, Suudi Arabistan, Kuveyt ve şimdi de Kazakistan'da - Kırgızistan, Özbekistan'da ve daha birçok "istanlar" sırada - Türk lirası ile 80 trilyona yakın ihale almıştır.

Ali Fuat Bozkurt Türk cumhuriyetlerine "Türk mütahiti" olarak gitmiştir. Fakat Bush "ihaleleri Amerika almıştır" diye beyanat vermiştir.

Soyadı benzerliği mi, yoksa Fuat'ın abisi mi bizi hiç ilgilendirmez, çünkü mezar taşları ile ancak tangocular övünür. Bu Bozkurt, Fuat Bozkurt'un övünüp kendine pay çıkartacağı bir "milli sermaye" de değildir. Bush'un seçim finansörüdür.

Timisi'nin, bir ikinci yalısı 17 milyara alan bu adamın çaycısı durumunda olduğu söylenmektedir, ama bu Ali Rıza'nın ağzından "ben Aleviyim" sözcüğü de çıkmamıştır.

Çıksa ne olacak! Veysel'den çalıp söylemek, saz çalmak, "Sivaslı" olmak Alevi olmaya yetmez! O kadarı Yavuz Bülent Bakiler'de de var!

Alevilik, çağın acılarına ve sancılara ortaklıktır, paylaşımcılıktır, *sosyalistliktir*.

Son bir nokta. Avrupa ya da Türkiye'de Alevi Enstitüsü fikri biz KAVGA'cıların tezidir. Bu enstitünün temeli de tavanı da Alevilerin insani değerleri ve işçi sınıfının bilim harcı ile kurulacaktır.

Boyalı basının sevgilisi olan İzzettin Doğan'lar, Halıcı Dr.Cemşit Bender'ler, Prof.Yalçın Minimum'lar zaten var. Hadi bakalım, bir de Prof. Bozkurt'ları olsun.

Fuat Bozkurt bilimde son tangonuz hayırlı olsun. ●

Alevilik bir deryadır

Hacı Bektaş şenlikleri sırasında yaptığımız söyleşileri yayınlamayı, araştırmacı-yazar İlhan Cem Erseven'le yaptığımız sohbetle sürdürüyoruz

Sayın İlhan Cem Erseven, okurlarımıza kendinizi tanıtır mısınız?

Alevi aileden geliyorum. Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nden mezunum. Şu anda halkbilim araştırmacılığı ve çevirmenlik yapıyorum.

1976'larda sanata, Türk edebiyatına ağırlık vermeye başladım. Bu ilgi şiirle, arkasından öykülerle devam etti. Bunların bir kısmı o günün sanat dergilerinde yayımlandı. Öykülerle şiirde ödül aldım. 72'de liseyi bitirdikten sonra yaşadığım dönemde birçok toplumsal olaya tanık oldum. Bu dönemde bilinçlenmeye, sol ideolojiyi, diğer ideolojileri, sözcükleri, kavramları öğrenmeye başladım. Bilinçlenmeye paralel olarak, yazdığım şiirlerde, öykülerde içerik de değişti. Ancak, o dönemde yazdığım ve benim için "çok güzel" olan bazı şiirleri şimdi değerlendirdiğim zaman çocuksu buluyorum.

Toplumsal en civcivli döneminde - Birinci MC, İkinci MC dönemleri - fakültedeydim. Ne can güvenliği ne öğrenim özgürlüğü vardı. Boykotlar, okulun kapalı olması... Böyle bir bu süreç içinden geçerek 1979'da mezun oldum. Ondan sonra sırasıyla Ankara, Tunceli ve tekrar Ankara'da öğretmen olarak görev yaptım.

Şiirin yanısıra başka çalışmalarınız da oldu mu?

Beni dışarıya yansıtan çalışmalar değil, ama ufak tefek senaryo denemelerim var. Tabii kimse beni senarist Cem diye tanımlıyor. Bunu bir yan uğraşı ya da "hobi" olarak yapıyorum. Asıl ağırlık verdiğim folklor alanında ki çalışmalarıdır.

80 öncesindeki ideolojik yapılanma içerisinde öğrendiğim, materyalist olmaktı. Tanrı-evrenin yaratımı, madde-düşünce ilişkisi, diyalektik, bu tür kavramları öğrenince materyalist olunduğunu düşünüyordum. Hatta yeri gelince tanrının varlığı-yokluğu türünden tartışmalara da girdim. Fakat zaman gösterdi ki bu tür tartışmalar, aslında yersiz, hatta hatalıydı. Çünkü hem toplumu bilinçlendirmeye kalkıyorsun, yeri gelince destek istiyorsun halk-

tan. Ama halkı ilk anda karşına alacak bir takım tartışmalara giriyorsun, sürtüşmeler yaratıyorsun, halkın inancıyla oynuyorsun.

Aleviyim, ~~ama~~ o ara Dedelerle dalga geçmeye başlamış, ~~onları~~ aşağılamış, ~~hatta~~ köyden koymuş-~~ken~~. "Kerametini göster" vb. türünden sürtüşmelere girmiş, ondan sonra da halkı peşlerinden ~~çakırmış~~ çalışmış ~~kurdu~~.

Alevi felsefesi, Alevi aileden gelmeniz dünya görüşünüzün oluşumunu nasıl etkiledi?

Gençlik döneminin bilgilenme, bilinçlenme sürecinde bir Alevi aileden gelmenin elbette büyük rolü var. Ama bilerek değil, bilmeden. Ailem tutup da "şunları oku" diye dünya hakkında, toplumsal konular hakkında bilgi vermiş değil. Annem okuryazar değildir, ailede ilk okuyan, yüksek okul bitiren ben oldum. Alevi toplumunun ve ailemin yaşam biçiminin bana verdiği, bende yarattığı, hoşgörü, açık düşünceli olma, rahat tartışabilme, rahat öğrenebilmedir, özgürlüktür. Bilgilenme dönemi, bunun bir sonucu oldu.

Alevilik üzerine herhangi bir çalışmanız oldu mu?

O dönemde mi? (Evet.) 79-80'lerde gençliğin en çok gittiği ve çalışmalarına katıldığı yerler arasında folklor dernekleri, sosyal-kültürel etkinlikler gösteren dernekler vardı. Ben de Ankara Hacı Bektaş Turizm Derneği'nin folklor ekibine katıldım, semah öğrendim, semah ekibi içerisinde yer aldım. Sanıyorum iki kez semah ekibinin gösterisine oyuncu olarak katıldım. Daha sonra Pir Sultan Şenlikleri'ne, Pir Sultan Abdal heykelinin ilk açılış törenlerine, gazetecilik göreviyle katıldım.

Dernekten bana "semah" konusunda araştırma yapma ve arkadaşlarımızı bu konuda bilgilendirme görevini vermişlerdi. Araştırmaya daldığımda baktım ki konu öyle 5-10 sayfa ile geçiştirilecek bir konu değil. Bir deryanın içerisindeydim. Okudukça, araştırdıkça, yazılanların altındaki dipnotlardaki kaynakları araştırdım. Bu beni ister istemez bir iz sürmeye götürdü.

İz sürdükçe, en sonunda baktım

ki elimde bir klasör-lük döküman oluşmuş. Bu arada gittiğim yerlerde Dedelerle, canlarla oturup konuşmaya başladık, semahın ne olduğu hakkında onları sorgulamaya başladık. Başlangıçta 5-10 sayfalık olur diye düşündüğüm çalışma en sonunda bir kitap haline geldi. O dönemde semahlar alanında yazılmış çok fazla kitap yoktu. En çok bilinen, ana başvuru kaynağı, Vahit Lütfü Beyin ~~Ulkem Gülü~~ ~~Türk Dini Oyunları~~ adlı kitabıydı. Hazırladığım kitabın 1982'lerde basılma şansı olmadı. Sonunda Cemal Şener'in yardımıyla, 1990'da ilk baskısı yapıldı.

Semah çalışması yaparken kendinizi "bir deryada bulduğunuz" söylediniz. Bu deryayı, Alevi kültürünü biraz anlatır mısınız?

Küçüklüğümde bizim evde cem yapıldı. Abdal Musa şenlikleri toplantıları yapıldı. O insanların gelip bir Dede etrafında toplanmaları, bir adamın elinde değneklerle insanları "gerçeğe hü" diyerek yönlendirmesi bende iz bırakmış olacak ki, toplumsal bilinç edinme dönemine geldiğimde ister istemez Aleviliğe daha gönülden bakabildim. O konularda daha bilgili, duyarlı olmaya yöneldim. Ve, demin sözünü ettiğim çalışma içinde ben, gerçekten içinde olduğum ama bilimsel olarak bilmediğim Aleviliği tanımaya çalıştım.

Neyi buldum Alevilikte? Ya da tersinden alalım, neyi bulmadım? Bir kez Alevilikte insanlara kötü davranma yoktu. Tersine bir hoşgörü, iyi davranma vardı. İslamın o katı kuralları, şer'i kuralları yoktu. Özgürlükçü, hoşgörülü, sevginin yoğun olduğu bir ortam vardı. Bu belki de benim ailemin ilettiği kültürden dolayıdır, yani kişilik yapımıza yansımıştır.

Okudukça, "demek ki biz buymuşuz" diyor, çok rahat okuyabiliyorsun, tartışabiliyorsun. Örneğin, Alevinin kadına bakış açısında bir rahatlık vardır. Kız

arkadaşınla rahat rahat yanyana oturup konuşabiliyorsun, yani çekinme yok. Sonuçta, bütün bunların kaynağını nerede buluyoruz? Alevilik ve Bektaşilik ideolojisinin de, Hacı Bektaş-ı Veli'nin engin sözlerinde buluyoruz.

Bugün Alevilikte bir canlanma var. Sizce devlet bu canlanma karşısında ne yapmak istiyor?

Yıllardır bu insanlar oy deposu olmuş. Tek şeflik döneminden sonra DP iktidara gelince Alevilerin bir kısmı o partiye oy vermiş olabilir. Ama Aleviler, ideolojik açıdan kendilerine yakın buldukları partiyi sonuna kadar desteklemişlerdir. Bu geçmişte CHP olmuştur, 80'den sonra bu destek SHP ile DSP'ye kaymıştır.

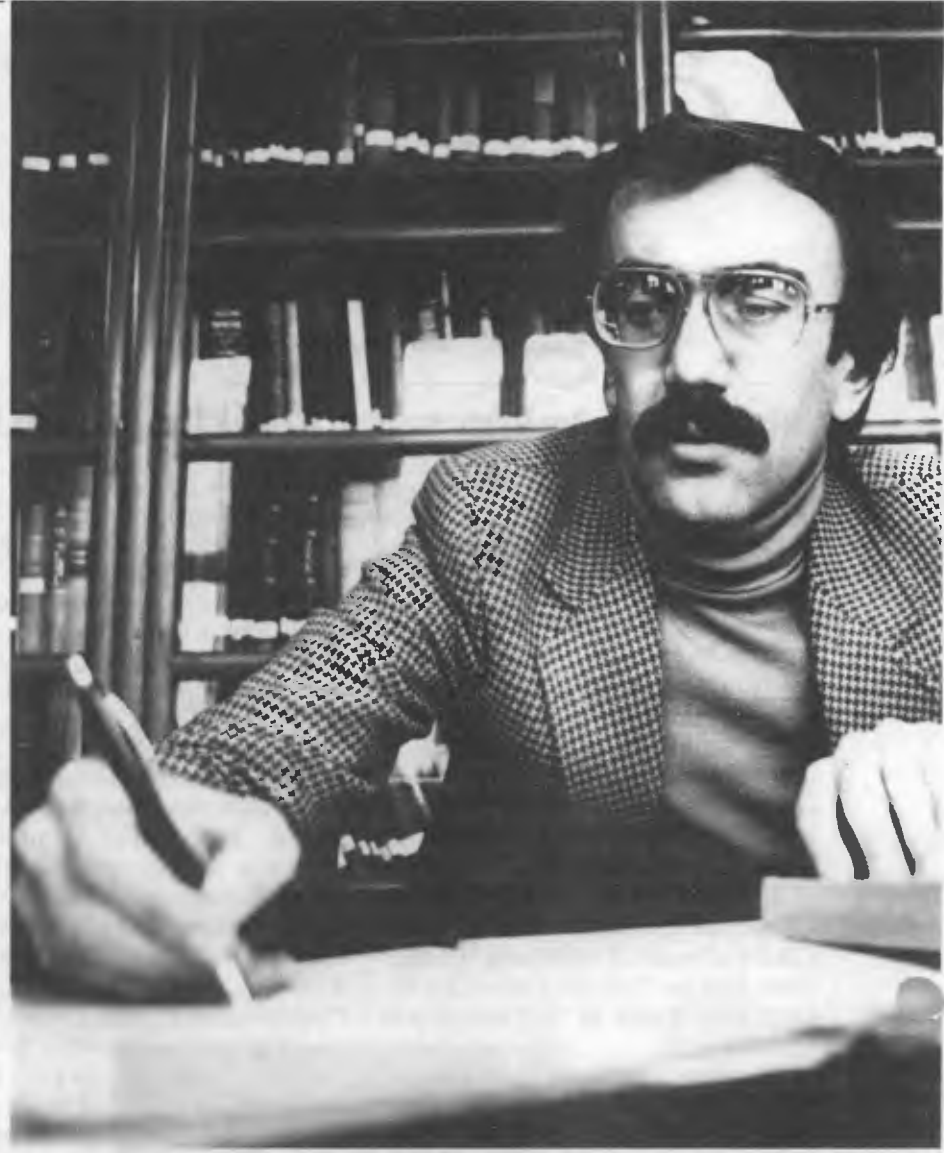
Alevilikte bir potansiyel var, devlet bunu bal gibi biliyor. Biz her ne kadar 20 milyonuz diyoruz da, onlar devlet arşivlerinden belki kesin rakamı da biliyorlardır. Sonuçta büyük bir oy deposu, büyük bir oy potansiyeli. Tabii böyle birşeyi siyasi partiler kaçırma istemezler. Öte yandan devlet, ideolojik olarak kendisine öteden beri ters düşen, tarihsel gelişim süreci içerisinde başını ağrıtan böyle bir kitleyi dağıtmak ister. Oyları çekmek, tek partiye gitmesini engellemek, böylece bu toplumun siyasal tutumunun dağıtılmasını sağlamak ister.

Devlet diyanet işlerinde sandalye verme manevrasıyla da onu Sün-niliğe çekmek istiyor. Böylece Aleviliğin özünü yok edecekler. Bazı Aleviler arasında buna olumlu bakanlar var. Ama bu, Alevi toplumunun ezici çoğunlu-

ğunun eğilimine ters düşüyor. Ve şu sıralarda gördüğümüz gibi, ayırmayı ve diyanete tutumda nefleşmeyi getiriyor.

Gerçekten Alevi düşüncesine sahip, Aleviliği bir yaşam biçimi, bir inanç ve felsefe olarak gören bir insanın, ve hatta sol - yani egemen düzenle bütünleşmeyen - bir ideolojiye sahipse, insan haklarından, özgür düşünceden, çağdaş uygarlıktan yana bir düşünceye sahipse, böyle bir kişinin, diyanet konusunda din ve devlet işlerinin birbirine karışması, yani laisizmin zedelenmesi yönünde tutum almaması, yanlış kutupta yer almaması gerekir. Hem laik bir devletten yana olacaksın, hem de din ve devlet işlerinin birbirine karışmasına, daha önemlisi bilimin içerisine dinin karıştırılmasına onay vereceksin. Bu olmaz. Laik bir devlette benim inançlarımı, ibadetimi biçimlendirecek, yönlendirecek bir kuruma gerek yok. İstersem ağaca, istersem bir hayvan toteme taparım. Bunun için herhangi bir adrese gitmeye, tapayım mı tapmayayım mı diye fikir danışmaya gerek yok. İnsanın, aklın var. Eğer kendi aklınla ne yapacağını bilemiyorsa o zaman "ben Aleviyim, ilericiyim" demene de gerek yok.

Şimdi bir kesim diyanetin kapısına kul olmak istiyor, sandalye istiyor. "Biz devletle barıştık" diyorlar, "yıllardır ezildik, baskı-zulüm gördük, hiç olmazsa bundan sonra, madem önümüzde oniki imamların soyundan gelen İmam Cafer var, onun buyruğuna göre namazımızı kılalım, biraz

Kendisini temizleyemeyen dergaha giremez

Kendinizi tanıtır mısınız?

Ben Rıza Engin. Tokat doğumluyum, 35-40 se-
nedir Ankara'da ikamet
etmekteyim. Hacı Bektaş-ı Veli
Sevgi ve Dostluk Derneği'nin
başkan yardımcısıyım. Başkan-
ımız Timurtaş Ulusoy'dur.

Demeğimizi kuralı bir yıl oldu.
Temel amacımız, Hacı Bektaş-ı
Veli'nin sevgi ve dostluk temelinde
düşüncesini yaymaktır. Der-
neğin somut işlere yönelik öteki
amaçları arasında şunları
sayabiliriz: Muhip canla-
ra hizmetlerimizi sun-
mak. Gençliğimize bir
yurt açmak, bir hastane
kurmak, mağdur kişilerin
okuyamayan çocuklarını
derneğimizin kredisıyla
okutmak, vb...

**Hacı Bektaş-ı Veli'nin
düşünce ve eylemi hak-
kında okuyucularımıza
neler iletmek istersiniz?**

Hacı Bektaş-ı Veli'nin
kurduğu Dergah'ın 750
senelik tarihi vardır. Ha-
cı Bektaş-ı Veli Dergahı,
bugün de ehlibeyti seven
bütün muhip canların sev-
gisini toplamaktadır.

Hacı Bektaş-ı Veli, Horasan'dan
Rum diyarına (Anadolu'nun
bu yöresi) insanları irşad etmeye
gelmiştir. Getirdiği edebiyat kül-
türüyle, kullandığı dille Anadolu'yu
Farsçadan arındırmış,
Türkçenin yerleşmesini sağlamış-
tır. Bugün Hacıbektaş olarak
adlandırılan çevreyi kendine me-
kan etmiş, düşüncelerini Anado-
lu'ya yaymış, toplumu irşad
etmiştir. Bugün türbenin bulundu-
ğu yerdeki mübarek karadut ağacı
bu mekanı tespit eden bir anıttır.

Gözlerin kör olsun ey kanlı Yezit
Bu meydanda kim var Ali'den gayrı
Oniki imamın kapısını açan
İmamlar değil Ali'den gayrı

İmamlar bundadır bunda bilsinler canda
İkrar iman olan vardır cihanda
Bu nefesten çıkmaz meydana
Erde safi kevser yok Ali'den gayrı

Her kim چراغını yakar hak yakar
İrıza'ya baş koyan teslimin takar
Yolumuz oniki imama çıkar
Var mıdır Pirimiz Ali'den gayrı

Salman elinde bir gül uzattı
Kendi tabutunu kendisi yaptı
Cemalî musaddan nikabı açtı
Okunan Kuran yok Ali'den gayrı

**Hacı Bektaş Veli
Sevgi ve Dostluk
Derneği başkan
yardımcısı
Rıza Engin'le
Hacıbektaş'ta
yaptığımız söyleşiyi
yayınliyoruz**

Abdal Musa fakir Ali'nin kuludur
Ali'nin sırrı ile gönlüm doludur
Hünkar Hacı Bektaş kendi Ali'dir
Meydanda mürşid yok Ali'den gayrı

Hacı Bektaş-ı Veli'nin ta-
rihi eseri sevgi ve saygı-
dır. Pirimiz, ırk-din
gözetmeden sevgi ve saygıyı esas
almış, sevmekten sevmekten
gurur duymuştur. Sevgisiyle Ana-
dolu'muzu irşad etmiştir. Mucize-
leri vardır. Aluç ağacına zemheri
ayında meyve verdirtmiştir.

Hacı Bektaş-ı Veli düşüncesi
“hak beni ademedir, ne yeredir
ne göktedir” anlayışına dayanır.
Evladımız baki Kuranımız baki-
dir, demiştir. Ehlibeytin yoluna
secda eden benim tek varlığım-
dır, ürünümdür, canımdır, kanım-
dır, tenimdir diye konuşmuştur.
Ehlibeyt yolunun münesser yolları
her zaman aydındır.

En ikrarlı mümin kimdir? En
ikrarlı mümin “eline, beline,
dilene sahip olan”dır. Bir insan,
eğer kendi vücudundan, haki
payından haberi yoksa, 101 sene
yıkansa, temizlense, içini yıkama-
dıktan sonra Hacı Bektaş-ı Veli
Dergahı'na giremez. Hacı Bektaş

Dergahı'nın abdesti nedir? Eline
mesh verir ki elimi haramdan
uzak tutacağım, ağzına mesh
verir ki haram yemeyeceğim,
kulağına mesh verir ki kötü söz
dinlemeyeceğim, ayağına mesh
verir ki fena yola yürümeyece-
ğim. Abdestimiz budur.

**İnsanı yücelten, onun iç temizli-
ğini öne çıkartan bir ibadet...**

Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı, say-
gıya sevgiye, eline, beline, diline
sadık yar olan bir mümin ister.

Her nereye giderseniz gid-
din, eline beline diline
sahip olan kişi Hacı Bek-
taş dergahının muhibidir.
Dergahta, muhiplerimizde
yapmacıklık olmaz. Canla-
rımız Hazreti Hünkar der-
gahına gelir, hizmetini
yapar, veya bütün burada-
ki muhip canları giydirir,
içirirler. İnancımız böyle
bir inanç, ibadetimiz böy-
le bir ibadettir.

Biz öyle bir ibadetin
içerisindeyiz ki almış oldu-
ğumuz abdestle bir yıl
idare ederiz. Namusumu-
zu, şerefimizi, haysiyetimi-
zi koruruz. Ben “bir yıllık
namaz” bilirim. Sayın mu-
hip canlar, bizim aradığı-
mız namaz kılmak değil, oruç
tutmak değil, evvela nefsimizi
öldürmektir.

Bir namaz var o da cenaze
O da bir gün gelir bize
İrıza gibi akılsıza
Dahi namaz sorar mısın?

**Alevilere diyanette sandalye ve-
rilmesine yönelik girişimler hak-
kında ne düşünüyorsunuz?**

1925'de alınan yanlış ve belki de
(Alevilerce) geçici olacağı düşü-
nülen bir kararla tekke, zaviye ve
dergahlar kapatılmıştır. Bu karar-
lar bütün olumsuzluğunu bizim
üzerimizde, yani Alevi-Bektaşile-
rin üzerinde hissettirmiştir.

Bu uygulama toplumsal örgüt-
lerimizi elimizden almıştır. Karşı
tarafın elinden birşey alınmamış-
tır. Camiler olduğu yerde durmuş-
tur. Biz camiye gitmeyiz, Nakşiler
camiye gitmiştir, Rûfailer camiye
gitmiş ayın yapmıştır. Geçenlerde
televizyonda da gördük. Onlara
bir itirazımız yok. Ama, laik bir
ülke olmasını istediğimiz Türki-
ye'de diyanet işleri başkanlığının
- ki Sünnilere hizmet vermektedir
- yerinin olmadığı düşünce-
sindeyiz. ●

‘inanç komşuluğu’, ‘ibadet kom-
şuluğu’ yapalım, camide yanyana
duralım. O kel, Hanefi mezhebine
göre beş rekat kılacaksa ben
Caferi mezhebine göre üç rekat
kılarım, ama aynı caminin çatısı
altında...” Bunu isteyenler var.

Bunun yanında, yılların baskı-
sının verdiği teslimiyetçilikle,
“ben ezikliği çok çektim, birçok
baskılar, işkenceler gördüm, ço-
cuklarım, oğullarım kızlarım bari
horlanmasın, baskı görmesin, sopa
yemesin” diyenler de var. “Hiç
olmazsa” diyorlar, “diyanette yer
alırsak, en azından bu kitleye
sesimizi duyurabilme, kültürümü-
zü, düşüncemizi ideolojimizi an-
latabilme olanağına sahip oluruz.
Bugün 2,5 trilyona varan bir bütçe
var, bunun içerisinde benim de
vergim var. Onlar her perşembe
televizyondan inanç dünyasında
nasıl yararlanıyorsa, belki benim
de bir on dakikalık söz hakkım
olur...” Bunlar, tarihi unutup karşı
tarafın “iyi niyetine” sığınıyorlar.
Karşı taraf sivri tutum almıyor,
“yumuşak” görünüyor. Yani sinsi
emelini belirtmiyor, ürkütmeden
geliyor.

Devlet, işte Aleviler içinde
e saflık edenleri, gerici tutum
alanları, devletten birşeyler ko-
partmak isteyen, çıkarıcılık yap-
nını bulup öne çıkarmak istiyor.
Bunları kendine çekerek ortalığı
karıştırmaya çalışıyor.

**Resmi ideolojisi Sünnilik olan
devletin Aleviliği sulandırma,
özünü boşaltma, böylece yok
etme amacı, yüzyıllardır hiç
değişmedi...**

Tabii. Camiye kardeş, kom-
şu olalım diyenler, yani
mezhepçi unsurlar bu
amaca hizmet ediyor, Aleviliği
yontmaya çalışıyor.

Karşı taraf da, “siz de allaha
inaniyor, Muhammed'e eyvallah
diyorsunuz, Ali'yi biz de seviyo-
r” kitap da ortak, o halde
aramızda bir fark yok, o zaman
gelin camiye kardeş olalım, kom-
şu olalım” diyerek geliyor. Ama
öbür taraftan ileri unsurları ideo-
lojik olarak yontmaya çalışıyor.
“Alevilik bu değildir, Bektaşilik
bu değildir” diyor. Bunu kendi
adamlarına kitaplar yazdırılarak,
gerekirse kendi eliyle demekler,
vakıflar kurdurturarak yapıyor.
Parasal katkıda(!) bulunuyor. Ta-
bii bunların başına senin seçtiğin
insanı getirmiyor, kendi resmi
ideolojilerini savunacak, Alevi-
lik-Bektaşiliğin ilerici düşüncesi-
nin içini boşalttıracak insanları
getiriyor. Örneğin “Hacı Bektaş-
ı Veli Hanefidir” diyor. Dört
kapıdan şeriat kapısını alıyor,
“orada ibadet, oruç vardır, o
zaman Hacı Bektaş Veli de
mutlaka namaz kılmış, oruç tut-
muştur” diyor.

**Oysa Alevilik tarihi egemen
sınıfa ve onun ideolojisi Sünnili-
ğe karşı onurlu bir kavga tarihi
olmuştur...**

Tarihe baktığımızda yüzyıllardır -
Selçuklu olsun, Osmanlı olsun -
yönetim tarafından belli bir kitle-

nin ezildiğini, baskı ve zulüm
altına alındığını, kendilerinden
fazla vergi alındığını görüyoruz.
Bunu biraz eşelediğimiz zaman,
bu baskı ve zulüm gören, avlanan,
kılıçtan geçirilen kitlenin, Anado-
lu'nun doğusunda ya da batısında,
neresinde olursa olsun aynı kültü-
rü, aynı ideolojiyi paylaştan
insanlar olduğunu görüyoruz.
Bunlar karşımıza değişik isimler
altında çıkabiliyor. Amasya'da
Babalılar öbür tarafta başka bir
ad... Ama özünde hepsi günümüz-
de altını çizdiğimiz Alevilik ideo-
lojisi, Bektaşilik ideolojisi.

Pir Sultan olayına baktığımız-
da, Osmanlı yönetimine, Hızır
Paşa'ya bir başkaldırı var. Asıl-
ması belki “inançsal” temelde
gözüküyor, ama asıl neden ekon-
omik. Ama zaten ideolojiyi
ekonomik temelden ayırmak ola-
naksız. Ezilenlere birşey göstere-
ceksin ki, tüm o kesimi bağlayıcı,
toplayıcı olacak. Öteki kesimlerde
de ezilenler vardı, ama uygun
düşünce, inanç yoktu. Alevilerde
ikisi de birleşince, başkaldırı
ortaya çıktı. Alevilik resmi ideo-
lojiye (Sünniliğe) karşı çıktı.

**Bunun Alevilikle ters düşmekte
ısrarlı görünen “sol”cuları fazla
ilgilendirmediyi görüyoruz.**

Alevilik bütün “inançsallığı”
içinde insanı ilgilendiren bir fel-
sefedir. Madem ki insandır, onu
ilgilendiriyor. Dahası, egemen
sınıfla bütünleşmeyen bir ideoloji
olduğu için ilgilendiriyor. Alevi-
lik, hangi dönemde olursa olsun
egemen sınıfa karşı tavırda Sünni-
likle ayrışıyor.

**Aleviliğin din-mezhep diyebilece-
ğimiz bir konumu da, tutumu da
yok üstelik.**

Alevilik “hep yaşam için” diyor.
Biz onu yaşam için bir felsefe
olarak görüyoruz, hiç mezhep
olarak görmedik.

**Alevilik mezhep değil, gerici hiç
değil. Kaldı ki, 12 Eylül öncesin-
de de gördük ki, Alevi kesimi hep
sola kucak açmış, solla birlikte
yürümüşdür. Devrimciyi evinde
gizlemiş, yedirmiş içirmiştir. Bu,
onun tarihsel başkaldırı gelene-
ğinden kaynaklanıyor. Dün De-
deleri kovan, bugün ise “Alevilik
dindir, gericiliktir” diyen
“sol”cuların köklü bir özeleştirir
vermeleri gerekmez mi?**

12 Eylül darbesinden sonraki
geçiş dönemi, böyle düşünen
insanlara kendini, geçmişteki ey-
lemlerini yeniden gözden geçirme
ve değerlendirme fırsatı verdi.
Bunu 12 Eylül'ü onaylama anla-
mında söylemiyorum. Sonuçta -
kendi payıma söylüyorum - baktık
ki, o horladığımız, aşağıladığımız
kesime yanlış yapmışız. Yanlış
adres seçmişiz. Çünkü Alevi
Dedesi, bize göre geri, “cahil”
olabilir, ama tarihten bugüne bu
topluma liderlik yapmıştır. Alevi-
Bektaşî kitleleri içinde liderdir.
Liderlerimizi, bugünümüzü borç-
lu olduğumuz bu insanları redde-
dici değil geliştirici, ilerletici
olmalıyız. ●

KOCA ÇINAR

İzmir Anadolu Erenleri Yardımlaşma
Derneği yönetim kurulu üyesi
Hüsniye Çınar, ölümünün 9.yıldönümü
dolayısıyla babasını, Alevi Dedesi
Ozan Feyzullah Çınar'ı anlatıyor

Ne söyleyim koca çınar ben sana
Dile sığmaz söze sığmaz birisin
Sardık benliğini sızlayan cana
Sen ölmiden yüreklerde dirisin

Bu yıl kara geldi 24 Ekim
Melhem sürmemiş yarama hekim
Çok sorguya çekti savcıyla hakim
İnanç kervanının yüce serisin
Kul Rabia

Babam Feyzullah Çınar, 1937 yılında Sivas Çamşılı'nın Çamağa köyünde doğdu. Aşık Baba Mansur soyundan gelen bir Dededir. Ankara Belediyesi'nde uzun yıllar temizlik işçisi olarak çalıştı. Saz çalıp türkü söylemeye 1950'lerde başlamış ve ilk plağını 1966'da çıkardı. "Fazilet" adındaki bu plak, o yıl içinde 200 binin üzerine sattı.

Pir Sultan, Nesimi gibi Alevi önderlerin eserlerini onların adına yaraşır şekilde yorumlamış ve bu çalışmalarını geleceğe armağan etmiş olan "Koca Çınar", 1983 yılında öldüğünde arkasında 60'tan fazla plak, birçok kaset ve derleme bırakmış. "Siyah saçlarında hatem yüzlerin", "Ey şahin bakışlım bülbül avazlım", "Pirim Pir-sultan", "Minnet eylemem" gibi bazı derlemeleri bugün birçok sanatçı kullanıyor.

Ozan 1969 yılında Strasbourg Üniversitesi'nin davetlisi olarak Fransa'ya gitti. Avrupa'da Bern, Basel, Paris, Strasbourg, Batı Berlin, Doğu Berlin ve Bonn kentlerinde Anadolu halk müziği ve Alevilik hakkında konferanslar verdi, konserler düzenledi.

Avrupa'daki konserlerinde büyük ilgiyle karşılanan Çınar, birçok Avrupa ülkesinde radyo ve televizyon programları yaparak Alevi türkülerini uluslararası sanatıyla ortaya koydu, sevdirdi. Halkımızın coşkuyla benimsediği halk müziğinin güçlü temsilcisi Feyzullah Çınar'ın iki uzunçaları, Fransız Radyo-Televizyonu ve UNESCO tarafından yayınlandı.

Yurda dönüşünden sonra ozan birçok kez Türkiye'yi bir uçtan bir uca dolaştı ve derlemelerini, türkülerini Anadolu'nun en uca köşelerine kadar taşıdı.

Feyzullah Çınar'ın yaşamında Pir Sultan Abdal'ın ayrı bir yeri vardı. Onda ki saz çalıp türkü söyleme isteği Pir Sultan'a olan hayranlıktan, sevgiden başlamıştır. Onun şiirlerini söyleyebilme, onun kavgasını sürme istemi ile başlamıştır çalışmaya. Bugün de dünyanın en büyük kavga şairi olan Pir Sultan Abdal'a derin ve sarsılmaz bir bağlılığı vardı.

Pir Sultan sevgisi, ona yürekten bağlılık, güçlü ses ve sağlam teknikle birleşince Sivas'lı ozanı Pir Sultan'ın deyişlerinde daha bir ustalaştırmıştır. Pir Sultan Abdal'ın deyişlerini bir çok ozan aynı söz ve ezgiyle okuduğu halde, Feyzullah Çınar'dan dinleyenler, onun sazından ve sesinden gelen yorum değişikliğini farketmekte ve "Pir Sultan'ın tek ve gerçek söyleniş biçiminin bu olması gerektiğine dair ani ve kesin bir yargıya ulaşmaktadır." (Ömer Zülfü Livaneli'nin Feyzullah Çınar'ın Pir Sultan Abdal: Yeryüzü Şarkısı plağına yazdığı tanıtma yazısından)

"Feyzullah Çınar'ın halk müziğinin icrası olarak çok belirgin bir özelliği daha vardır: Çağlardan bu yana süzülüp gelen ve türlü değişikliklerle karışımıza çıkan türküler, Anadolu toprağı üstünde yaşamış çeşitli kültürlerin ve halkların yaşamlarını, acılarını, sevinçlerini, umutlarını dillendirmekte ve bu yaşama ait kimi zaman çok belirgin, kimi zaman ise bir an sezilip de yakalanamayan ürpertici izlenimler taşımaktadır. Özellikle 'aşık müziği' dediğimiz tür, olduğu gibi halkın yaşamını yansıtmaktadır. Fantezi bir müzik değildir. Nasıl halkımızda yiğitlik ve başkaldırma ile ezilmişlik içiçe yaşamakta ise, türkülerde de yanıp yıkılma ve meydan okuma

havası içiçedir. Türkülerin aslı böyle iken söyleyiş biçiminin de bu iki özelliği içermesi beklenir. Ne var ki, bugüne dek kimi sanatçılar (ki çoğu) halkın ezik, acındıran yanını ele alıp, onu iyice abartmış ve kendi müziklerine temel almışlardır." (agy)

Halkımızın türkülerine yansıyan bu iki özelliğini bir sentezde birleştirebilen bir sanatçıdır Feyzullah Çınar. Onun türkülerini söyleyişinde "hem Anadolu insanının yürek yakıcı lirizmi, hem de erkekçe tok bir meydan okuma havası kaynaşmış, bir bütün oluşturmuştur. Bu büyük başarının nedenini ben şunda görüyorum: Feyzul-

lah Çınar köklü bir gelenekten gelen, Yaşar Kemal'in deyişiyle 'bin yıldır saz çalan' bir sanatçıdır. İşte tam anlamıyla sahip çıktığı bu kültür mirasını, çağdaş öğretiyle birleştirme olanağı bulmuş, sağlam tekniği ve büyük müzik yeteneğiyle bu türkülerini yorumlamış ve yeni senteze ulaşmıştır. Yabancılaşmış olan bir biçimi tekrar yabancılaştırarak türkülerin aslını, kaynaktaki özünü yakalamıştır." (agy) Sürekli araştırma, okuma ve derleme çabasında olmuştur.

Dedelik kurumunun bozulmasını gören ve yalnızca hakullah al-

mak için Dedelik yapıp halka birşey vermeyenlere karşı olan, buna karşılık tüm Türkiye çapında taliplerine aktif Dedelik yapan Feyzullah Çınar, "kökleri çok derinlerde olan bir çınar ve sanatının büyüklüğü yanında, işlevi de büyük olan bir sanatçıdır." (agy)

Anadolu'da Alevi kitle başta olmak üzere tüm halkın bağrına bastığı, Batı'nın ise birçok Türk müzisyeninin ulaşamadığı bir ilgi ve coşkunlukla selamladığı, Fransa'da Strasbourg Üniversitesi'nin adına kürsü açtığı bu büyük sanatçıyı ne yazık ki "aydın" çevremiz yeteri kadar tanınamakta ve sahip çıkmamaktadır.

Alevi halkın gerçek konumunu, Aleviliği tanımayanlar genelde halk içinde yetişmiş bu değerli müzik ustalarını küçümsemiş ve onlara hakettikleri yeri hiçbir zaman vermemiştir.

Feyzullah Çınar da, Aleviliği anlayamayan aydın çevreden yeterli ilgiyi görmediği gibi, Alevi ozanlarının türkülerini derlediği ve söylediği için birçok kez tutuklanmış, cezaevine atılmıştır. Birçok cezaevinde kalmış, fakat Alevi türkülerini derlemekten, söylemekten vazgeçmemiştir.

Ankara'da Yılmaz Güney ile cezaevinde beraber yatmış, onunla dostluk kurmuştur. Onun için okuduğu "Yılmaz Yılmaz" adlı parçadan dolayı da tutuklanmıştır. Ankara Kurtuluş'ta oturduğu dönemde evi birçok kez faşistler tarafından basılmış ve kurşunlanmıştır. 12 Eylül'den sonra da pasaportu elinden alınmıştır.

Bu büyük Alevi sanatçısını, 24/25 Ekim 1983'te yitirdik. Ölümünden sonra çalışmaları, derlemeleri ve kendi ses bantlarından olan arşivi, sanatçının ikinci eşi tarafından değerlendirilmesi için ozanın yakın dostu olan araştırmacı yazar Fikret Otyam'a verilmiştir. Bugün de bunlar Fikret Otyam'dadır.

Ölümünden 6 yıl sonra, 1989 yılında Mamak Belediyesi Doç.Dr. Metin Yurdanur'a bir Feyzullah Çınar heykeli yaptırmış, bir de sanatçının adına park açılmıştır.

1990 yılından beri her yıl bu parkta, yaşamı boyunca Alevi müziğinin kavgasını veren ozanın ölüm yıldönümü olan 25 Ekim'de bir "Halk Ozanları Şenliği" düzenlenmektedir. ●

Feyzullah Çınar'ı andık

Ünlü halk ozanı Feyzullah Çınar, ölümünün 9.yılında, adıyla anılan parkta heykeli başında anıldı.

Mamak Tuzluca'yı'da yapılan anma töreninde Feyzullah Çınar'ın sanatçı kişiliği anlatıldı, Hüseyin Gazi Metin, Ali Kızıltuğ, Süleyman Özkan türkü ve deyişler söylediler. Mamak Belediyesi Halk Oyunları Ekibi'nin sergilediği halk oyunlarının ardından halk ozanı İsmail Kaya eşliğinde Pir Sultan Abdal Kültür derneği ekibi semah gösterileri yaptı. Çağdaş Halk Ozanları Kültür Derneği başkanı Aşık Mahsuni Şerif,

Feyzullah Çınar'ı anlatan kısa bir konuşma yaptı.

Mamak belediye başkan yardımcısı Cevdet Duranoğlu Feyzullah Çınar'ın aynı zamanda bir belediye işçisi olduğunu hatırlatarak, "bu değerli halk ozanı bir park köşesinde öldüğünde cebinde sadece iki ekmek parası vardı, Mamak Belediyesi olarak Paris'te bir üniversitede kürsüsü olan bu değerli ozanın bir park ve heykel yaptırarak, imkanlarımız el verse de Nazım Hikmet'ler Ahmet Arif'ler için de heykeller, parklar yapabilirsek" dedi.

Gürkan Gür, Ankara

‘Ben Dersimli Rızoyum...’

MERCAN KÖKLÜ

Anadolu halk hareketleri tarihi, halk yığınlarının egemen sınıfa karşı öyle mücadeleleri, özveri-leri, kahramanlıkları ile örüldür ve öyle halk önderleri, kahramanlar çıkarmıştır ki, egemen sınıf bunların anımsanmasından, adlarının söylenmesinden bile rahatsızlık duyar. Bu yüzden, günümüzün en liberal, en “kapsamlı” ansiklopedilerinde bile, tarihin belli dönemleri ve belli halk önderleri hakkında ayrıntılı bilgi bulamazsınız, adları çoğu kez fihristte bile yer almaz. Onlar halkın gönlünde, kavgasında yaşarlar.

İşte, 1937-38 Dersim katliamı böyle bir dönem, ve Osmanlı’dan devraldığı planları uygulamaya sokan cumhuriyet hükümetine dillere destan bir direniş gösteren *Alevi Dersim*’in Seyit Rıza’sı, böyle bir halk önderidir.

Seksendört yaşında öldüğü söylenen “Dersim Kartalı” Seyit Rıza, 1853 yılı dolaylarında doğmuş olmalıdır. Babası Seyit İbrahim, “ocak” sülalesindendi, seyit soyundan geldiğine inanılan Şeyh Hasan an aşiretindendi. Bu Kızılbaş aşiretinin ki Dersim aşiretlerinin hemen hemen tamamı Alevidir - *rehberi* idi. Oğlu Rıza’yı Alevi Dersim’in bilgi, kültür ve gelenekleri ile yetiştirmişti.

Seyit Rıza, gençlik yıllarından itibaren, Osmanlı’nın Dersim’i “ehlileştirme”, “hizaya sokma” girişimlerine tanık oldu. (1875, 1877-78, 1892, 1893-1905, 1907, 1908, 1909, 1911, 1914, 1916) Ahmet Muhtar, Samih, Zeki, Neşet Paşa’ların, Hamidiye Alayları’nın, Galatalı Şevket bey’lerin,.. Dersim’i kandırmaya yönelik entrikalarını, giderek “tedip” (harben cezalandırma), katliam girişimlerini yaşadı. Osmanlı ordusunun, Hamidiye alaylarının katliamından Alevi Dersim’e kaçan Ermenilerin “bahtına sığındım” çıkışlarını duydu. Cıbranlı Miralay Halit (Şafi-Nakşibendi Şeyh Sait’in kayınbiraderi) komutasındaki Hamidiye süvari alayının Ovacık’a Osmanlı sancağını dikişini, belki de yüksek tepelerden acı içinde seyretti. Osmanlı-Rus savaşının, 1.Dünya Savaşı’nın Dersim halkı üzerindeki kahredici etkilerini gözlemledi.

Osmanlı, Alevilere kan kusturan şeriat düzeniyle birlikte yıkıldı gitti, ama Alevi Dersim’in ta 1500’lerden beri süren kavgası bitmedi. Mustafa Kemal Erzurum kongresinden sonra Sivas’a giderken, bölgenin hakimi olan Alevi Dersim aşiretleri ona bir anlamda “güvenlikli geçiş” olanağı sağlamışlardı. Laiklik vaadi, şeriatın karanlığına 400 yıl direnen Dersim’i umutlandırmıştı.

Ancak cumhuriyet hükümeti bu umudu çabuk söndürdü. 1921’de TBMM’nin görevlendirdiği Topal Osman’ların, Nurettin Paşa’ların Alevi Koçgiri aşiretine karşı giriştiği katliam, o meclisi bile ayağa kaldırdı. Onu izleyen 1926 Koçan, 1930 Pülümür hareketleri, gelecek bü-

yük katliamın habercisiydi.

Cumhuriyetin burjuvazisi, Osmanlı’dan devraldığı “Dersim’deki sistemi ortadan kaldırma” amacını, 1921’lerden itibaren bölgeyi dört bir

yandan adım adım kuşatarak uygulamaya geçirmekteydi. Devletin neyi hedeflediğini gören Seyit Rıza, bir yandan özden ödün vermeden rejimle bir uzlaşma sağlamaya, öte yandan da olası bir

Seyit Rıza

OZAN ÖNCÜ

- Hep şafakta gelir ölüm
Kara bir leke gibi
Gökyüzünde kalır, gitmez -

Bulutlar yer değiştirmede,
Elazığ’ın buğday meydanına
İnerken yıldız aydınlığı
Sessizce idam sehpaları kurulmada!

- “Devrilen testi, dökülen suyuş!”
Namlular terkedilmişliğin utancında
soğumaya durmuş

Ve dağlar yorulmuştur,
Duasızdır nehirler, taşıyamaz kendini
Sevdasında bıçak yarası -

Seyit Rıza’yı getirdiler
Kızıl Kilise’den sökölümüş
Ulu çınar ağaçları gibiydi
“Namaz kılacak mısın?” dediler
Yanında böcek gibi kalan
Görevlilerin gözlerine baktı,
Gülümsedi, “hayır” dedi

(Sonradan İhsan Sabri Çağlayangil;
“Gözlerine bakamadım, korktum
“Titredim, başımı çevirdim
“Ben böyle cesur adam görmedim”
diyecektir)

Dimdik yürüdü,
celladı omzuyla itti
Sandalyeye çıktı
Boynunu ilmiğe geçirdi
Geriye doğru atıp başını
İlmikten kurtardı sakalını

- Cemselerin ışığında
Ulu çınarın gölgesi
Dersim dağlarına vuruyordu -

Son bir nefes aldı Seyit Rıza
Ve haykırdı:
“Şerefsiz devlet, yalancı devlet
zulumdur işkencedir, ayıptır”
Tepti sandalyeyi ayağıyla,
kendini boşluğa bıraktı!

Soğuk bir rüzgar esiyordu
Ve Seyit Rıza’nın uzun sakalı
Göğsünde inatçı bir bayrak gibi
Dalgalanıyordu

- Korkularını azaltmak için
oracıkta yakıtlar cesedini -

Elazığ garında,
kör makasa çekilmiş özel trende
haber bekliyordu biri!

(Ozanın Seyit Rıza ve Ötekiler adlı uzun şiirinden alınmıştır)

sıcak çatışmaya karşı Dersim’in dağınık aşiretlerini biraraya getirmeye çabaladı. Ama çabaları, gelen saldırıyı bertaraf edemedi. Dersim katliamı resmen Mart 1937’de başladı.

Yukarı Abbasan aşiretinin reisi, Dersim halkının bölgeyi karış karış savunduğu bu süreçte Alişir, Şahin gibi en değerli komutanlarının ihanete kurban gidişini, aile ve aşiret üyelerinin topluca öldürülmelerini yaşadı. Alevi Dersim tarihinin bu en kahraman ve en trajik döneminin tanığı oldu. Belki aşiretlerin dayatmasıyla, belki de “canıma karşılık Dersimlilerin hayatını bağışlarlar” ümidi ile düzlüğe indi, 5 Eylül 1937’de Erzincan tarafında askerlerin eline geçti.

Malatya Emniyet Müdürü İhsan Sabri’nin (Çağlayangil) nezaret ettiği bir ekipçe Elazığ’da “yargılanan” Seyit Rıza, suçlu(!) bulundu. Hakkında idam kararı *önceden* verilmişti. “İşi” Atatürk’ün Elazığ’a geleceği günden önce “bitirmek” için hızlı çalışan ekip, “Dersim Kartalı”nı 15 Kasım 1937 sabahı, oğlu Hüseyin ve öteki Dersimli kahramanlarla birlikte astı.

84 yaşındaki onurlu savaşçı, ipi boynuna kendisi geçirdi, “evladı Kerbelayih, bı hatayih, ayıptır, zulümdür, cinayettir” sözlerini haykırdı ve idam sehpasını kendi ayağıyla devirdi. Ölümü bile bir meydan okumaydı. Seyit Rıza’yı asanlar, ölüsünü gömemediler, kaçırmadılar, *yaktılar*. Küllerini suya, havaya serptiler. Ve Dersim katliamı, 1938 sonuna kadar resmen devam etti.

Dersim, Şah İsmail’in 1500 yılında cem topladığı Saru Kaya yaylasından Munzurbaba dağına, Nur Ali Halife’nin 1515’de şehit düştüğü Ovacık Tekir yaylağından Kırklar dağına, Sarı Saltık tepesine dek Türkmen-Zaza-Kürt Kızılbaş halkların Sünni Osmanlı’yı *tam 400 yıl* kapıdan içeriye sokmadığı bir Alevi kalesiydi. “Ben sokakları temizledim, siz de yüreklerinizi temizleyin” diyen Kızılbaş kocası Süpürgeç Baba’yı örnek almış insanlar diyarıydı. Bugün de, Seyit Rıza’nın ünlü komutanı Koçgirili Alişir’in deyişindeki gibi:

Arsanlar yurdudur tilkiler girmez
Gerçekler sınırdır akıllar ermez
Evliyalar gülüdür zalimler dermez
Ona bağlıdır yolu Dersimin

Dersim, Anadolu’nun demokratik savaşım geleneğinin bir doruk noktası, onurla andığımız bir anıttır. Her karış toprağında bir mezar, ziyaret yeri vardır. Ve Seyit Rıza’nın mezarını merak edenlere, Ağdat köyünün yaslandığı Tujikbaba dağında esen yel şöyle haykırır:

“Ben Dersimli Rızoyum. Dersim’de her meşe altında ve her dağ başında birçok Rızalar vardır. Hangi Seyit Rıza’yı soruyorsunuz...”

Dersim Kartalı’nı sevgi ve saygıyla anıyoruz. ●

SBKP'yi ve Sovyetler Birliği'ni yen

SBKP Merkez Komitesi üyesi *C.Nikolayef* in,
10 Ekim 1992 tarihinde Moskova'da toplanan
SBKP 20.Tüm Ülke Konferansı'na sunduğu raporun
bir bölümünün resmi olmayan çevirisini yayınlıyoruz

S BKP'nin 20.Konferansı alışlagelmedik koşullarda toplanıyor. Tek ve güçlü Parti yıkıma uğradı ve yalnızca az bir yöneticiyi toparlayan küçük parti ve hareketlere bölünmektedir. Çok sayıda ortalama komünist ise ülkenin siyasal yaşamında aktif rol almıyor. Bunun en sık rastlanan, en büyük ağırlık taşıyan açıklamalarından biri, tek ve birlik liderliğin olmamasıdır. Bir başka açıklama ise, onların (ortalama komünistlerin-Kavga) yalnızca o Parti'nin, üyelik kartlarını aldıkları 'Tek Parti'nin üyesi olmak istedikleridir. Üyelik kartlarını uzun süredir tutuyor, kartlarından ayrılmak istemiyorlar. *Komünistler Partileri'ne inanıyor ve onun canlanmasını bekliyorlar.*

Bu Parti yeni bir parti değil, V.İ.Lenin tarafından yaratılmış ve bugünlerde çok sayıda nedenden ötürü yenilgiye uğramış olan Parti'dir. Bu nedenleri anlamak ve yerli yerine oturtmak çok gereklidir.

SBKP'nin yenilgisinin kısa anlatımı, *Pravda*'da ve haftalık *Glasnost*'da "Sosyalizm ve Komünist Birlik İçin" başlığı altında yayınlanan Program Deklarasyonu'nda yazılmıştır. Bunun yanında, bilmeniz ki SBKP yaşamaktadır, canlıdır, ama ağır hastadır. Yeterince iyi işleyemeyen bir organizma oluşu yalnızca hastalığından değil, gerçekte, doktor yerine gardiyan kullanılmasıdır. Onu yatağa bağlayıp bütün ilaçları da alıp götürdüler. Bu nedenle, emekçi halkın çıkarlarını korumaya yetenekli olan bu büyük siyasal partiyi ayakları üzerine kaldırmak ve ona tüm eski gücünü kazandırmak için, büyük bir güçle yüklenmek, inisiyatif ele almak ve başı çekmek gereklidir.

Bugün SBKP'yi oluşturma'nın en önemli aşaması, onu canlandırma yönünde hareket geçme kararıdır. Bu noktada iki görüş var ve her ikisinin de üstünlükleri ve zayıflıkları bulunuyor.

Birinci görüş, Anayasa Mahkemesi'nin kararını beklemek ve ondan sonra, eğer izin verirse, çalışmaya başlamaktır. Bunun anlamı: SBKP boyun eğdiğini gösterecek.

Bu görüş iki kesimden, partinin bazı eski yöneticileriyle yeni oluşumların bazı liderlerinden kaynaklanıyor. Bunların ileri sürdükleri en yaygın tez, birincil dikkati Anayasa Mahkemesi'ndeki sorguya verdikleridir (bu, her tür itaatsizliğin mahkemenin bu konuda olumsuz karar vermesine neden olabileceği ve bu durumda çeşitli baskıların da kullanılabileceği anlamına geliyor). Bunlar aynı tezi, bir başka durumda daha, ama bu kez (komünistlerin itaatsizliği yüzünden) varolan partilerin kapatılacağı görüşünü gerekçelendirmede kullanıyorlar. Bu tezleri tartarken dürüst ve açık olmalıyız. Burada gerçek bir tehlike var. Bunu dikkate almamaya hakkımız yoktur.

Madalyonun bir de öteki yüzü var. Biz anayasa karşıtı tutumlara itaatimizi gösterirken, onlar özgürlüğü, ülkeyi ve yaşama hakkını halkımızın elinden aldılar. Zaten zengin olmadığımız çok doğru, ama fakir de değildik. Oysa şimdi çok sayıda insan *mutlak olarak* yoksullaştı, dilenmek durumunda kaldı. Kimisi yaşam sahnesinden erken emekli oldu ve yaşamını yitirdi...

Eğer bir mucize gerçekleşse, rüyalar gerçek olsa ve Anayasa Mahkemesi devlet başkanının kararnameini iptal etse, bugün yaptıklarımızı aynen sürdüreceğiz, değil mi? Tam tersine, olumlu karar bekleyenlerin umutları gerçekleşirse, o zaman durum nasıl görünecek, ne olacak?

Bu durumda karşıtlarımız geneliyle şöyle diyorlar: "İşte tam o zaman, partiyi yeniden inşa etme çalışmasına başlarız." Ardından ekliyorlar: "Yeni bazı oluşumlar var. Öteki sosyalist partilerle yanyana gelmenin ve ortak eylemler planlamanın yollarını ararız. Bu eylemler içinde de birlik sorununu getiririz." Ancak bunlar, neyin çevresinde, ne zaman ve kiminle birleşeceklerini ve nasıl bir parti yaratacaklarını söylemiyorlar.

Bir Komünist Partisi örgütünün aktif üyelerinin Moskova Konferansı'nda, Rusya Komünistlerinin Partisi'nin (RPK) liderlerinden biri, örneğin 1993 sonuna kadar zaman verdi. Öğrenmek istiyoruz: Rusya Federasyonu devlet başkanının hükümeti, bir yılda, Büyük Anayurt Savaşı'yla karşılaştırıldığında Savaş'ın bu "demokratik" reformlardan daha az ciddi kayıplarla sonuçlandığını söyleyebileceğimiz ölçüde bir "başarı" ve "ilerleme" sağlamışken, komünistlerimizin bir yıl daha bekleyip, Rusya'nın nasıl yıkıma uğratıldığını ve halkımızın nasıl yaşamını yitirdiğini seyretmeleri olanaklı mıdır?

Ne yazık ki bazı yeni partilerin liderleri general apoletlerine alıştılar ve SBKP'yi yeniden oluşturmaya istemediler. Ancak ortalama komünistler, güçlü, tek ve bölünmez Komünist Partisi'ni canlandırmanın gerekliliğini anlıyorlar. SBKP'nin birçok bölgesel konferansı, RKRK'nin, SPT'nin, Tüm Birlik Komünist Partisi (Bolşevik)'in yerel örgütlerinin aktif ve tam inisiyatifli katılımıyla gerçekleşti. SBKP'de ve Kom-somol'da oluşan Komünistler Birliği, Bolşevik Platform gibi gruplaşmalar, SBKP'nin canlandırılması mücadelesine en başından katıldılar.

SBKP'nin hemen canlandırılmasından yana olan görüş açısından şu tezi ileri sürebiliriz: Devlet başkanının kararnameleri komünist faaliyeti soruşturmaya uğratmıyor. Çeşitli komünist partilerin kayıtlı olması bunu kanıtıyor. Yasaklı olan bazı eski parti yapıları var. Zaten bunlar da, uzun süredir böyle bir karar bekliyormuşçasına yere seriliverdiler. Herkesin sinirine dokunan parti SBKP'dir. "Neden" sorusunu yanıtlamaya çalışalım.

nu yanıtlamaya çalışalım.

Bir kez, SBKP, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği (SSCB) denen devleti şahsında temsil ediyor. Belovezkaya Pusya'daki "üçlü" gerçekten anayasa-karşıtı bir karar aldı. Bu partinin sürekli adını duyma çilesini neden çeksinler?

SBKP, yalnızca adıyla bile, hem yönetimde olan, hem de suç işlemiş olan bayların ikiyüzlülüğünü hatırlatıyor. Ve herkesin sinirine dokunuyor. Bu nedendir ki, şimdi bağımsız olan bazı cumhuriyetler, tek partinin liderliğini yasaklayan özel yasalar çıkardılar.

İkincisi, bize bazen Parti'nin adını değiştirmenin çok gerekli olduğunu düşündürtenler var. "Bu durumda," diyorlar, "bütün sorunlar çözülür ve Parti halkın önünde utanç duymaktan kurtulur". Milyonlarca komünist kendisinden utanç duymuyor. Bunun için herhangi bir neden yok. Onlar halkın ayrılmaz parçasıdır ve hiçbir zaman ihanet de etmemişlerdir.

SBKP'nin canlandırılmasını olanaksız kılmak için ellerinden geleni yapan düş-

manlarımızın sürekli rahatsızlıklarının bir önemli nedeni daha var: Parti'nin malları sorunu. Bu malları partinin kendisinin edindiği gerçeği de, bu mallara el koymanın yasadışı olduğu gerçeği de ortada duruyor ve duracaktır. ABD'de, McCarthy döneminde bile kimse komünistlerin mallarına el koymaya kalkışmadı. Özel mülkiyet Amerika için kutsaldır. Bizim ülkemizde ise, hiçbir adalete dayanmayan kurallarla, SBKP'ye ait malları alıp yağmaladılar. Bir de kalkmış, mülkiyet yasası çıkardıklarını tüm dünyaya kanıtlamaya çalışıyorlar. Gerçekten bu yasayı çıkardılar, ama hemen çiğnediler ve şimdi işin içinden nasıl çıkacaklarını bilemiyorlar. Komünistlerin, partinin adını değiştirmeye razı olarak onlara yardımcı olmalarını istiyorlar. Böyle yaparsak, mülkiyetin elden ele geçişi ve miras hakkı üzerine kuşku düşürmüştür.

SBKP'nin yeniden canlandırılması, bugünlerde yalnızca Parti sorununa değil, aynı zamanda tüm Devlet'e ilişkin en önemli sorundur. Geçen bir yıl bize çok

SBKP 20. TÜM ÜLKE KONFERANSI TOPLANDI

SBKP 20. Tüm Ülke Konferansı adına yapılan ve *Glasnost* gazetesinde yayınlanan Açıklama'nın resmi olmayan çevirisini aynen yayınlıyoruz

20.TÜM ÜLKE KONFERANSI, 10 Ekim'de, Moskova'da Proletarsky bölgesi Halk Delegeleri Sovyeti binasında toplandı.

Konferans'a, Rusya'nın 64 bölgesini de içermek üzere 13 Sovyet cumhuriyetinden, oy kullanma yetkisine sahip 298 delege katıldı. Delegelerin arasında SBKP Merkez Komitesi üyeleri, SBKP Merkez Kontrol Komisyonu üyeleri, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Komünist Partisi Merkez Komitesi üyeleri, Rusya Komünist İşçi Partisi'nden, Emekçilerin Sosyalist Partisi'nden, Rusya Komünistlerinin Partisi'nden, Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik)'den, komünizme yönelmiş öteki parti ve hareketlerden kesimler, SSCB'nin ve Rusya Federasyonu'nun halk delegeleri vardı.

Konferans delegeleri dikkatlerini en önemli iki sorun üzerine yoğunlaştırdılar. Birincisi, ülkede komünist hareketin bugün içinde bulunduğu duruma ve SBKP'yi yeniden oluşturma görevine ilişkindi. SBKP 20.Tüm Ülke Konferansı'nın Program Deklarasyonu'nun taslağı ise, ikinci önemli sorundu. SBKP MK üyesi ve Konferans Örgütlenme Komitesi (Org-Büro) başkanı C.Nikolayef ile, SBKP MK üyesi ve Org-Büro yöneticisi A.Prigarin, hazırladıkları raporları sundular.

Konferans boyunca görüşmelerde aşağıdaki kişiler söz aldılar:

Rusya Federasyonu halk delegesi J.Saenko, V.Vasilyeva (Saratov bölgesi), I.Lopatin (Letonya), L.Samarskaya (Sverdlovsk bölgesi), SBKP MK üyesi V.Jivoronski (Donetsk bölgesi), V.Romanof (Samara bölgesi),

S.Çernyahovski (Moskova), A.Usof (Amur bölgesi), A.Asabin (Estonya), A.Saliş (Tataristan), A.Amanof (Türkmenistan), O.Gratçof (Kiev), C.Rodin (Brest bölgesi), SBKP MK üyesi V.Kalaşnikof (Leningrad), S.Terekhof (Moskova), T.Habarova (Moskova), T.Judima (Arhangelsk bölgesi), T.Dolgotof (Dağıstan), V.Zaretçni (Kırım), A.Ezerski (Moskova), V.Malinof (Çuvaşya), V.İljin (Kuzey Kazak bölgesi), E.Kozlof (Moskova), G.Terentyef (Leningrad), G.Jerebtçikof (Tula bölgesi), Litvanya KP'den bir temsilci.

SSCB Halk Delegeleri Kongresi Sürekli Prezidyumu başkanı S.Umalatova ve Brezilya ve Almanya komünist örgütlerinin bazı temsilcileri Konferans delegelerini selamladılar.

Konferans üyeleri çeşitli belgeleri kabul ettiler. Bunlar arasında "Sosyalizm İçin, Halkın Birliği İçin, Komünistlerin Birliği İçin" başlıklı Program Deklarasyonu, örgütlenme sorunları üzerine, SBKP davası hakkında kararlar vardı.

Delegeler, Konferans Örgütlenme Komitesi'nin üyelerine bazı ek yetkiler verdiler ve onları, SBKP 29.Kongresi'nin hazırlanması için gerekli pratik işleri yerine getirmekle görevlendirdiler. Delegeler ayrıca, SBKP Tüzüğü'nün yeniden yazımı ve yeni bir Parti Programı hazırlanması için çalışmalar başlanmasını kararlaştırdılar.

Konferans, SBKP Merkez Komitesi Plenumu'nun Haziran (1992) tarihinde aldığı, M.Gorbaçof'un Parti'yi ve devleti parçaladığı ve işçi sınıfının çıkarlarına ihanet ettiği için SBKP'den ihraç edilmesi kararını onayladı.

Konferans üyeleri adına, Honecker'e, A.Rubiks'e ve "Matrosskaya Tishina"daki siyasal mahpuslara dayanışma mektupları gönderildi. ●

Yeniden kurmak için

gösterdi ki, kapitalist yönelimli partiler arasında SSCB'yi yeniden oluşturma hedefini koyan yoktur. Sosyalist partiler de, sayıca azlıkları ve bölünmüşlükleri yüzünden, ülkede varolan duruma büyük bir etki yapabilecek konumda değiller. Geçen zaman net olarak kanıtladı ki, SSCB'yi yeniden canlandıracak kadar güçlü olamayacaklar. SBKP bile, eğer yalıtlanmış olursa bu etkiyi yapamaz. Dolayısıyla, bu kutsal amaca ulaşabilmek için, baş görev yalnızca tüm komünist parti ve hareketleri tek bir partide birleştirmek değil, aynı zamanda tüm yurtsever hareketleri de o partinin yanına kazanmaktır. Doğal olarak, "yurtsever" derken milliyetçi ve pro-faşist örgütleri içine katmıyorum.

"Demokratik" denen basın, son günlere kadar, SBKP kendinden o kadar çok şey verdi ki kendini temize çıkarma fırsatı asla olamaz, görüşünü işliyordu. Gerçekte ise, SBKP yenileniyor. Duraklama ve kendini beğenmişlik yıllarında onun gövdesine yapışmış tüm yara kabukları, asalak ve parazitler dökülmeye başlıyor. Partinin başına gelenler bir trajedi idi ama aynı zamanda arınmadır. Kendisinin düzeltmediği şeyleri hayat düzeltti. Pislikler su üstüne çıktı. Derindeki güçleri uyandırmamız ve onların derinlerde ölüp gitmelerine izin vermememiz gerek. Suyun derinliklerindeki güçler arasında yeni liderler, yaratıcılar, yurtseverler, yani anayurtları onlar için boş bir sözcük olmayanlar var.

Şimdiki birçok ulusal yurtsever hareketin ve sendikaların liderleri, hem anayurtlarının ve Rusya denen tek devletin savunuculuğunu yapma, hem de komünistleri yadsıma ve onlara "sizinle aynı yolda yürümüyünüz" deme yanlışını yapıyorlar. Bu, yalnızca bir yanlış değil, ama altında dar, bencil çıkarlar yatan, bilinçli bir tutum olabilir. Eğer halkın çıkarlarını düşünüyorsanız, emekçi halkın en aktif ve örgütlü parçasını desteklemeyi reddetmek olanaksızdır, çünkü komünist hareket gerçekte yurtseverlerin ve anayurtlarını savunanların hareketidir.

SBKP'nin fikirleri, sağ ve sol muhalefetin Birlik'i dağıtmama ve gücünü yeniden sağlama amaçlarıyla uyum içindedir.

SBKP, güçlerin merkezindedir. Çünkü yine eskisi gibi siyasal yaşamın odağıdır, çünkü eylem partisidir, planlar yaratan ve gerçekleştiren partidir, yaratıcıların ve örgütçülerin partisidir.

Konferans'ımız, "yenilenmiş SBKP'nin canlandırılması" ana görevi üzerine karar almak durumundadır. SBKP'nin Haziran 1992 Merkez Komitesi Plenum toplantısı kararıyla oluşturulan ve en inisiyatifli komünistleri kapsayan MK üyeleri gurubu, Örgütlenme Komitesi, bu önemli amaç doğrultusunda yapılabilecek herşeyi yapmaya çalışmıştır. Yapılmış işi yargılayacak olan delegelerdir. Eleştirilerinizi, görüş ve önerilerinizi gocunmadan dinleyeceğiz...

Ancak, kof umutlar beslemeyelim. Bu yalnızca ilk adımdı. Önümüzde, Parti'nin her türlü çalışmasını örgütlemek gibi büyük bir iş var. Bu işi yaparken, doğal olarak çatışma va anlayışsızlık gibi herşeyle karşılaşacağız. Ama hepimizin tek amacı

var: SBKP ve Sovyetler Birliği. Bu ana görev dışında herşey geçicidir. Ve aramızda yoldaşlık duygusu, karşılıklı yardımlaşma duygusu olmalıdır. Hareketimizi ilk aşamanın ötesine ancak böyle güçlü duygularla götürebiliriz.

Konferansımız yeterince hızlı geçecektir. Yoldaşlarımdan ideolojik anlaşmazlıkları, teorik atışmaları - yeterince önemli olduğunu düşünseler bile - olabilen en az ölçüde öne getirmelerini rica ediyorum. Bu tartışmalar üzerinde karar sonradan, birkaç ay sonra gelecek. Teoriyi toplumsal gelişmenin yeni süreçleriyle uyuşturmaya yönelik ciddi entellektüel çalışmayı bir kenarda tutalım istiyoruz. Şimdi ana, en önemli şey komünist güçleri konsolide etmek ve her düzeyde Parti örgütlerini yeniden kurmak için pratik çalışmalarını hızlandırmaktır. Lenin'in, "ileriye doğru atılan her pratik adımın bir düzine programdan daha önemli olduğu" sözlerini hatırlayınız. Bu zor koşullarda, tüm amacımızın en başta pratik çalışmaya yoğunlaşmak olması gerekir.

Partinin yerel temel örgütlerinin yeniden kurulmasına çok dikkat etmemiz gerekli, çünkü onlar partinin temel taşıdır. Ülkemizin her yanında, inançlarını ve parti üyelik kartlarını koruyan ama aynı zamanda partinin temel örgütlerine katılmayan, hiç kesenen ödemeyen birçok komünistin bulunmakta oluşunu kabul etmek güç. Yerel örgütleri yenilemek gerekiyor. Komünistler bunu kendileri yapabilirler, çünkü bir temel örgütü yenilemek için 3 kişi yeterlidir.

Temel örgütlerinin yaygınlaştırılması, Parti'nin tüm üyelerinin çalışmalarını arttırmak ve SBKP'nin maddi-teknik temelini yeniden yaratmak için çok önemlidir. Ama SBKP'nin, partili olmayanlarla, işçi sınıfıyla, köylülük ve çalışan intelligentsiya ile kopmuş ilişkilerinin (yeniden kurulup) pekiştirilmesi çok daha önemlidir. Lenin'in SBKP'sinin eyleminin özü, çalışanların çıkarlarının savunulmasıdır, ve Parti'nin tüm gücü geniş halk yığınlarıyla olan bağıdır. Bu, başarımızın tek garantisi, ülkenin yeniden canlanmasının, kriz ve dağınlığın ilerleme ve istikrara dönüşünün, ekonomik verimliliğin toplumsal adaletin zaferine yardımcı olduğu bir toplumun kurulmasının bir ana önkoşuludur.

Her bölge ve cumhuriyette birbiriyle yakın ilişkide olan aktif ve süreklilik kazanmış örgütler kurulması ve bunların örgütsel çalışmanın yeni biçimlerine asimile olmaları ana ve en önemli görevdir. Yenilenmiş SBKP'de ana öge olacağı için bu konuyu en kısa sürede karara bağlamak gereklidir.

Bağımsız devlet durumuna gelmiş cumhuriyetlerdeki komünistlerin durumu konusu, özel bir sorudur. Buralardaki komünistlerin, kendi yerel koşullarını ve ortamı dikkate alarak, kendi partilerinin yeniden canlandırılması sorunları üstüne karar alabileceklerini düşünüyorum. Ama onlarla sürekli ilişki içinde olmak ve karşılıklı etkinliklerin eşgüdümünü sağlamak üzere özel bir organ yaratılması gerekiyor. ●

TKP'DEN SBKP'YE MESAJ

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Sovyetler Birliği Komünist Partisi 20. Tüm Ülke Konferansı'na gönderdiği ve dergimize ulaşan bu mesajı aynen yayınıyoruz

Sovyetler Birliği Komünist Partisi 20. Tüm Ülke Konferansı Divan Başkanlığı'na

DEĞERLİ YOLDAŞLAR,

1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin dünyaya yaydığı devrimci dalgalar içinde 10 Eylül 1920'de kurulan Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi olarak, sizleri en derin yoldaşlık duygularıyla selamlıyor, SBKP'nin 20. Tüm Ülke Konferansı'na en sıcak kutlama ve başarı dilekelerimizi iletiyoruz.

Dünya işçi sınıfı bugün çok zor bir dönemden geçiyor. Son birkaç yılın gelişmeleri, bunun en çarpıcı göstergesidir. Sosyalist sistem çöktü, dünya komünist hareketi çözüldü, Sovyetler Birliği'nde siyasal karşı-devrim oldu.

Sovyetler'de karşı-devrimin çok ağır sonuçları var. Dünya komünistlerinin büyük bir sevgi beslediği, gözbebeği gibi koruduğu, dünya devrimci merkezi Sovyetler Birliği dağıldı. Ekim Devrimi'ni gerçekleştiren, Alman faşizmini ininde geberten Sovyetler Birliği Komünist Partisi, yasadışı ilan edildi.

Karşı-devrimin Sovyet halklarına getirdiği maddi-moral yıkım korkunçtur. Pahalılık, işsizlik, 74 yılın toplumsal kazanımlarının ve moral değerlerinin ayaklar altına alınması, çürüme hızla yaygınlaşmaktadır.

Bu gelişmeler dünya komünistlerini, Türkiye komünistlerini derin acıya boğmuştur, boğmaktadır.

Bu ortamda, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 20. Tüm Ülke Konferansı'nın toplanmakta oluşu büyük sevinç kaynağı olmuştur. Konferansızın örgütlenmesine emeği geçmiş, toplantıya katılan tüm yoldaşlarımızı kutlarız.

DEĞERLİ YOLDAŞLAR,

Eski SSCB'nin halklarının çoğunluğu kesinlikle ve açıkça kapitalizme karşıdır. Ancak, bugün ülkede, onların istek ve özelemlerine aykırı olarak, yalnızca kapitalizm değil, enflasyon, işsizlik, yoksulluk vb. illetleriyle birlikte onun en yüksek aşaması - devlet tekelci yapısıyla emperyalizm - yerleştiriliyor.

Bu, ülkenizdeki burjuvazinin gücünün değil, ama esas olarak partinin geçmiş hatalarının ve işçi sınıfının şimdiki örgütsüzlüğünün sonucudur.

Sokaktaki adam, işçiler, ülke SSCB iken varolanın "gelişmiş sosyalizmin tam ve sonul zaferi, vb." olmadığının bilincindedir. Onlar, geçmişteki yapıyı daha mütevazî biçimde tanımlayacak sağduyuya sahip oldukları gibi, aynı sistemin geçmişteki yanlışlardan ve aksaklıklardan arındırılmış olarak, halkın aktif, doğrudan ve kararlı katılımıyla sürdürülmesini isteyecek sağduyuya da sahiptirler. Onlar, eski sistemde *perestroyka* (yeniden yapılanma) ve gerçek *glasnost* (açıklık) istiyorlar.

Ama parti ne yaptı? Kendi hatalarını gerçek *perestroyka* ve *glasnost*'la düzeltceği yerde, bu kavramları kapitalizmin restorasyonuna, karşı-devrime kapıları açmanın kılıfı yaptı. Dahası, bu geri

dönüşü, bu karşı-devrimi, kendi yönetici kadrolarının - Yeltsin ve Gaidar gibi - çoğunluğu ile *kendisi* besledi. Halkta hayal kırıklığı ve güvensizliği o yarattı.

Yaşanılan, daha iyiye doğru sıçrama yapmaya hizmet edecek geçici bir durum olabilir. Ancak, varolan ortamda komünist güçler arasında anayasal illüzyonlar yaygındır. Milliyetçiliğe gereksiz ödünler verilmektedir. "Sovyet" terimi çoğu kez yerli yersiz kullanılmaktadır. Bir yanda hareketin bölünmüşlüğü ve dağınlıklığı sorunu varken, öte yanda da "federatif tipte parti"nin - bugünkü dağınlığa karşı geçici bir önlem olarak değil de - eylem birliği olmayan, çarpıtılmış bir "parti" kavramı olarak algılanmasının yaygınlığı, bir sorundur. Doğrular birçok parti tarafından bazı yönleriyle dile getirilirken, geçmişe ve bugüne yönelik bütünsel, bilimsel Marksist yaklaşım eksikliği çekilmektedir.

YOLDAŞLAR,

Bir yandan gelişmelerin düzgün teorik-bilimsel, yani Marksist değerlendirmesinin yapılmasının, bir yandan da komünist hareketin işçi sınıfı tabanıyla birliğinin sağlanmasının utkuya giden tek yol olduğu kanısındayız. Doğru teorik çözümleme olmadan devrimci bir hareket olamaz, ve varsa en doğru çözümleme bile işçi sınıfı tabanına oturmazsa ölü bir dogmaya dönüşür.

SBKP'nin yeniden canlandırılmasını büyük bir coşkuyla karşıladık. Gelecek komünizmdir. Marksizm denilen bilimsel teoriyi işçi sınıfının elinde gerçek bir silaha dönüştürdüğümüzde, halklarımızı o pırıl pırıl geleceğe *bizler* götüreceğiz. Partiniz için - ki o parti yalnızca size ait değildir, biz de ona gönlümüzü ve bilincimizi adadık - dileğimiz budur. O, Lenin'in partisiydi. Umarız yeniden Lenin'in partisi olur, dünyayı sarsar ve uluslararası işçi hareketine kaynaklık eder.

DEĞERLİ YOLDAŞLAR,

İçinde yaşadığımız dönem, geçmişten çok farklıdır. Yeni ve hızlı gelişmeler eski sorunlara yenilerini eklemekte, dünya işçi sınıfının bunlara çözüm getirme gereksinimi hızla büyümektedir. Sovyet yoldaşlarımız dahil hiç kimse için 1991 Ağustos öncesine geri dönüş olanaklı değildir. Tersine, Marksizmi kaynağından kavrayan, dünya işçi sınıfının pırıl pırıl ideolojisini yeniden günışığına çıkartan bir yaklaşımla, 1991 Ağustos öncesini aşmamız zorunludur.

Dünyanın ilk işçi devletini kuran, Marksizmin gücünü pratikte kanıtlayan Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 20. Tüm Ülke Konferansı'nı, Dünya Komünist Hareketi'ne yeni bir soluk aldıracak atılımlar gerçekleştirmesi dileğiyle selamlıyoruz.

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi! Yaşasın devrim ve sosyalizm savaşı-mı!

Yaşasın dünya işçi sınıfının pırıl pırıl ideolojisi Marksizm!

Yaşasın Sovyetler Birliği Komünist Partisi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
5 Ekim 1992*

‘Ortam çok hızlı değişebilir’

Kavga muhabirleri, eylül ayı içinde, Moskova’da yayınlanan Glasnost gazetesinin ofisinde, geçenlerde toplanan SBKP 20.Konferansı’nı hazırlayan komitenin yöneticilerinden, SBKP MK üyesi ve Komünistler Birliği’nin lideri Aleksiyeviç Prigarin ile görüştüler

Sovyetler Birliği ve SBKP’deki gelişmeleri tarihsel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz? Şimdiki toplumsal-ekonomik yapı ve devlet üzerine görüşleriniz nelerdir?

Bugün (ülkede), bütün özellikleriyle devrimci durum vardır. Alttakiler eskisi gibi yönetilmek istemiyorlar, üsttekiler de eskisi gibi yönetemiyorlar. Tabanda hoşnutsuzluk büyüyor.

Öte yandan, hükümet, hem bölgeler, hem kendisini eskiden destekleyen partiler açısından, toplumsal mevzileri birbiri ardı sıra kaybediyor. Gaidar hükümetinin yıkılmaya mahkum olduğu açık bir gerçektir. Görüşüme göre, yakın gelecekte bu ekip Volski ekibiyle değiştirilecek. Ama onlar da ülkenin sorunlarını çözemeyecekler.

Toplumsal yapıya gelince, her endüstri toplumu için tipik olduğu gibi, (Rusya’da da) işçi sınıfı, köylülük ve aydınlar var. Ancak bu grupların herbiri içinde çok hızlı bir kutuplaşma yürüyor. 30 bin ya da 50 bin ruble ücret alan bir işçi aristokrasisi doğuyor. Dış pazarlara üretim yapan, lüks ya da dayanıklı tüketim malları vb. üreten işletmelerdekiler hayatlarından memnun olabiliyor. Bu kesim pek geniş değil. Bunlar, üretim sürecinin çok önemli noktalarında oldukları için, hükümete ultimatom verebilen işletmelerin işçileri.

Aynı ayrışma süreci aydınlar arasında da yaşanıyor. Küçük bir “elit” kesim (en başta da yığinsal kültür alanında çalışanlar) ayrışırken, aydınların geniş kesimi son dönemde çok şey kaybetti. Yaratıcı aydınlar, artık Yeltsin’den memnun değil. Onların komünist partisinden uzaklaşmalarını sağlamak için kullanılan sloganlar sahte, pratikte boş çıktı.

Çok ciddi bir ayrışma da gençlik içinde yaşanıyor. Öğrenci gençlerin hemen tümü, sokaklarda birşeyler satmak, ya da spekülasyonluk, dolandırıcılık yapmak, suç işlemek durumunda kalıyorlar. Bazıları büyük paralar kazanabiliyorlar ve bugün anti-komünist güçlerin en aktif destekleyicisidirler...

Ergenlik dönemindeki ve daha küçük çocuklar için özellikle endişeliyiz. Çünkü

onlar sürekli “işadamlığı” ideolojisiyle boğuluyor. Artık oyunlarında ülkeyi kurtaran kahramanları, kozmonotları canlandırmıyor, bilim adamı olmuyor, “işadamlık” oynuyorlar. Hayat onlara öğretecek ki, bu sistem değişmeden kalsa da herkes işadamı olamaz. Ancak, eskiden aydınlarda olan insancıl ideallere sahip olamayacaklar. Trajedi burada.

Köylülüğe ilişkin değerlendirmeniz nedir?

Bu yıl, kolektif çiftlikler yeterince sağlam olduklarını gösterdiler. Yeltsin’in, kolektif çiftlikleri zorbalıkla dağıtmaya yönelik karamamesi tutmadı.

Köylülerin durumu çok karmaşık, çünkü yakıt gibi üretim aracı girdilerin fiyatları arttı, yine artıyor. Köylüler kırla kent arasında eşit değişim, ya da devlet desteği talep ettikleri zaman hiçbir şey elde edemiyorlar. Üstelik resmi propaganda, devlet desteğinin yokluğu karşısında ürettiklerinin fiyatlarını arttırmak zorunda kaldıkları için onları “halk düşmanı” gösteriyor.

Onlar da hoşnutsuz mu? Bu hoşnutsuzlukları devrimci durumun göstergeleri arasında sayılabilir mi?

Evet, tabii. Bir grup köylü 15 Eylül’de, Stariy Ploşid’deki hükümet binası önünde protesto gösterisi yaptılar ve bir daha, hem de daha büyük güçle geleceklerini söylediler.

Ülkede bugünün burjuva sınıfını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Benim görüşüme göre, bugün erkte deli bir *küçük-burjuvazi* var. Ulusal yurtsever hareketin bazı liderleri, komprador burjuvaziye karşı ulusal burjuvaziye destekliyorlar. Şimdi gerçek tehlike yabancı sermaye olarak görülüyor. Bence, bunların tersine, bugün ülke için *en tehlikeli* küçük-burjuvazidir. Bu geniş parazitler, sinekler şebekesi halkın gövdesine yapışmış durumdadır.

Yerli burjuvaziye gelince, trilyonlarca ruble ödeyerek Güney Afrika’da altın

madeni satın alan tekil zenginler olmakla birlikte, sayıları çok değildir, büyük mülk sahibi bir kesim *henüz oluşmamıştır*. Büyük burjuvazinin yakın gelecekte ciddi bir siyasal güç oluşturacağını düşünmüyorum. O, ekonomik kaynaklarıyla siyasal bağlaşıklarını destekleyecektir. Bugün de mevcut hükümeti destekliyor.

Bugünün ana siyasal gücü küçük-burjuvazidir. Çok sayıda gişe (dükkan-Kavga) ve aracı şirket sahibi var. Nüfusun büyük bir oranını oluşturmaları da, siyasal olarak en tehlikeli bunlardır. Örgütlü oldukları için değil, mülklerini ellerinde baltalarla, kanlarının son damlasına kadar savunacakları için. Gericiliğin en başta gelen güç kaynağını bunlar oluşturuyorlar. Bu, geçen yılki Ağustos olaylarında da kendini gösterdi. Bunlarla aydınların bir bölümü arasında geçici bir bağlaşıklık kurulmuştu.

Doğru anlıyorsam, bugünkü hükümet uluslararası burjuvazinin çıkarlarını temsil ediyor. Volski hükümet olursa hangi çıkarları temsil edecek?

Bugünkü hükümet, yalnızca uluslararası sermayenin *değil*, ulusal sermayenin de çıkarlarını temsil ediyor. Bu güçler Sovyet sisteminden, sosyalizmden kalan ne varsa yapmak için güçbirliği yapıyorlar.

Şu anda, Volski’nin ve onun “Endüstri Birliği”nin programını değerlendirmek çok zor, çünkü aralarında değişik kesimler var. Ama bunlar, daha deneyimli ve pratik yaklaşıma sahip insanlar. Çok iyi anlıyorlar ki, Gaidar’ın uyguladığı siyaset sürdürülürse toplumsal patlama getirecektir. Dolayısıyla aynı amaca daha dikkatli ve yavaş ulaşmaya çalışıyorlar. Ancak, Volski ile Gaidar’ın programları arasında objektif bir farklılık da var. Volski, devletin ekonomiye çok daha aktif karışmasını öngörüyor.

Volski’nin son sıralarda Rutskoy ve Trafkin ile oluşturduğu birlik (Grajdanski Sayuz), Yeltsin kampında bir kutuplaşmayı mı gösteriyor, yoksa karşı-devrimci kampın dış tekeli sermayeye karşı du-ran, ekonomide şok tedavisine karşı çıkan

ve kapitalizmin yeniden kuruluşunun “daha yavaş” gerçekleştirilmesini amaçlayan ayrı bir kutbu mu oluşturuyor?

Hem evet, hem hayır. Evet, çünkü bu gruplar arasında gerçek farklılıklar var ve gittikçe büyüyor. Hayır, çünkü Gaidar’ın yaptığı herşey Yeltsin’in seçtiği, karar verdiği adımlardır. Bu açıdan bakıldığında Volski’nin gurubunun oluşumu, Yeltsin’in hükümetinin toplumsal tabanının daralması demektir. Yani eğer Yeltsin Gaidar’ın istifasını isterse, bu onun için zorunlu bir ödün olacak. “Grajdanski Sayuz” Gaidar’a güvenmediğini belirtirken, Yeltsin’e güvensizliğini de dile getiriyor.

Bizi Komünistler Birliği ve SBKP 20. Ülke Konferansı’nın hazırlıkları, konferansın ana amacı, hazırlanan platform taslağının ana fikirleri hakkında da bilgilendirir misiniz?

Komünistler Birliği’nin (Sayuz Kommunistof) konumu, nisanda yapılan kongresinde, SBKP’nin canlandırılmasını desteklemek olarak belirlendi.

Bugünkü SBKP, sosyal demokrat eğilimden *kurtulduğu için* eski SBKP’den daha güçlü olacaktır. Öte yandan, ortak bir stratejik amaç ve parti disiplini çerçevesinde çeşitli ideolojik eğilimleri içinde barındıracaktır.

Bu temelde, Komünistler Birliği’nin nisan kongresi hem SBKP kongresinin hazırlıklarına aktif katılma kararı aldı, hem de kendi yönetimine, 29.Kongre’nin sonuçlarını değerlendirerek sonul kararı ona göre verme özgürlüğünü tanıdı.

Kararlarda, 29.Kongre’nin sonucuna göre çeşitli almasıklar belirtilmişti. Buna göre Komünistler Birliği ya kendini feshederek SBKP’ye katılabilir, ya - 29.Kongre’nin sonucu doyurucu olmazsa - Marksist Platform gibi, ayrı bir ideolojik eğilim olarak, kendini feshetmeden SBKP içinde yer alabilir, ya da, 29.Kongre tümüyle kabul edilemez bir sonuç verirse, SBKP’nin dışında kalabilir.

Şimdilik gelişmeler bizim açımızdan oldukça doyurucudur. "SBKP Platform Taslağı" Komünistler Birliği'nin konumuna çok yakındır.

Platform taslağının ana fikri ise, ülkeyi sosyalist gelişme yoluna döndürmek, SSCB'yi yeniden oluşturmak ve tabandan tepeye kadar - yeni yürütmenin tüm dikey yapısı dahil - *sovyet iktidarını yeniden kurmak* için (böyle olursa yürütme gücü tümüyle sovyet denetiminde olacaktır) mücadele amacıyla, SBKP'nin çalışmalarını canlandırmaktır.

"Sovyet iktidarının yeniden kurulması" siyasal bir devrim gerektirmiyor mu? Görüşüklerimiz arasında ilk kez sizden "devrimci durumun olduğu"nu duyduk. Bu nedenle de soruyoruz.

Sovyet iktidarının yeniden kurulması, sizin kastettiğiniz anlamıyla bir devrim *gerektirmez*. Anayasamıza göre bugün zaten sovyet iktidarı var. Bu nedenle, geçen yıl dayatılan "yürütme gücünün ayrı varlığının" yokedilmesi, devrim anlamına *gelmez* ve bu amaçla şiddet kullanmak da gerekmez. Sol blokun seçimlerde üstün gelmesi gereklidir. Sanıyorum asıl sormak istediğiniz, devrimci durumun varlığı ile anayasal yoldan çözüm bulmayı nasıl birleştireceğimizdir?

Bugün fiilen işleyen bir anayasa var mı ki?
Anayasa vardır. İşlememesi ayrı bir konu. İşlemeyen birçok yasa var.

Öte yandan, zaten bir parlamentoya dönüştürülmüş olan "Yüce Sovyet" in yamsıra Başkan'a bağlı merkezi, düşey bir yürütme sistemi kuruldu...

Klasik Marksizm güçler ayrımına karşıydı. Ama gerçekte, sovyet iktidarı altında bile bu işlemedi. Temsili organlar olarak sovyetler her zaman, gerçek yetkilere sahip yürütme komiteleri kurdular. Dolayısıyla dikey başkanlık sisteminin yok edilmesinden söz ederken, yürütmenin yürütme olarak kaldırılmasını değil, bu gücün sovyetlerin denetimine sokulmasını kastediyoruz.

Devrimci durumun başlıca belirtilerinden biri de "işçi sınıfının örgütlü eylemliliği"dir, sendikal ve de siyasal olarak. Sendikal hareketi ve öteki alanlardaki durumu nasıl görüyorsunuz?

Son sıralarda sendikalar hükümet karşısında daha sol, eleştirel bir konuma kaydılar. Bağımsız Sendikalar Federasyonu (BSF) ekim ayında yığın eylemlerine çağrı yapıyor.

Ancak işçi hareketi *bölünmüş* durumdadır. Hükümet çizgisinde, onu destekleyen ve işçi aristokrasisinin çıkarlarını temsil eden sendikalar var. En büyük sendikal örgüt BSF, ama o da birkaç yıl önce resmi sendikadan doğduğu için, kendisini komünist hareketten uzak tutuyor ve "siyasal

dışı" olduğunu ileri sürüyor. Ancak yaşam onu bu konumunu değiştirmeye zorluyor, yoksa bütün desteğini kaybedecek.

İşçi hareketinin komünistlerin liderliğinde olan bölümü henüz birbiriyle bütünleşmemiş, adalar biçimindedir. Moskova İşçi Sovyeti, Moskova Grev Komitesi var. Rusya'nın çeşitli yerlerinde işçi sovyetleri kurulacak. Ancak, komünist yönelimli işçi hareketi, embriyon değilse bile henüz *çocukluk* döneminde.

Ortam çok hızlı değişebilir. Tabandan güçlü bir basınç var. Halkın hoşnutsuzluğunun patlaması, hem yönetenler hem de yönetilenler için hep beklenmedik zamanlarda olur.

Bugün hem SBKP üzerinde bir yasak var ve Anayasa Mahkemesi'nde SBKP'yi hedef almış bir dava sürüyor, hem de SBKP adı altında çalışmalar yürütülüyor. Bu durumu nasıl açıklıyorsunuz? Sizce davanın sonucu ne olabilir?

SBKP üyeleri devlet başkanlığı kararnamelelerine karşı çıkmak durumundadırlar. Komünist hareketin SBKP çatısı altında yeniden canlandırılması, parti üye ve sempatanları için Anayasa Mahkemesi davasına ilişkin olarak bazı güçlükler yaratacaktır. Ancak bu ad altında çalışma yürütülmesi aynı zamanda mahkemeye basınç yapacaktır.

Kararnameler yasadışıdır ve komünistler bunları kabul etmek zorunda değildirlar. Hükümetin aldığı destek o kadar azdır ki, ciddi herhangi bir baskı girişiminde bulunamayacağını düşünüyoruz. Bulunursa da, bu, ancak SBKP'nin itibarını artırmaya yarar.

Komünist hareketteki bölünmelerin üstesinden nasıl gelinebilir?

Bence komünistler temel amaçları paylaşırlarsa, birlik son derece olanaklıdır. Elbette, komünist hareketin değişik müfrezeleri, yakın geleceğe ilişkin öngörülerinde, ayrıntılarda farklı düşüncelere sahipler. Bence bu farklılıklar birliği ciddi olarak engellememelidir. Ama çok şey yeni oluşmuş öteki partilerin alacağı tutuma bağlı.

Uluslararası komünist harekete mesajınız nedir?

Değişik ülkelerin komünist partileri arasındaki bağlar yeniden geliştirilmelidir. Bağlar ne kadar yakınsa herşey o kadar iyi olur. Ayrıca, bugünkü koşullarda, kimse kendi görüşlerini başkalarına dayatamaz.

Komünist hareketin yalnızca Rusya'da değil, başka ülkelerde de *yenilgisini* yaşıyoruz. Neden böyle olduğunu anlamak ve bu durumun üstesinden nasıl gelineceğini araştırmak için ciddi *ideolojik çalışma* gerekiyor. Komünizmin toplumsal-tarihsel yasaların bir sonucu olduğunu bildiğimize göre, tarihsel iyimserliğimizi asla yitirmeyeceğimiz doğaldır. Sorun, ortak çaba sarfederek gidişatı hızlandırmak ve yeni bir atılım yapabilmektir.

Kendi açımızdan, SBKP'nin canlanmasını desteklerlerse, öteki partilere çok müteğakkir oluruz. Bu çerçevede, Anayasa Mahkemesi'ndeki davayı protesto eden, 20.Konferans'a dayanışma ve destek dile getiren bildiriler, demeçler, vb. yararlı olur.

Daha birçok sorumuz var, ama şu sıralar çok meşgul olduğunuzu biliyoruz. Bize zaman ayırdığınız için teşekkür eder, başarılar dileriz. ●

'SBKP'nin yasaklanması, liderliğin çekip gitmesinin sonucu!'

A.Prigarin'in yardımcısı

Spartak Edvardoviç Rudzig,

Kavga muhabirlerinin

SBKP 20. Tüm Ülke Konferansı

üzerine sorularını toplantı öncesinde şöyle yanıtlamıştı

SBKP'nin 20. Tüm Ülke Konferansı'na kadar olan süreç hakkında bilgi verebilir misiniz?

Konferans süreci, hazıranda (1992) yapılan SBKP MK Plenumu'yla başlıyor. Konferans kararını Plenum aldı. 20.Konferans'ı hazırlamakla görevli bir Org-Büro (Örgütlenme Komitesi) oluşturuldu, komünistlere bir çağrı yayımlandı.

Konferans Örgütlenme Komitesi'nde kimler var?

Org-Büro'da, büro yöneticileri Nikolayev ve Prigarin'in dışında, Komünistler Birliği'nin, Bolşevik Platform'un, Rusya Komünist İşçi Partisi'nin (RKRP), RKP'nin (Rusya Federasyonu Komünist Partisi, lideri Gupçof), çeşitli bölgelerden komünistlerin temsilcileri var.

RKP, bu konferansın yapılmasına karşıdır, gözlemci olarak katılıyorlar. RKRP de onlar gibi düşünüyor. Ama Tülkin Org-Büro'dadır. Ukrayna, Baltıklar gibi çeşitli bölge, vilayet partilerinin temsilcileri de var, Kafkaslar'dan da. Ayrıca Org-Büro, *Glasnost*'un baş editörü Yuri Petroviç İzvin yoldaşı da içeriyor.

Org-Büro, SBKP'nin bölge örgütlerini, hiçbir örgütte yer almadığını duyduğumuz çok sayıda kent/yöre örgütlenmesini toparlamayı başarmış mı?

SBKP'nin, ve varsa öteki komünist partilerin üyelerini kapsayan bütün yerel temel örgütler, *birlikten ve SBKP'nin yeniden kurulup işlerlik kazanmasından* yanalar. Emekçilerin Sosyalist Partisi'nin (SPT), Kruçkof'un, Nina Andreyeva'nın karşı çıkmalarına rağmen, tüm yörelerde mutlak çoğunluk böyle düşünüyor.

Leningrad'ın ve Moskova'nın bazı bölgeleri uzak duruyor. Moskova'nın bazı bölgelerinde birliği sağlamak çok zor olurken, bazı bölgeler 26 Eylül'de kent konferansı toplayacaklar. Leningrad'da konferans olup olmayacağı belli değil. SPT'nin güçlü olduğu illerde il konferansı toplanamıyor. Buralarda, birlikten yana kadroların bulunduğu kentlerde konferans-

lar toplanıyor ve delegelerini seçiyor.

Parti tüzüğüne göre, bölge konferansı kent konferansına, kent konferansı il konferansına, o da tüm ülke konferansına delege seçer. Ama şimdiki durumda tüzüğü biraz farklı uygulamak gerekiyor. Kent konferansından doğrudan tüm ülke konferansına delege seçiliyor. Çünkü partinin merkezi organları tümüyle dağılmış durumda.

Org-Büro'ya, çok sayıda destek mektubu, *Glasnost*'ta yayınlanmış metinlerde değişiklik önerisi geliyor. Taslak hazırlık komisyonu bu önerileri inceleyecek ve konferansa gelen öneriler ışığında düzeltilmiş bir metin çıkaracak.

Ukrayna'dan gelen güzel bir mektup şöyle diyor:

"Biz Ukrayna Komünist Partisi (**Rudzig:** UKP, şimdi yasak altında) üyeleri olarak... KP'nin konferans ve kongresinin toplanacağına ilişkin *Pravda*'daki çağırışı okuduk. Şunları öğrenmek istiyoruz: Org-Büro'da Ukrayna'dan temsilciler var mı? Ukrayna'da delege seçimleri nasıl yapılacak? Parti üyesi olmanın kuralı nedir? (**Rudzig:** Konferansın sonra yeniden üye kaydı yapılacak.) Ukrayna'da çok sayıda inançlı komünist var ve bunlar SBKP üyesi olmak istiyorlar. Ama, UKP'nin yasak altında olması nedeniyle, örgütsel yapılar oluşturup çalışmaya devam edemiyorlar. Lütfen iyi niyetlerimizi konferansa iletin ve Ukrayna'da yasaları çiğnemeden nasıl bir örgütsel çalışma yapabiliriz, bize bildirin."

Konferansın yerinin açıklanmaması SBKP'ye ilişkin legal sorunlarla mı bağlı?

Hayır. Varolan yasa parti yapısını yasaklıyor, ama komünistlerin toplantı yapmasını yasaklayan bir maddesi yok. MK Plenumu ne soruşturmaya uğradı, ne de yasaklandı.

Bütün bunlardan, SBKP'nin gerçekte yasaklanmış olmadığı, ama partinin üst yönetiminin ve onlara bağlı çalışanların kendilerini partiden soyutladığı sonucunu çıkartabilir miyiz?

Komünistlerin çalışma yapması yasaklanmış değil. Nitekim, kasabalarda, kentlerde, illerde komünistler normal çalışmalarını yürütüyorlar. Bölge komitesi, yöre komitesi vb. kapalı, ama buralarda komünistlerin "Yoldaşlar", "Emekçilerin Haklarının Savunusu İçin" gibi legal yerel toplumsal örgütleri var.

Partinin Sovyetler Birliği merkezinin tamamen dağılmasının ana nedeni SBKP'nin yasaklanması mı, yoksa liderliğin bırakıp gitmesi mi?

Ana olarak elbette *liderliğin bırakıp gitmesidir*. Ve Yeltsin'in SBKP'yi yasaklayan kararname *bunun* sonucudur.

SBKP yeni bir zemin üzerinde yeniden canlanacak, bunu konferans sağlayacak. Yeni insanlar konferansa katılıyorlar. Aralarında eskiden SBKP üyesi olmayan, bugün partiye katılmak isteyen birçok insan var. ●

KAVGA

KAVGA'NIN ADI KERVAN OLUYOR

KAVGA 22.sayıyla birlikte **KERVAN** adıyla çıkacak.

KAVGA'nın kendisi değil ama adı değişecek!

İtiraz seslerini duyar gibiyiz: “Ama” biz **KAVGA**'yı çok sevmiştik. İki yıldır ellerimizde, özverimiz üstünde büyüdü, ulaştığımız aşama ortada... Neden bu değişim?

Değişim değil, ad değişikliği. Yolu aynı, hedefi aynı.

“Kavga” **KERVAN**'la yola çıkıyor.

Okurlarından, kervana katılmalarını istiyor.

Kavgayı artık **KERVAN** yürütecek.

KAVGA adı neden KERVAN oluyor?

KAVGA'nın işlevi değişmiyor ama büyüyor, dal-budak-yaprak sürüyor, kök salıyor Anadolu toprağına.

Kökleriyle buluşuyor.

“Bir buğday bin buğdaya büyürken” **KAVGA**'mızı ancak bir **KERVAN**'ın taşıyabileceğı açıktı.

Kavga büyürken **KERVAN**'ımızın yolu açık olsun.

KERVAN